EĞİTİM
akademi

MENĀḲIB-I ŞEYḪ-İ ṢANʿĀN

(Metin, Günümüz Türkçesine Aktarım ve Tıpkıbasım)

Dr. Mustafa GÜNEŞ

MENĀḲIB-I ŞEYḪ-İ ṢANʿĀN

(Metin, Günümüz Türkçesine Aktarım ve Tıpkıbasım)

Hazırlayan: Dr. Mustafa GÜNEŞ

EĞİTİM akademi

EĞİTİM AKADEMİ YAYINLARI

GENEL YAYIN YÖNETMENİ
YUSUF ZİYA AYDOĞAN

MENĀḲIB-I ŞEYḪ-İ ṢANʿĀN

(Metin, Günümüz Türkçesine Aktarım ve Tıpkıbasım)

Dr. Mustafa GÜNEŞ

Copyright © Bu kitabın tüm hakları EĞİTİM KİTABEVİ YAYINLARI'na aittir.
Her hakkı saklıdır.

Kitapta yer alan bölümlerin tüm sorumluluğu yazarına aittir.
Eğitim akademi ® Eğitim Kitabevi'nin tescilli markasıdır.

DİZGİ & KAPAK TASARIMI
EĞİTİM AKADEMİ YAYINLARI
DİZGİ BİRİMİ

HAZİRAN 2011

Baskı ve Cilt
Olgun - Çelik
Matbacılar Sitesi Yayın Cad No:91
0 332 342 32 20

ISBN: 978-605-4392-35-3

EĞİTİM KİTABEVİ

Rampalı İş merkeziKat: 1 No: 121
Meram/KONYA
Tel&Faks : (0332) 351 92 85
egitimkitabeviyay@hotmail.com

İnternetten sipariş için
www.kitapmatik.com.tr

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ 4
TRANSKRİPSİYON SİSTEMİ 9
TRANSKRİPSİYON ALFABESİ 10
TRANSKRİPSİYONLU METİN 11
Günümüz Türkiye Türkçesine Çeviri: 60
DİZİN 94
KAYNAKÇA 95
SÖZLÜK 97
TIPKIBASIM 122

ÖN SÖZ

IX. yüzyıldan sonra İslam dünyasında, yazılı edebiyat ürün ve türlerinin tasavvufi düşünce ve yaşam kültürünün etkisinde geliştiği bilinir. Bu dönemden sonra büyük mutasavvıfların veya onların yolunda yürüyen dervişlerin hayat hikâye ve kerametlerini, menkıbe denilen kısa hikâyeler şeklinde anlatan menakıpname adlı eserler kaleme alınmaya başlanmıştır.

Menakıpname adı altında kaleme alınan bu eserlerin, tasavvuf büyüğü bilge kişilerin veya yakınlarında bulunan dervişleri tanıtmak ve onların çeşitli kerametlerini halka anlatmak amacıyla yazıldıkları bilinir. Bu tür içinde kaleme alınan kitaplarda, sade bir dil ve üslup kullanıldığı görülür.

XI. yüzyıldan sonra çeşitli tasavvufî öğreti kurumlarının oluşmasıyla, kurucu bilgenin veya ilgili tasavvufî topluluk çevresinde önemli bir yere sahip olan şeyhlerin menkıbelerini toplayan eserler verilmeye başlandı. Menakıp, Menakıpname veya Velâyetname adı verilen bu kitaplar, genellikle bir şeyhin yakın çevresinde yaşamış veya onun ölümünden sonra, müntesiplerinden bir kişi tarafından kaleme alınmıştır.

IX. ve XI. yüzyıllarda Maveraünnehir, Harezm ve Horasan çevresinde yaşayan Türkler, yoğun bir şekilde tasavvuf cereyanının etkisinde kaldılar. Türk evliya menkıbelerinin bilinen ilk örneğinin, X. yüzyılda İslamiyet ile yeni tanışmış olan ve Maveraünnehir bölgesinde ilk Müslüman Türk devleti olan Karahanlı Devleti döneminde meydana getirildiği bilinir. Malazgirt zaferinin ardından, hızla Türkleşen ve İslamlaşan Anadolu halkı arasında yetişen veya İslam coğrafyasında ün salan birçok tasavvuf büyüğü veli kişilerin menkıbevi hayatları yazıldı.

Tasavvuf büyükleri, XIII. yüzyılda büyük oranda Türkleşmiş, İslamlaşmış ve Moğol baskısı ile zor durumda kalmış olan Anadolu halkına yol gösterdiler. Bu noktada bilhassa Yûnus Emre, Mevlânâ Celaleddîn-i

Rûmî ve Hacı Bektaş-ı Velî gibi Anadolu erenlerinin halka verdiği şevk, ümit ve tesellinin her bakımdan önemli olduğu bilinir.

Geçmişten bu yana geniş bir zaman ve mekân içinde gelişerek günümüze kadar devam eden Türk millî kültürünü, onun önemli unsurlarından birisi olan ve unutulmaya yüz tutan bahsi geçen tasavvufi eser metinlerinin doğru bir şekilde tespiti, kültür, dil ve edebiyat tarihimiz açısından büyük öneme haizdir. Bu tür eserleri, daha yakından tanımak ve tanıtmak hepimiz için ihmal edilmemesi gereken millî ve akademik bir görevdir.

Bu amaçla, şimdiye kadar araştırmacıların dikkatinden kaçan ve bugün için elimizde sadece tek nüshası bulunan ve tahkiye edilen olayın önemli bir kısmı Anadolu'da geçen Menâkıb-ı Şeyh-i San'ân (Menâkıb-ı Şeyh San'ânî) isimli yazma eserin çeviri yazı ve incelemesi bir yıl önce tarafımızdan yayıma hazırlanmıştı. Adı geçen eserin transkripsiyonlu metni ile birlikte beyitlerinin Türkiye Türkçesine çevrilerek tekrar neşredilmesinin faydalı ve gerekli bir çalışma olduğunu düşündük ve bunun için elinizdeki bu yayını hazırladık.

Daha önce (2009 yılında) hazırlayarak yayımladığımız **Menâkıb-ı Şeyh San'ânî (İstanbul 2010)** adlı çalışmaya dayalı olarak hazırladığımız bu eserin ilgili yayınevi tarafından yayımlanması aşamasında, aynı konuda "*Mütercimi Belirsiz Bir Şeyh-i San'ân Mesnevisi"* adlı bir makalenin Sadık Yazar tarafından kaleme alınmış olduğunu da gördük.

Çeviri yazısını yaptığımız Menâkıb-ı Şeyh-i San'ân adlı mesnevi, dört yüz yetmiş yedi beyitten oluşan, her sayfasında 15 satır bulunan ve nesih bir hatla kaleme alınan bir eserdir. Bu eser, hacim yönüyle küçük olmasına rağmen, dil ve edebiyat tarihimiz açısından önemli bir metin olarak kabul edilebilir.

Muhtemelen XVIII. yüzyılın başlarında III. Ahmet döneminde, yazılmış olan Menâkıb-ı Şeyh-i San'ân adlı eserin müstensihi ve yazarı belli

değildir. Necîb mahlasıyla şiirler yazan III. Ahmet, bilim, edebiyat ve sanat insanlarını kollayıp gözeten Nâbî hayranı bir sultandı. Onun döneminde, bilim ve sanat hız kesmeden yoluna devam etmiştir. Bu dönemde, müstensihi ve nâzımı bilinemeyen ve din değiştirme motifinin ağırlıklı bir şekilde işlendiği Menâkıb-ı Şeyh-i San'ân adlı eserin kaleme alınmış olması oldukça anlamlıdır.

Mesnevide ele alınan hikâyenin başkahramanı Şeyh-i San'ân lakabı ile tanınan Şeyhü'l-İslam unvanlı Ebubekir **Abdürrezzâk es-San'ânî** b. Hemmâm b. Nâfi (d. 126/743-44-ö. 211/826-27?)'nin tarihi kişiliği kesin olarak bilinememekle birlikte hayatı ile ilgili bazı rivayetler vardır. Yemen'in San'a şehrinde doğduğu ve on yedi bin hadisi ezberinde bulunduran bir bilgin olabileceği bunlardan bazılarıdır.

Menâkıb-ı Şeyh-i San'ân, Doğu Anadolu bölgesinde halk hikâyesi şeklinde de yaşamaktadır. Bazı araştırmacılar, Menâkıb-ı Şeyh-i San'ân'ın halk arasında çok sevilen meşhur Sarı Gelin adlı Erzurum türküsüne de kaynaklık yapabileceğini belirtirler.

Menâkıb-ı Şeyh-i San'ân, bir mesnevide bulunması gereken temel ana bölümlerin yer aldığı dört yüz yetmiş yedi beyitten meydana gelen bie eserdir. Bu eserde, Mekke'de bulunan Şeyh-i San'ân (Abdürrezzak) adlı ünlü bir bilgenin o zaman Rum ülkesi olan Anadolu (Kayseri)ya gelmesi, burada Hristiyan bir güzele âşık olması, dinini değiştirmesi ve domuz çobanlığı yapması karşılığında sevgili ile evlenmesi ve bir süre sonra tekrar İslam'ı kabul ederek Mekke'ye geri dönüşü anlatılmıştır. (Hristiyan güzel de Şeyh-i San'ân'ı takip ederek Mekke'ye yakın bir yerde Müslüman olur).

İleri sürülen bazı görüş ve düşüncelere göre giriş ve gelişme bölümlerindeki olay zincirin halkalarında İslamiyet'le Hristiyanlığın karşılaştırıldığı Şeyh-i San'ân Hikâyesi, İslamiyet'in üstünlüğünü ifade eden bir kurgu ile bitirilmiştir.

On sekiz varak (1b-18a)tan oluşan eserin tek yazma nüshası, İstanbul Süleymaniye Kütüphanesi Laleli Bölümü (Demirbaş nu: 1939)nde bulunmaktadır. Çalışmamızın metin kısmı bu nüshaya dayalı olup transkripsiyonlu olarak günümüz Türkiye Türkçesine çevirisi ile birlikte kitap olarak ilk defa okuyucu ve araştırmacıların istifadesine sunulmuş olmaktadır.

Menâkıb-ı Şeyh-i San'ân (Menâkıb-ı Şeyh San'ânî) adlı eserin, hikâyeden önceki giriş kısmı, tevhid (1-13. beyitler), Na't (Münâcât ile karışık, 14-19. beyitler) ve Medhiyye (20-33. beyitler) olmak üzere toplam 33 beyitten oluşmaktadır. Eserin destan adı verilen asıl hikâye bölümü ise toplam 444 beyit olup 13 ayrı başlık altında kaleme alınmıştır. Giriş ve destan kısmında yer alan bahsi geçen başlıkların kırmızı renkte yazıldığı görülür.

Sayıları az olmakla birlikte, vezin ve anlam gereği, Menâkıb-ı Şeyh-i San'ân metninde geçen bazı kelimeler üzerinde metin tamiri yapılmıştır. Bazı beyitlerdeki vasıta ekleri ve edatlar, eski harflerle ye harfi yazılmadığı halde, -la-le yerine, vezin gereği -ıla-ile şeklinde yazılmıştır. Anlam gereği, ilave edilen bazı kelimeler de parantez içinde gösterilmiştir. Ayrıca metindeki bir kısım ekler de eserin aslına sadık kalınarak kelimeye birleştirilerek yazılmıştır.

Elimizde tek nüshası bulunan ve muhteva ve şekil bakımından daha eski devirlerden izler taşıyan eserin, Eski Anadolu Türkçesi döneminde yazılan aynı konulu bir eserin istinsah şekli veya şimdilik ismini bilemediğimiz bir şair tarafından kaleme alınmış olabileceği düşünülebilir.

Eserden istifadeyi kolaylaştırmak amacı ile Menâkıb-ı Şeyh-i San'ân adlı çalışmamız (transkripsiyonlu metin ve günümüz Türkiye Türkçesine nesir hâlinde çeviri)da geçen yer ve şahıs adlarından oluşan dizinden sonra anlamı bilinmeyen bazı kelimelerin günümüz Türkçesi ile karşılıkları, eserin sözlük kısmında verilmiştir. Ayrıca transkripsiyonlu metnin oluşumuna

temel teşkil eden tek yazma nüshanın tıpkıbasımı da bu çalışma ile birlikte okuyucu ve araştırmacıların istifadesine sunulmuş olmaktadır.

Menâkıb-ı Şeyh-i San'ân ile ilgili olarak daha önce yaptığımız çalışmaya ilave olarak Menakıpname metni, bu çalışmada yer aldığı şekliyle ilk defa günümüz Türkiye Türkçesine çevrilmiş bulunmaktadır. Bize eseri günümüz Türkiye Türkçesine çevirme tavsiyesinde bulunan saygıdeğer hocam sayın Prof. Dr. Ahmet Kartal'a çok teşekkür ederim.

Eserin hazırlanmasında emeği geçenlere, sabırları için aileme ve yayım için gayret eden Eğitim-Akademi Yayınevi'nin değerli mensuplarına teşekkür ederim. Bu mütevazı eserin denizden bir damla kadar da olsa bilim, kültür ve edebî hayatımıza faydalı olabileceğini umarım. Ayrıca hata ve eksikliklerimizin de okuyucular tarafından hoşgörü ve müsamaha ile karşılanmasını ümit ederim.

Dr. Mustafa GÜNEŞ,
Kütahya 2011

TRANSKRİPSİYON SİSTEMİ

1. Arapça ve Farsça kelimelerde hurûf-ı med olan **elif, vav, ye** harfleri, **ā, ī, ū** şeklinde gösterilmiştir.
2. Farsça kelimelerdeki vâv-ı maʿdûle düz yazının az üstüne küçük bir **v** harfi konularak belirtilmiştir. **Ḥv̆ōca ve ḫv̆āb** gibi.
3. Arapça ve Farsça birleşik kelimeler arasına bir çizgi (-) konulmuştur. **Dil-rīş, ser-bāz ve gül-zār** gibi.
4. Türkiye Türkçesinde uzun vokal bulunmadığından, vezin gereği uzun okunması gereken vokaller gösterilmemiştir.
5. Sonu şeddeli olan Arapça kelimeler, nominatif halinde tek konsonantla; akkuzatif, datif ve genitif hallerinde veya kendilerinden sonra vokalle başlayan kelime geldiğinde çift konsanantla yazılmıştır.
6. Arapça tamlamalar, şu şekilde yazılmıştır: **Resūlu'ş-şeḳaleyn, ceddü's-ṣıbṭeyn.**
7. Atıf vâvları **u, ü, vu, vü** şeklinde gösterilmiştir.
8. Farsça tamlamalarda, izafet veya sıfat kesresi, muzâf veya mevsûfa bir çizgi (-) ile bağlanarak –ı -i şeklinde yazılmıştır.
9. Vezin ve anlam gereği eksik olan birkaç kelime ve harf, metinde parantez içinde gösterilmiştir.
10. Mesnevi metninin vezni ilk beyitten önce belirtilmiştir.
11. XV ve XVI. yüzyılın tesiri uzun süre devam ettiği için Türkçe kelimeler ve aldıkları ekler bu yüzyıllardaki durumlarına göre verilmiştir.
12. Metinde "-ıp, ip, -up, -üp" gerundium eklerinin sonu eski harfli metinde **b** ile yazılmasına rağmen Türkçe kelimelerin sonunda **b** bulunmadığı için "-ıp, ip, -up, -üp" şeklinde yazılmıştır.

TRANSKRİPSİYON ALFABESİ

ا (آ)	a, ā	ص	ṣ
ا (أ)	a, e, ı, i, u, ü	ض	ż, ḍ
ب	b, p	ط	ṭ
پ	p	ظ	ẓ
ت	t	ع	ʿ
ث	s̱	غ	ġ
ج	c, ç	ف	f
چ	ç	ق	ḳ
ح	ḥ	ك	k, g, (ñ)
خ	ḫ	ڭ	ñ
د	d	ل	l
ذ	ẕ, d̲	م	m
ر	r	ن	n
ز	z	و	v, u, ū, ü, o, ö
ژ	j	ه	h, a, e
س	s	لا	la, lā
ش	ş	ى	y, ı, i, ī
		ء	ʾ

TRANSKRİPSİYONLU METİN

Menāḳıb-ı Şeyḫ-i Ṣanʿān
Fī-tevḥīdi'l-Bārī ʿazze şānühü ve celle celālühü
ve ʿamme nevāllahū velāilāhe ġayruhu

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün
(Fāʿilātün) (Faʿlün)

1b

1. Ḥamd ol Ḫālıḳ-ı bī-hemtāya
   Vāḥid ü Ḳādir olan Mevlā'ya

2. Yoġiken ḫalḳ idüp dünyāyı
   Daḫı dünyāda olan eşyāyı

3. Meşʿal-i māhıla her şeb ol şāh
   ʿĀlemi rūşen ider olsa siyāh

4. Mihrile rūze virüp zīnet-i fer
   Gülşen-i ʿālemi pür-nūr eyler

5. Ḫalḳ idüp ḳudretile insānı
   Nefḫ ider aña o Ḫālıḳ cānı

6. Virüp ʿirfānıla insāna şeref
   Hem kerāmet ile itdi eşref

7. Ẕātına ʿāşıḳ idüp insānı
ʿAşḳıla itdi mükerrem cānı

8. Ādeme ʿaşḳıla virdi şöhret
Ādeme ʿaşḳıla itdi ḥürmet

9. ʿAşḳıla oldı nebīler mümtāz
ʿAşḳıla oldı velīler ser-bāz

10. Anları maḥrem-i esrār itdi
Anları lāyıḳ-ı dīdār itdi

2a

11. ʿAşḳdur şemʿ-i şeb-ārā-yı cihān
ʿAşḳdur bāʿiṯ-i faḫr-i insān

12. Ey firāzende-i eyvān-ı semā
Ḥayy u Ḥaḳ Muḳtedir ü Ferd Ḫudā

13. ʿAşḳ-ı pākuñla beni şeydā ḳıl
Dilimi ʿaşḳuñıla gūyā ḳıl

Naʿt-ı Resūlu'ṣ-ṣeḳaleyn ceddü's-ṣıbṭeyn ḫūrşīd-i sipihr-i risālet (sav)

14. Siyyemā naʿt-ı resūl-i Mevlā
Cümleden oldı bize çün evlā

15. Bülbüli naʿtı olup şevḳ ile
Medḥ idüp ḥażretini ẕevḳ ile

16. Diyelüm aġlayaraḳ yā Aḥmed
Yoḳ günāhımuza hiç ḥadd u ʿaded

17. İt şefāʿat bize iḥsān ile
Kerem it lāyıḳ-ı ġufrān ile

18. Sensin ol pādişāh-ı bende-nüvāz
Saña yoḳ luṭf u keremde enbāz

19. Rūz-ı maḥşerde ḳoma bizi ẕelīl
İy olan her sözi maḳbūl-ı Celīl

Der-sitāyiş-i ḥażret-i pādişāh-ı devrān ḫalledellāhü ḫilāfetehu

20. Baʿde-ẕā medḥ-i şehinşāh-ı cihān
Yaʿnī kim nāṣır-ı-dīn Aḥmed Ḫān

21. Şeh-i ẕü'l-ekrem ve seyyāre sipāh
ʿĀlemüñ pādişāhı ẓıll-i ilāh

22. Ḫān bin Ḫān ḫıdīv-i ʿālem
Ẕātı maḥbūb-ı ḳulūb-ı ādem

23. ʿAdlile ẕāt-ı hümāyūnı anuñ
Ṣanki İskender'idür devrānuñ

2b

24. Ey şehinşāh-ı melā'ik ḫaṣlet
Ẕāt-ı memdūḥuñı kilk-i Ḳudret

25. Eylemiş nūr-ı muṣavver taṣvīr
Medḥüñi ben nice idem taḥrīr

26. Bende-i dergehiñüñ aḫḳarıyam
Ḳullarınuñ ḳatı pek kemteriyem

27. ʿAczüme muʿterifem sulṭānum
İy benüm pādişāh-ı devrānum

28. İtme luṭfuñla ḳuṣūrıma nigāh
ʿAfv it cürmümi ey şāhenşāh

29. Vaṣfuña ḥaddile pāyān yoḳdur
Bilür Allāh ḳuṣūrum çoḳdur

30. Bu durur elzem olan şimdi baña
Şevḳ ü ẕevḳile açup dest-i duʿā

31. Diyem ey Vāḥid ü bī-çūn u Ṣamed
Münʿim ü Ḳādir u Ḳayyūm u Eḥad

32. Ḳalbini pādişeh-i devrānuñ
Yaʿnī kim Ḥażret-i Aḥmed Ḫān'uñ

33. Dāimā gül gibi mesrūr eyle
Ḳanda kim ʿazm ide manṣūr eyle

Dāstān-ı Ḥażret-i Şeyḫ-i Ṣanʿān ʿaleyhi'r-raḥmeti ve'l-ġufrān

34. Naḳl ider Ḥażret-i Şeyḫ ʿAṭṭār
Manṭıḳu't-ṭayr'da ol nīk-āṣār

35. Dem urup ʿaşḳdan ol ʿāşıḳ-ı Ḥaḳ
Mürşid-i nās veliyy-i muṭlaḳ

36. Ḥarem-i Kaʿbe’de var idi meger
Bir velī pīr-i kerāmet-güster

37. Şeyḫ-i Ṣanʿān idi nāmı anuñ
Ol zamān ḳuṭbı idi devrānuñ

3a

38. Şeyḫi idi Ḥarem-i ʿulyānuñ
Dört yüz ṣūfīsi var idi anuñ

39. Elli yıl şeyḫ-i Ḥarem olup o ẕāt
Ḳalbi esrār-ı Ḫudā’ya mir’āt

40. Cümle ṣūfīleri hep kāmil idi
ʿİlmile ʿālim olup ʿāmil idi

41. Dā’imā zühd ü riyāżetde idi
Nefs-i emmāreye miḥnetde idi

42. ʿAmelin ʿilmi ile yār itmiş
Dilini maḫzen-i esrār itmiş

43. Elli miḳdārı idüp ḥacc-ı şerīf
ʿUmreden olmuş idi cismi żaʿīf

44. Ḫams-i mefrūżasını idüp edā
Sünnet ü ṣavmı iderdi icrā

45. Ḥaḳ aña virmişdi semt-i Celāl
Ḳarşusına gelen olur idi lāl

46. ʿArab u Rūm'da maʿrūf idi
O kerāmet ile mevṣūf idi

47. Nefesi Ḥażret-i ʿĪsī-āsā
Nice rencūrı iderdi iḥyā

48. Mālik-i keşf-i ḳulūb olmışıdı
Sırr-ı ġaybīyyeye yol bulmışıdı

49. Kūşe-i ṣavmaʻasın ol her şeb
Nūrla iyler idi leb-ber-leb

50. Bir gice ʿādeti üzre ol pīr
İdüben şāmı ʿibādetle münīr

51. ʿĀdeti üzre iderken ṭāʿat
Oldı uyḫusı gelüp bī-ṭāḳat

52. Vardı çün ḫˇāba anuñ çeşmānı
Uyudı kendi uyandı cānı

3b

53. Bir ʿaceb vāḳıʿa gördi ol ān
Rūm'a varmış ṣanasın kendi hemān

54. Ṭayy idüp bādiye'-i ḫuşk-teri
Gūyiyā kim Rūm'a itmiş seferi

55. Durmayup bir büte ṭāʿat eyler
Secdeler idüp ʿibādet eyler

56. Uyanup kendüye geldi ol ān
Āh idüp aġlayaraḳ ḳıldı fiġān

57. Ḫ̆āba vardı yine çeşmi fi'l-ḥāl
Kendüden gitdi o dem mest-miṣāl

58. Gördi bu vāḳıʿa'ı niçe gice
Aldı bir fikr anı ince ince

59. Şeyḫ yārānına giryān giryān
Gördügi vāḳıʿa'ı itdi beyān

60. Āh kim Yūsuf-ı tevfīḳ-i Ḫudā
Çāha düşdi nideyüm vāveylā

61. ʿUḳde düşdi dil-i zāra düşvār
Yol şaşurduḳ gibi biz yā Settār

62. Cānumı ġamdan idem nice rehā
Ḫavf-ı īmān daḫı var şimdi bana

63. Böyle itmiş bunı Mevlā taḳdīr
ʿĀlem içinde civān u ger pīr

64. Rāhına ʿuḳba düşüp dünyāda
Ġamdan olmaya dili āzāde

65. Ṣabr idüp miḥnete eylerse şekīb
Āḫirü'l-emr ḥużūr ola naṣīb

66. Didi ṣūfīlerine ol üstād
İderem bir yola sizi irşād

67. Rūm cānibine biz ʿazm idelüm
Ne gelürse başımuza gidelüm

4a

68. Ḫᵛāb taʿbīrini idince ẓuhūr
İdelüm saʿyıla tā Rūm'a mürūr

69. Dört yüz ṣūfīsi yanınca bile
İtdiler Rūm'a varınca ʿacele

70. Rūm'ı pergār-veş olup devvār
Çizdi cedvel gibi çoḳ şehri kenār

71. Ḳayṣerī şehrine irince yolı
ʿAşḳıla doldı hemān cān u dili

Şeyḫ-i kār-üftāde Ḳayṣeriyye şehrine gelüp duḫter-i tersāya dil-dār olduġı

72. İricek şehre o ḳuṭbu'l-aḳṭāb
Cismine lerze düşüp itdi şitāb

73. Gördi bir şāh-nişīn-i dil-keş
Mesned idinmiş anı bir meh-veş

74. Çarḫa hem-pāye bir ʿālī manẓar
Var o manẓarda güzel bir duḫter

75. Meh gibi cebhesi tābende anuñ
Ḫūr gibi çehresi raḫşende anuñ

76. Çarḫ-ı ḥüsn içre o nāhīd-cemāl
Şems idi ḥüsnile bī-naḳż (u) zevāl

77. Şems anuñ ḥüsnine nisbet maḥżā
Bī-żiyādur ṣanasın necm-i Sühā

78. O perī peyker o nāzik duḫter
Pīr-i meyḫāne ḳızı idi meger

79. Yaʿ nī tersā-beçe idi ol māh
Aña peyġamber imiş rūḥullāh

80. Zülfine beste-dil olan nā-çār
Ḳuşanur idi beline zünnār

81. Laʿline ṭālib olan üftāde
Teşne-dil ḳalur idi dünyāda

4b

82. Çoġıdı kākülinüñ meftūnı
Leylī-veş var idi biñ Mecnūn’ı

83. Zülfini açsa eğer bād-ı ṣabā
Būy-ı müşgile dolardı dünyā

84. Ṣan‘at-ı fitnede çeşmi üstād
Ġamze’-i ẓālimi ise cellād

85. Māha ebrūları ḳurmış bir ṭāḳ
O mehüñ nūrı ile pür āfāḳ

86. İtse merdümlük eger çeşmānı
Ṣayd ider nice kirāmı cānı

87. Pes-i zülfinde o rū-yı raḫşān
Şeb-i tār içre güneş idi hemān

88. Deheni ġonce'-i ser-besne idi
Ḥāşılī bir şekkerīn piste idi

89. Nice söz ṣıġsun o leb vaṣfında
Yoġıdı nām u nişāne anda

90. Ḥaḳ yaratmış idi bir çāh-ı ẕeḳān
Çıḳamazdı aña bir kerre düşen

91. Ġabġab-ı pāki ise tāze vü ter
Bitürürdi ṣulu şeftālüler

92. Nice Yūsuf o çehe düşse sezā
Miṯli yoḳ bir güzel idi zīrā

93. Ṣaçı sünbül idi gīsūları hem
Nice meyl itmesün aña ādem

94. Şeyḫ çün duḫtere itdi naẓārı
Ḥayrete vardı hemān dīdeleri

95. Ditreyüp berk-i ḫazān gibi hemān
Az ḳaldı ki niṣār eyleye cān

96. Āh idüp ʿaḳlı başından gitdi
Bir zemān şevḳle bī-huş yatdı

5a

97.ʿAşḳıla ḥāli müşevveş oldı
Ṣabrı gitdi yanar āteş oldı

98. Ḫırmen-ı ṣabrı varup yaġmāya
Aġlayup başladı vāveylāya

99. Varını āteş-i ʿaşḳ itdi hebā
Yaḳdı ol şeyḫi bu muḥriḳ sevdā

100. Şeyḫüñ īmānına virdi raḫne
Küfr-i zülfi ile ṣalup fitne

101. Cāy-gīr oldı dilinde sevdā
İtdi maġlūb anı bāzū-yı hevā

Dervīşler şeyḫüñ ḥālinden ḫaber-dār olup naṣiḥatleridür

102. Duydı ṣūfīleri bu aḥvāli
Oldı şeyḫüñ çü mükedder ḥāli

103. Şeyḫe pend eylemek içün cümle
İtdiler tīġ-ı zebānla ḥamle

104. Didiler serzeniş idüp vāfir
Ne revādur sevesin bir kāfir

105. Mürşid iken bu mıdur saña sezā
Olasın beste'-i zencīr-i hevā

106. Evvelā żıddıle żıd cemʿ olmaz
İt ferāġat bunı ṣūret bulmaz

107. Sen müselmān o ise bir kāfir
Yaḳışur mı saña bu iş āḫir

108. Kaʿbe-i ḳalbi eyā rūşen ẕāt
Ne revādur idesin cāy-ı Menāt

109. Sūd olmadı aña hiç bu pend
Yarasına ṣaramadılar bend

110. Yüz çevirüp fuḳarāsı andan
Çāresin istediler Sübḥān'dan

5b

111. Her ki pend itdi o şeyḫ-i ġāfil
Olmayup hiç birisiyle ʿāmil

112. Her birisine cevābın virdi
Ser-nüvişt idi ẕuhūr itdi didi

Şeyḫ-i Āşüfte-kār farṭ-ı ʿaşḳla āh u zār itdügi maḥaldür

113. Nice itsün o naṣīḥat-ı ışġā
Anı almışıdı bir özge sevdā

114. ʿĀşıḳuñ derdine dermān olmaz
Vaṣldan ġayriye imkān olmaz

115. Bu ġaṭ üzre o dil-dāde’-i pīr
Ḳāmetin yay idüp āhını tīr

116. Şeh-nişīn altına varup durdıf
ʿAşḳıla yol gibi boynın burdı

117. Nice eyyām u nice leyl-i dırāz
Çeşmin ol manẓaraya eyledi bāz

118. Şeyḫ her laḥẓada āh eyler idi
Şām-veş rūzı siyāh eyler idi

119. Gün geçüp çün gele şām-ı tārīk
Yaṣduġını ṭaş idüp pister rīk

120. Şeb gelüp ʿālemi idince siyāh
Nitekim küfr pes-i zīr-i günāh

121. ʿAşḳı şeb içre teraḳḳī buldı
Lā-cerem kendüsini yav ḳıldı

122. Ḳalmadı anda ne ṣabr u ne ḳarār
Ne ḫōd uyur idi dā’īm bīdār

123. Pīç ü tābıla idüp ʿaşḳ anı zār
Pīşe aġlamaḳ oldı her bār

124.ʿAşḳıla āḫir olup dīvāne
Niçe söz söyleridi efsāne

6a

125. Kendü kendüsine eylerdi ḫiṭāb
Yine kendüsi virür idi cevāb

126. Didi iy Ḳādir ü Ḳayyūm u Ebed
Ḫālıḳ-ı kevn ü mekān Ḥay Eḥad

127. Bu şebüñ yoḳ mı ʿaceb pāyānı
Felegiñ mihri görünmez ḳanı

128. Rūz gelse açılup bāb-ı nehār
Ẓāhir olsa yine rūy-ı dil-dār

129. Bu ne şebdür ki ṣabāḥı gelmez
Böyle şeb dünyede kimse bilmez

130. Yanmadan şemʿ gibi ḫ̆ābum yoḳ
Dil-i maḥzūnda tef ü tābum çoḳ

131. Giceler şemʿ-ṣıfat yanmadayım
Ṣubḥ olup ḳanlara boyanmadayım

132. Her kimüñ böyle olursa rūzı
Rūz-ı şeb-kārı olur dil-sūzı

133. Rūz şeb teb-zededür cān-ı tenüm
Nice olur ḥāl-ı dilüm āh benüm

134. Ḳorḳaram āh-ı dil-i nālānum
Felegüñ şemʿini söndürdi benüm

135. Bu şeb āyā ne ʿalāmetdür bu
Var ise rūz-ı ḳıyāmetdür bu

136. Niye doġmaz ʿacabā neyyir-i tāb
Ṭalʿatından o mehüñ itdi ḥicāb

137. Şeb-i yeldā gibi bu şām-ı ẓalām
Zülf-i dil-ber gibi bulmaz encām

138. ʿAşḳ yandurdı bu gice cānum
İrdi evc-i felege efġānum

139. Ṭāliʿ-i bed ise bī̇dār olmaz
Ġam-ı ʿaşḳ içre baña yār olmaz

6b

140. Elüm irmez n'ideyim başuma
Ḫalḳ ḥayretde benüm bu işüme

141. Düşdüm ayaḳdan oluban bī̇mār
Ḳanda müyesser olur vuṣlat-ı yār

142. Ḳanı cānān ki baña şefḳat ide
Göre ḥālimi benüm raḥmet ide

143. Rūz gelse geçüben şeb bārī̇
İdeyim ʿaşḳıla āh (u) zārı

144. Başuma gelse yaḫūd yine ḫıred
İtse bu āfeti üstümden red

145. Bende ise ne ʿaḳıl var ne ḳarār
Ve ne ḫod yanıma gelür dil-dār

146. Bu ne ʿaşḳ u ne belā sevdādur
Ne ʿaceb şūr-fiken ġavġādur

Dervīşleriñ gece ile cemʿiyyet idüp naṣīḥatleridür

147. Gelüp ol şeb yanına yārānı
Yaʿnī ṣūfīler olan iḫvānı

148. Didi biri aña iy şeyḫ-i kibār
Ābdest al vü Ḫudā’ya yalvar

149. Didi şeyḫ aña bu şeb ben niçe dem
Ḫūn-ı dil ile vużū eylemişem

150. Bī-ḫabersin yüri sen iy dervīş
Tīġ-ı ʿaşḳıla değilsin dil-rīş

151. Didi birisi yine sübḥa ḳanı
Çeke tā ḥalḳa’-ı tevḥīde seni

152. Didi tesbīḥi bitürdüm iy yār
Belüme baġlamaḳ içün zünnār

153. Didi biri yine iy mürşid-i pīr
Tevbe ile bu işe it tedbīr

7a

154. Didi bu tevbeye tevbe olsun
Dilde ʿaşḳım ḳo teraḳḳī bulsun

155. Didi biri yine iy kāşif-i rāz
ʿAḳluñı başa getür eyle nemāz

156. Aña döndi didi şeyḫ iy yārum
Ḳanı miḥrāb-ı ruḫ-ı dil-dārum

157. Biri pend itmege idüp āġāz
Didi it secde Ḥaḳḳ'a eyle niyāz

158. Didi bunda mıdur ol büt ʿacabā
İdeyüm cānıla ben secde aña

159. Didi birisi aña ṣūfīden
Tīġ-veş dil uzadup tīz süḫan

160. Yoḳ mıdur sende peşīmānlıḳ ʿaceb
Ḳanda gitti bu müselmānlıḳ ʿaceb

161. Didi var bende bu peşīmānlıḳ
Olmadum ben daḫi artıḳ ʿāşıḳ

162. Şeyḫe didi biri kim dīv-i pelīd
Rāh-ı Ḥaḳ'dan seni itdi tebʿīd

163. Uydurup kendüye seni Şeyṭān
ʿĀḳıbet olduñ ʿadū-yı Raḥmān

164. Didi Şeyṭān beni iẓlāl itsün
O Büt'üñ ʿaşḳına pā-māl itsün

165. Birisi daḫı didi iy dānā
Ṭaʿn iderler işüdüp ḫalḳ saña

166. Saña dirler ki varup mürşid iken
Bī'at itdi göre bir muġ-beçeden

167. Didi ben fāriġ-i nām u nengem
Ḥālet-i 'aşḳıla bī-huş bengem

168. Çaldum şīşe'-i 'ārı (mı) ṭaşa
Her ne gelürse ḳo gelsün başa

7b

169. Didi birisi ki yārān-ı ḳadīm
Dilleri oldı bu miḥnetle dü nīm

170. Birisi daḫı didi kim yārān
Muntaẓırdur saña iy ḳıble-i cān

171. Gel bu şeb bir yire tevḥīd idelüm
Ḥarem-i Ka'be'ye doġru gidelüm

172. Didi Ka'be baña kūy-ı cānān
İstemez ġayrı yire gitmege cān

173. Biri didi yüri Beytullāh'a
Dile 'özriñi Ġafūr Allāh'a

174. Didi kim südde-i maḥbūbe baña
'Özr-ḫāh olmaġa besdür Ḥaḳḳ'a

175. Birisi didi eyā mürşid-i ḫāṣ
'Aşḳdan kendüñi gel eyle ḫalāṣ

176. Gitme bu yola ki dūzāḫ vardur
Dūzāḫa girmez o kimse erdür

177. Didi duzāḫ baña olsa hem-rāh
İtmezem ʿaşḳıla ne nāle ne āh

178. Didi birisi ümīd-i cennet
Saña virmez mi bu yolda ḫaşyet

179. Didi şeyḫ aña o büt olsun ṣaġ
Benden olursa Bihişt olsun ıraġ

180. Birisi didi ki gel Ḥaḳ'dan utan
Belki aḳluñ gelür oḳı Ḳur'ān

181. Didi ʿaşḳı baña Yezdān virdi
Ol zemān kim yaradup cān virdi

182. Bende bir zerre irādet yoḳdur
ʿAşḳa ṣabr itmege ṭāḳat yoḳdur

183. Kendüsin nāre yaḳar mı ādem
Āh kim hiç baña n'oldı bilmem

8a

184. Birisi didi ki terk it küfri
Mü'min ol ṣıdḳıla şimdi fevrī

185. Aġlayaraḳ didi kim şeyḫ aña
İy naṣīḥatler iden dost baña

186. Küfrile doldı göñül leb-ber-leb
Benden İslām u ṣalāḥ itme ṭaleb

187. Gördiler pend aña hiç itmez kār
Döndiler ʿāḳıbet olup bī-zār

188. Dilleri ṣūfīlerüñ ḫūn oldı
Gözleri ḳanlu yaşıla doldı

Şeyḫ-i mübtelā nehār gelüp ḫalvet-sāz-ı kūy-ı yār olduġıdur

189. Çün geçüp şām-ı nehār oldı yine
Düşdi ʿaşḳ āteşi şeyḫüñ diline

190. Kūy-ı dil-dāre olup şeyḫ revān
Mey-gede bābına oldı der-bān

191. Seg-i kūyı ile der-bān oldı
Anlaruñ ḫˇānına mihmān oldı

192. Muʿtekif oldı ser-i kūyında
Gün yüzin görmekiçün her günde

193. Vuṣlata cān u dili tāmiʿ idi
Mihri ḳalbinde anuñ lāmiʿ idi

194. ʿĀḳıbet ḫaste olup bī-dildār
Āsitānında anuñ itdi ḳarār

195.Gördi ol ʿāfet-i bī-mihr ü vefā
Ḫāk-i pā olmış o bī-çāre aña

196. Bildi kim ʿāşıḳ-ı dil-ḫastesidür
Derd-i ʿaşḳı ile dem-bestesidür

197. Eyleyüp şeyḫe tecāhülle su'āl
Didi iy pīr-i perīşān-aḥvāl

8b

198. Ġālibā ʿaşḳ eṣeri var sende
ʿAşḳ itmiş seni pā-efgende

199. Ḳanġı āfet seni meftūn itmiş
Bend idüp zülfüne mecnūn itmiş

200. Ḳaçan olmış bu ʿaceb dünyāda
Otura şeyḫ der-i tersāda

201. Baña mā'il iseñ iy Ṣanʿān'e
Saña şarṭ oldı dimek dīvāne

202. Sen gibi var hezār üftādem
ʿĀşıḳ-ı ḫasta-dilem dil-dādem

203. Saña nevbet mi deger anlardan
Eyle iy pīr ferāġat benden

204. Şeyḫ çün gördi ruḫ-ı cānānı
Şevḳden aġzına geldi cānı

205. Āh idüp didi eyā kāfir kiş
Ne bu ṭarz u bu reviş bu yürüyiş

206. Beni bu ḥāle ḳoyan sensin sen
Oldum ʿaşḳuñ ile mecnūnuñ ben

207. Beni itdüñ ġam-ı ʿaşḳuñla nizār
Ḥālimi gör baña raḥm it iy yār

208. Beni gördükçe eyā ġonce-i nāz
Eyleme nāz u ġurūra āġāz

209. Yā dilüm vir yā baña it şefḳat
İtme hicrüñle beni bī-ṭāḳat

210. ʿAşḳumı ṣanma benüm efsāne
Püşt ü pā urdum efendüm cāne

211. Leb ü zülfüñle eyā rūḥ-ı revān
Ḥāṣıl olur arzū mı dil-i cān

212. Tāb-ı zülfüñle beni itme ḫarāb
Nigeh-i luṭfuñıla göñlümi yap

9a

213. Dīdede āb u dilümde āteş
Bī-kes itdüñ beni sen iy meh-veş

214. Gözümüñ yaşı çü bārān oldı
Tā ki dīdem saña nigerān oldı

215. Bu benüm gördügümi kim gördi
Bu belālar kime yüz gösterdi

216. Ḥāṣılum ḫūn-ı cigerdür cānā
Ḫūn-ı dil tā ki ola baña ġıdā

217. Cānuma urma cefā ḫançerini
Kerem it yıḳma göñül kişverini

218. İntiẓāruñla mürūr itdi zemān
Merḥamet it baña iy āfet-i cān

219. Her şeb iy māh-ruḫ (u) Züḥre-cebīn
Ser-i ḳūyuñda ḳalup ben miskīn

220. Rūyumı ḫāke idüp fersūde
Aġlaram firḳatile ol kū(y)de

221. Nice bir girye idem ben muḥtāc
Kerem it bāb-ı viṣālüñ baña aç

222. Bir nefes iy gül-i gül-zār-ı cemāl
Beni iḥsānuñıla it ḫoş-ḥāl

223. Sāye-veş ḫākla yeksān oldum
Berg-i keh gibi ṣarardım ṣoldum

224. Rifʿatum çerḫa olur hem-pāye
İy hümā üstüme ṣalsuñ sāye

225. Tāb-ı mihrüñ beni itdi sūzān
Yanar āh eylerisem kevn ü mekān

226. Oldum ʿaşḳuñ ile ben pā-der-gil
Merḥamet eyle gözüm yaşını sil

227. Arzūñıla tenümden cānum
Az ḳaldı ki çıḳa sulṭānum

9b

228. Şeyḫ cānāneye idince niyāz
Nāzıla ġonce femin eyledi bāz

229. Didi iy ʿāşıḳ-ı zār ı nā-çār
Saña kāfūr u kefen al yüri var

230. Pīrsin meyl-i civānī itme
Dem-i serdüñle beni incitme

231. Saña şimden girü iy pīr-i kühen
Gūrdur elzem olan daḫı kefen

232. Şāhlıḳ ḳaṣdın idersin iy pīr
Pīrlik itmiş iken seni ḥaḳīr

233. Didi şeyḫ aña eyā lāle-ʿizār
Ḥaḳḳuma her ne diseñ vechi var

234. Līkin iy serv-i ḳadd u ġonce-dehen
Kār-ı ʿaşḳuñda senüñ merdem ben

235. ʿAşḳda pīr ü eger kim bernā
Tev'emāndur ikisi daḫi şehā

236. Didi ol muġ-beçe şeyḫe tekrār
İy olan ṭalʿatuma ʿāşıḳ-ı zār

237. Reh-i ʿaşḳumda dilīr iseñ eger
Saña dört kāra olayum rehber

238. Ṣaneme secde durur bil anı
Āteşe yaḳ daḫi hem Ḳur'ān'ı

239. Birisi bāde durur nūş eyle
Daḫı īmānı ferāmūş eyle

240. Didi şeyḫ aña eyā rūḥ-ı revān
Nūş-ı ṣahbāya hele var imkān

241. Līkin üç kār ḳatı pek düşvār
Aña der-kār olamam ben iy yār

10a

242. Didi tekrār aña ol kāfir-kiş
Küfri ʿāşıḳ iseñ īmāna degiş

243. ʿĀşıḳum diyu ursun çün lāf
İtme fermānuma bir zerre ḫilāf

244. Mey-i ʿaşḳ almışıdı ol pīri
Farḳ idemez idi gögi yeri

245. Her ne dirseñ baña iy rūḥ-ı revān
Söyle icrā ideyüm didi hemān

246. Bende-i ḫalḳa be-gūşem saña ben
Sen baña şāhsın iy sīm-beden

247. ʿAşḳuña nūş idüben bāde'-i nāb
İdeyüm cān-ı żaʿīfi kebāb

248. Şeyḫden duḫter alınca iḳrār
Gitdiler mey-gedeye ol iki yār

Şeyḫ ḥālet-i ʿaşḳla mest olup ḫāne-i ḫumāra gitdügidür

249. Gördi bir bezm-i müretteb eşyā
Cümle āmādedür esbāb-ı ṣafā

250. Göricek şeyḫ o ʿāli bezmi
Oldı ol bezme ziyāde ʿazmi

251. Oturup bezm-i şarāb eylediler
Yaʿnī kim ʿālem-i āb eylediler

252. Duḫter oturdı geçüp tā ṣadre
Ḥüsnā ṭaʿn itmede māh-ı bedre

253. Ḥüsnā içdükce mey oldı efzūn
Eyledi ʿaşḳıyla şeyḫi mecnūn

254. Naẓar itdükce ruḫ-ı dil-dāre
Bī-huş olur idi ol āvāre

255. Alup eline ṭolu peymāne
Ṣundı ol āfet-i cān Ṣanʿān'e

10b

256. Duḫterüñ ʿaşḳına Şeyḫ-i Ṣanʿān
Bir ḳadeḥ bāde'i nūş itdi hemān

257. Bir yire geldi çü ʿaşḳıla şarāb
Dilini eyledi Şeyḫüñ pür-tāb

258. Cānına şevḳden āteş düşdi
Yeñi başdan yine şeyḫ ṭuṭışdı

259. Bir ḳadeḥ bāde daḫı ṣundı aña
Şīve vü nāzıla ol māh-liḳā

260. Pey-be-pey ṣundı ṭolu peymāne
Tā ki serḫoş olıcaḳ Ṣanʿān'a

261. Başına çıḳdı çü keyfiyyet-i mül
Ruḫları oldı o pīrüñ gül gül

262. Kellesin germ idicek bāde'-i ṣāf
Mest olup başladı şeyḫ urmaġa lāf

263. Bu ḳadar ʿilmile ḥıfẓ-ı Ḳur'ān
Gitdi yādından o dem içre hemān

264. Levḥ-i ḳalbindeki ʿirfān gitdi
Anı bāde ḳara cāhil itdi

265. Böyledir ḥāṣıl-ı nūş-ı ṣahbā
Ādemüñ varını eyler yaġmā

266. ʿAşḳı gitdükçe ṣaʿb-nāk oldı
Dil-i āvāresi derd-nāk oldı

267. Germ olup şehveti şeyḫüñ ol ān
Çü ger duḫtere ṣarıldı hemān

268. Redd idüp zāhidi ol dem duḫter
Didi iy ʿaşḳını bilmez ebter

269. ʿĀşıḳ olan kişi merdāne gerek
Vecd ü ḥālātile ferzāne gerek

270. ʿĀşıḳa ḥırṣ u ṭamaʿ olmaz kār
Vaṣlını luṭf ide meger dil-dār

11a

271. Baña gerçeklik ile ʿāşıḳ iseñ
Lāf-ı ʿaşḳuñda eger ṣādıḳ iseñ

272. Sen de benüm gibi bir kāfir ol
Ḥarem-i vaṣluma ṣoñra yol bul

273. İḳtidā itmez iseñ bunda baña
İşte yol işte ʿaṣā işte ridā

274. Şeyḫ meyḫāneye gitdükde meger
Bile gitmişdi mürīdān yekser

275. Şeyḫ çün uġradı böyle ḥāle
İdüben cümlesi āh u nāle

276. Didiler çağırışup vāveylā
Gözüñ aç n'oldı meded şeyḫ saña

277. Ḳanı īmān nice oldı İslām
Ġāfil olma ṣaḳın iy şeyḫ-i be-nām

278. Şeyḫi ʿaşḳ itmişidi ser-gerdān
Didi ṣūfīlerine ṭaʿna zenān

279. Beni ḥālüme ḳoyuñ Ḥaḳḳ-ı Ḫudā
Ṣavb-ı Ḥaḳ'dan olacaḳ oldı baña

280. Ḳalbi ġaflet ile olup mālī
Zühdden ḳalmış idi ol ḫāli

281. Oldı tersā o neʿūẕübillāh
Virmesün kimseye bunı Allāh

282. Mey-i köhne anuñ ʿaḳlın aldı
ʿĀḳibet böyle belāya ṣaldı

283. Ola mı köhne daḫı tāze civān
Ne şekil ṣabr idebilür insān

284. Anı mey itmişidi mest-i ḫarāb
Yalvarup dilberine itdi ḫiṭāb

285. Didi kim ʿaşḳ beni itdi zebūn
Ḳāmetüm firḳatile oldı çü nūn

11b

286. Daḫı var mı baña bir iş söyle
Saʿy idem cānıla fermān eyle

287. Yaḳmadum ʿāḳıl iken Ḳur’ān’ı
Mest iken şimdi yaḳayım anı

Şeyḫüñ cünūn-ı ʿaşḳla esās-ı īmānına tezelzül geldügidür

288. Didi duḫter aña kim ḫoş-ḥāl ol
Vaṣluma baʿde-ez-īn meyyāl ol

289. Ḫām idüñ ʿaşḳda bundan evvel
Puḫte itdi seni bāde beri gel

290. İşidince bu peyāmı küffār
Büt-perest olduġını ol bī-ʿār

291. Deyre iletdiler ol dem anı
Tā ki muḥkem ideler peymānı

292. Giricek deyre o mest-i evkār
Beline baġladılar bir zünnār

293. Büt-perest olıcaḳ ol şīfte-ḥāl
Ḥırḳasın āteşe yaḳdı fi’l-ḥāl

294. ‘Aşk-ı tersā-peçe kār itdi aña
Ḫayra ser eyledi anı sevdā

295. Didi cānāneye Şeyḫ-i Ṣanʿān
İy meh-i çār-deh-i devr-i zamān

296. Her ne didüñse baña itdim anı
Sen daḫi it saña neyse düşeni

297. Büt-perest oldum içüben ṣahbā
Ḳanġı şeyḫ oldı benüm teg rüsvā

298. Penç-sāl olmışıdı iy gül-i nāz
Gönlümüñ ḫānesi gencīne-i rāz

299. Zerre-i ʿaşḳ kemīnden çıḳdı
Varumı küllī dilümden yaḳdı

12a

300. Vaṣluña olmaġıçün şāyeste
Oldum ʿaşḳuñ ile ḫāṭır- ḫaste

301. Vaṣldur vaṣl-ı murādum cāna
Daḫı tā ki yanayum hicr odına

302. Şīve vü nāz iderek ol duḫter
Didi iy pīr-i felāket-perver

303. Pek girān oldı benüm kābīnüm
Böyledür böyle benüm āyīnüm

304. Ḥüsnile ben felek içre bir emīr
Sen ise ḫabbeye muḥtāc faḳīr

305. Vaṣluma ḫayli zer ü sīm gerek
Sende bunlar yoġıkan çekme emek

306. Çünki yoḳ sīm ü zer iy āvāre
Var ḳara başuña çāre ara

307. Yüri ḫurşīd misāli ferd ol
ʿAşḳumuñ derdine ṣabr it merd ol

308. Āh idüp ayaġına yüz sürerek
Aġlayup yalvararaḳ iñleyerek

309. Didi iy bī-şefḳat cānānum
Ṣıma ʿahdi kerem it sulṭānum

310. Bir ġarībem ki kimesnem yoḳdur
Dilde ʿaşḳuñ ile derdüm çoḳdur

311. Her zemān nevʿ-i digerle cānā
Beni ferdālara ṣalmaḳ ne revā

312. Reh-i ʿaşḳuñda senüñ ben iy yār
Eyledüm mālum u dīnüm īṯār

313. Tā-be-key firḳat eyā ẓālim amān
Bilmedüñ kim ne çeker bu dil ü cān

314. Cümle yārān-ı ḳadīmüm benden
Ḳaçuben cānuma oldı düşmen

12b

315. Sen ise buncılayın bir āfet
Bende dil ḳaldı ne cān ne ṭāḳat

Şeyḫ bedel-i kābīn ḫūk-bānlıḳ irtikāb itdügi maḥaldür

316. Göricek şeyḫde böyle tek-pū
Merḥamet itdi hemān ol meh-rū

317. Didi iy ʿāşıḳ-ı zār-ı nā-kām
Ḫūk-bān ol bana bir sāl temām

318. Tā ki kābīn ola bu nesne bana
Pīşe olsun yüri bu kār saña

319. Aḫr olınca temāmen ol sāl
İdeyüm vaṣlıla seni ḫoş ḥāl

320. Şeyḫe biñ nāzıla ol ġonce-dehān
Eyledi çünki bu kārı fermān

321. Şeyḫ yüz şevḳile sāʿīī oldı
Ḫūklar sürmeye rāʿīī oldı

Ṣūfīler şeyḫden me’yūs olup Kaʿbe’ye ʿavdetleri maḥallidür

322. Bu ḳıyāfetile görüp ol pīri
Yandı dervīşlerüñ tā cigeri

323. Gördiler böyle giriftārlıġın
ʿAşḳıla şeyḫlerinüñ zārlıġın

324. Cemʿ olup cümlesi bir yerde hemān
Geldiler ṣūfīye giryān giryān

325. Cümlesi aġladılar ḥāline
Baḳıcaḳ ṣūmī-i aḥvāline

326. İçlerinden biri vardı yire
Yalvarup rūyını sürdi pīre

327. Didi iy şeyḫ-i kerāmet-muʿtād
Olalum Ka'be'ye gel pāy-nihād

13a

328. Söyle iy pīr-i felāket-perver
Nidelüm biz bir alāy ġam-zedeler

329. Kaʿbe'ye doġrı mı ʿazm eyleyelüm
Biz daḫi küfre mi girüp ḳalalum

330. Biz seni böyle görüp her bāri
Seyl olur dīdemizüñ eşk-i teri

331. Varalum muʿtekif-i beyt olalum
Yoḫsa bu miḥnetile mi ölelüm

332. Şeyḫ ol ṣūfīsine itdi ḫiṭāb
Virdi bu vechile sözine cevāb

333. Didi ben derde giriftār oldum
ʿĀşıḳ olmaġla belāmı buldum

334. Ḳanda ister iseñüz ʿazm idüñüz
Beni ḥālime ḳoyuben gidüñüz

335. Var iken tā ki tenümde bu cān
Ol bütüñ kūyı durur baña mekān

336. Olmayup derd ü ġamumdan āgāh
Beni rencīde idersiz her gāh

337. Ger size düşse bu kār-ı düşvār
Beni itmez idiñüz hiç āzār

338. Döndiler aġlayaraḳ yārānı
Hem gider hem gözedürlerdi anı

339. İttiler ʿazm-ı reh-i Beyt-i ilāh
Gitdiler eyleyerek nāle vü āh

340. Şeyḫleri Rūm’da ḳaldı tenhā
Ḫūk-bān oldı daḫı hem tersā

341. Ṣūfīler ġāyet idüp şerm-i ḥicāb
Aṣdılar yüzlerine ḳara niḳāb

13b

342. Var idi Kaʿbe-i ʿulyāda meger
Bir mürīdi ki kerāmet-perver

343. Ḳıymetin bilür idi Ṣanʿān'uñ
Çok kerāmātı ẓuhūr itmiş anuñ

344. Rūm'a şeyḫ eyledügi demde sefer
Yoġıdı Kaʿbe'de ol ṣūfī meger

345. Kaʿbe'ye geldi çü ol merd-i Ḫudā
Şeyḫ yoḳ tekye'i buldı tenhā

346. Şeyḫini ṣordı o ṣāḥib-i iḫlāṣ
Ḳanda gitdi didi ol mürşīd-i ḫāṣ

347. Didi ṣūfīleri idüp efġān
Kāfir oldı ne ṣorarsıñ Ṣanʿān

348. Bir ḳıża itdi teveccüh nāgāh
Büt-perest oldı varup şeyḫümüz āh

349. Oldı bir muġ-beçenüñ ḥayrānı
Yaʿnī kim ʿāşıḳ-ı sergerdānı

350. Ḫāl-i zülfüyle olup şīfte-ḥāl
Dīn ü İslām'ını itdi pā-māl

351. Beline ʿaşḳıla āḫir nā-çār
Baġladı kāfir olup bir zünnār

352. Ḳalmadı zühdile anda ṭāʿat
Ḫūk-bān oldı (hemān) ol sāʿat

353. Bu peyāmı işidince o velī
Āh idüp ḳanıla pür oldı dili

354. Didi ṣūfīlere iy nādānān
Niye terk itdiñüz anı ol ān

355. Kār-ı merdāne degüldür işiñüz
Ḥīle vü ḫudʿa imiş cünbüşiñüz

356. Yār olan yārını terk itmez eger
Başını tīġ ile ḳaṭʿ eyleseler

14a

357. Çünki zünnār ḳuşandı Ṣanʿān
Lāyıḳ olan size daḫi ol ān

358. Baġlayup belüñüze zünnārı
Aña enbāz idüben her kārı

359. Büt-perest oldı çü şeyḫ-i kāmil
ʿAşḳıla ʿaḳlını idüp zā’il

360. Lāyıḳ olan bu idi kim Ḥaḳḳ’ā
Cümleñüz siz de olasız tersā

361. Şermüñüz yoḳ mı ʿaceb zerre ḳadar
İy olan daʿvīleri kāẕibler

362. Bu ne yārı bu ne peymān-ı vifāḳ
Diseler size sezā ehl-i nifāḳ

363. Vaḳt-i şiddetde olup şeyḫine yār
İtmek ister kişi cānını niṣār

364. Çün düşe kām-ı nihenge cānān
Niçün ʿāşıḳ daḫı terk itmez cān

365. Oldı hep cümlesi ser-efgende
O mürīd başlayıcaḳ bu pende

366. Didiler aña eyā ṣādıḳ yār
İtme bīhūde bizi sen āzār

367. ʿAzm idüp cümlemiz ol ān hemān
Biz daḫi itmege terk-i īmān

368. Zühd ü taḳvāmızı idüp ber-bād
Şeyḫile olmaġıçün kār-fütād

369. İtmedi bizi bu kāra enbāz
Eyledük şeyḫe nice nāz u niyāz

370. Çāremiz ne bizi şeyḫ-i fāyıḳ
Görmedi gevher-i ʿaşḳa lāyıḳ

371. Cümle virdük aña teslīm-i rıżā
Bizi adamsımadı şeyḫ ammā

14b

372. Didi ṣūfīlere ol merd-i mürīd
Ḳadriñiz eyleye Allāh mezīd

373. İdelüm sizüñ ile gel bir kār
Pīre bir sevdā ola āḫir kār

374. Dergeh-i Ḥażret-i Vehhāb Vedūd
Degül erbāb-ı niyāza mesdūd

375. Ḥaḳ bizi böyle görüp bī-ārām
Şeyḫe İslām ide belki ilhām

376. Yüz sürüp dergeh-i Mevlā'ya hemān
İdelüm cān u göñülden efġān

377. Kāġıdın câme giyüp çün maẓlūm
Yaḳalum āteşe mānende-i mūm

378. Rūm eṭrāfına olup meyyāl
İʿtikāf eylediler leyl ü nehār

379. Ḳırḳ gün ḳırḳ gice olunca temām
İtdiler nice ʿibādetle ṣıyām

380. Ḫᵛābıla ḫurdı idüp cümle hebā
Ḳırḳ gice eylediler vāveylā

381. Eyleyüp ṣıdḳıla anlar efġān
Zelzele düşdi melekūta hemān

382. Ger semā ehli eger ehl-i zemīn
Cümlesi mātem idüp itdi enīn

Dervīşler çileye girüp Ḥażret-i Resūli vaḳıʿada gördükleri

383. Ḳırḳ şeb çün iricek pāyāna
Pek niyāz eylediler Yezdān

384. Tīr-i maḳṣūdları āḫir kār
İtdi āmāc-ı icābetde ḳarār

385. Dīdesi uyḫuya vardı anuñ
Çeşmi ammā ki uyandı anuñ

15a

386. Gördi peyġamber devr-i ḳameri
Ṭolmış āfāḳa cemāli nūrı

387. Yaʿnī kim ḫātem-i ser-ḫayl-i rüsül
Rehber-i ümmet ü hādī-i sübül

388. Muṣṭafā gevher-i kān-ı Baṭḥā
Müctebā dād-ı resān-ı żuʿafā

389. Raḥmet-i ʿālem ü faḫr-i Ādem
Bāʿiṯ-i revnāk-ı bāġ-ı ʿālem

390. Ṣalınup geldi tebessüm iderek
Gül gibi açdı dehānın gülerek

391. Ḥüsnini görse olurdı ḫayrān
Melek ü insile ḥūr u ġılmān

392. Göricek ḥażreti ṣūfī fi'l-ḥāl
Yā Muḥammed didi luṭf it elüm al

393. İy olan Bedrekā-i rāh-ı ṣavāb
Aġlamaġıla gözüm oldı ḫarāb

394. Şeyḫümüz bende-i ʿāṣī Ṣanʿān
Kāfir olmış nidelüm āh āmān

395. Luṭf idüp derdine dermān eyle
Anı tekrār müselmān eyle

396. İy şefīʿ-i żuʿafā faḫr-i cihān
Baḥr-i iḥsānuña yoḳdur pāyān

397. Sāḥil-i raḥmete çek iḥsān it
Maraż-ı küfrüne bir dermān it

398. Nev-ārā-yı kān-ı kerem baḥr-i ʿaṭā
Sehvile itdi ise şeyḫ ḫaṭā

399. ʿAfv it cürmüne anuñ baḳma
Pīrdür nār-ı caḥīme yaḳma

400. Didi peyġamber eyā nīk-nihād
Müjde kim şeyḫüñi itdim āzād

15b

401. Uġrayup himmete ol ṣūfī
Oldı İslām'ıla ḳalbi sāfī

402. Var idi şeyḫile mābeyn-i ilāh
Bāʿiṣ-i kudret olur gerd-i siyāh

403. Küfr ü ʿiṣyān dilinden gitdi
Tevbe ḳalbini anuñ pāk itdi

404. Ṣūfī bu müjdeye medhūş oldı
Naʿre urup daḫı pür-cūş oldı

405. Cümle ṣūfīleri idüp āgāh
Oldılar şevḳile pūyende-i rāh

406. Ṣūfīler şevḳile giryān-ı devān
Buldılar mürşīdi bir yirde hemān

407. Gördiler kim yanar āteş olmış
Ḫavfıla ḥāli müşevveş olmış

408. Kesmiş atmış o velī zünnārı
Terk idüp ḳāʿide’-i küffārı

409. Şeyḫ aṣḥābını gördi nāgāh
Çāk idüp sīnesini eyledi āh

410. Çeşm-i ġam-dīdesin idüp ḫūn-bār
Başına ḫāk ṣaçup eyledi zār

411. Anlaruñ cānına itdi şitāb
İderek itdügi efʿāle ḥicāb

412. Āhını çerḫe sütūn itdi o pīr
Ditreyüp cümle vücūdu dir dir

413. Bu ḳadar ḥikmet ü Ḳur’ān u ḫaber
Maḥvolmışıdı dilinden yekser

414. Cümlesi yādına geldi ol ān
Secdeye vardı idüp tevbe hemān

415. Yüzüni ḫāke sürüp āb-mişāl
Pür-ġubār oldı o nūrānī cemāl

16a

416. Gördi ṣūfīleri şeyḫi tekrār
Gelmiş İslām'a ḳıruben zünnār

417. Geldiler ḳatına giryān giryān
Düşüp ayaġına şükrāne hemān

418. Didiler şeyḫe eyā mürşid-i nūr
Bir ḳażā idi bu kim itdi ẓuhūr

419. Müjde olsun saña kim peyġamber
Oldı yine reh-i Ḥaḳḳ'a rehber

420. Minnet-Allāh' (a) ki bu iḥsānı
Eyledi saña bu gün erzānı

421. Āteş-i tevbe günāhuñ yaḳdı
Gerden-i küfre selāsil daḳdı

422. İdüben ḳıṣṣa-ı şeyḫi kūtāh
Cümlesi dutdı o dem Kaʿbe'ye rāh

423. Şeyḫ ġusl eyledi ābdest aldı
Nāfile şükr namāzın ḳıldı

424. Eyledi şevḳile ol kāşif-i rāz
Dört yüz ṣūfīyle ʿazm-i Ḥicāz

Duḫter vāḳıʿa görüp İslām'a geldügi maḥaldür

425. Gördi bir vāḳıʿa-ı ḫoş duḫter
Girmiş āġūşuna mihr-i enver

426. Ḳudret-i Ḥaḳ'la aña neyyir-i tāb
Dil döküp itdi feṣāḥatla ḫiṭāb

427. Didi iy şūḫ-ı hümāyūn-ı ṭalʿat
Tā-be- key sende bu ḥˇāb u ġaflet

428. Düş pey-i şeyḫe devān u nālān
Yola gir durma gözüñ aç hemān

429. Sen aña baġladuñ idi zünnār
Gir anuñ mezhebine sen daḫı var

16b

430. Sen daḫı dīnine gir var anuñ
Bilesin tā şerefin īmānuñ

431. Sen anuñ rehzeni olduñ iy meh
Eyledi senüñ içün bunca güneh

432. Sen daḫı pey-rev olup şeyḫe hemān
Ṣıdḳıla getür öñünde īmān

433. Ḫabˇābdan şevḳile bīdār oldı
Nūr-ı īmānıla ḳalbi doldı

434. Derd düşdi dil-i zārına ʿaceb
Bī-ḳarār oldı idüp şeyḫi ṭaleb

435. Cān-ı sermestine āteş düşdi
Şevḳ-i emvācı başından aşdı

436. Oldı cān u dili bī-ṣabr u ḳarār
Eyledi şeyḫi añup āhıla zār

437. Hemdemi yoġıdı ol fettānuñ
Olup aḥvāli mükedder anuñ

438. Bu ḳadar nāzıla perverde iken
Bāġlu bāġçelü yerlerde iken

439. Dil-i pür-derdile ol meh-peyker
Şeyḫ cānībine eyledi sefer

440. Āh idüp cāmesini çāk itdi
Ḫāki eşki ile nem-nāk itdi

441. Ġarḳ olup eşkile mānend-i seḥāb
Kūh u ṣaḥrā dimeyüp itdi şitāb

442. İsteyüp derd-i diline merhem
Ḥaḳ Teʿālā'ya niyāz itdi o dem

443. Didi iy Ḫālıḳ u eflāk u zemīn
Gūş-ı dārende-i her āh u enīn

444 ʿAvratum ḥālime şef(ḳ)at eyle
Baña yā Rabbī ʿināyet eyle

17a

445. Bilmeyüp sehv ḫaṭālar itdüm
Yañılup rāh-ı ḫilāfa gitdüm

446. Āteş-i ḳahruñ eyā ʿādil şāh
Cūş ider ise olur ḥāl- tebāh

447. Der-i iḥsānuña geldüm yā Rab
Eyleme ṭuʿme-i şemşīr-i ġażāb

448. Saña geldim saña iy Rabb Ġafūr
Kerem it eyle günāhum maġfūr

Dūḫterüñ İslām'a geldügi ilhām-ı Rabbānī ile şeyḫe maʿlūmıdur

449. Duḫter idince Ḥaḳḳ'a nāle vü zār
Şeyḫe keşf oldı bu gizlü esrār

450. Ḥaḳ anuñ ḳalbine itdi ilhām
Duḫterüñ ḥālini bi'l-cümle temām

451. Gerü dön muntaẓır-ı maḳdem ol
Sevdügüñ āfetile hemdem ol

452. Şeyḫ ol dem gerü itdi ʿavdet
Düşdi yārāna yine bir fetret

453. Didiler şeyḫe yine ne oldı
Vesvese ḳalbine yol mı buldı

454. ʿAcabā tevbesin eyler mi şikest
Mey-i ʿaşḳıla yine oldı mı mest

455. Şeyḫ cānāneyi gördi ol ān
Zerd olup çehresi mānend-i ḫazān

456. Müşk-gīsūları pür-gerd olmış
O güzel çehre ṣararmış ṣolmış

457. Göricek şeyḫi o āşūb-ı zemān
Yüz sürüp ayaġına düşdi hemān

458. Rū-yı şeyḫe naẓar idüp tekrār
Cūş idüp aġladı çün ebr-i bahār

17b

459. Ḳasem-i mihr-i vefā itdi aña
Ḳul olayım didi ölince saña

460. Şimdi teşvīşüñile cān u tenüm
Yandı āteşlere iy şeyḫ benüm

461. Baña ʿarż eyle kerem it īmān
Yaḳmasun tā ki vücūdum nīrān

462. Şeyḫ telḳīn idüp aña İslām
Oldı ṣıdḳıla müselmān hemān

463. Ġulġule düşdi bütün yārāna
O Büt'üñ geldügine īmāna

464. Cümlesi gül gibi ḫandān oldı
Ṣanki ol bezm-i gülistān oldı

465. O büt ī̇māndan olınca āgāh
Anlar ile bile oldı hem-rāh

466. Ẕevḳ-i ī̇mānıla ol serv-i revān
İstedi Ka'be'ye itmege çemān

467. Ḫasta idi meger ol gül-bün-i nāz
Eyleyüp şeyḫe niyāza āġāz

468. Didi iy şeyḫ-i kerāmet-fermā
Marażum itmede efzūn Mevlā

469. Ṭāḳatum ḳalmadı bu ʿilletden
Cān geldi lebime miḥnetden

470. Elvedāʿ iy gül-i gül-zār-ı vefā
Elvedāʿ iy yem-i pür-cūş-ı'aṭā

471. Pī̇ç ü tāb itmededür mürġ-i revān
Oldı dünyā bana şimdi zindān

472. Süḫanım oldı dilümde kütāh
Aḫirete gider oldum ben āh

473. İtmedüm mihr-i vefā hiç saña
Kerem it şimdi ḥelāl eyle baña

18a

474. Böyle diyüp o ḳamer çehre hemān
Ḫāzin-i cennete ṭabşurdı cān

475. Āfitāb idi ġurūb itdi o māh
Çekdi ruḫsārına ṣān ebr-i siyāh

476. Böyledür böyle ribāṭ-ı dünyā
Göçer āḫir mīhmān olan aña

477. Yā ilāhī benüm ol dād-resüm
Ḫatm it īmānıla āḫir nefesüm

Günümüz Türkiye Türkçesine Çeviri:

1b[1]

Eşi, benzeri ve kendisinden başka bir ilâh olmayan şanı çok yüce Yaratıcı'nın varlık ve birliğinin anlatıldığı şiir (Tevhid):

1. Eşi ve benzeri olmayan yüce Yaratıcıya şükürler olsun. Tek olan o yüce Mevlâ'nın gücü her şeye yeter.

2. Dünya ve hatta içindeki bütün eşyayı, hiç yok iken O, yarattı.

3. O (yüce) Sultan (Allah), her gece Ay kandilinin ışığı ile bütün âlemin karanlığını aydınlatır.

4. Gündüzü, güneşin ışıklarıyla süslediği gibi süsler; gül bahçesi olan âlemi göz kamaştıran parlak ışıltı ve aydınlıkla doldurur.

5. O yaratıcı, insanı kudretiyle yaratıp ona can (ruh) üfler.

6. O, bilgisiyle insana şeref verdi ve keremiyle insanı (varlıkların) en şereflisi yaptı.

7. Canı, aşkıyla aziz kılıp insanı kendi zatına âşık etti.

8. Âdem'e aşk ile şöhret verdi ve ona aşk ile hürmet etti.

9. Nebiler, aşklarından dolayı üstün tutuldu; veliler, aşkları ile cesur oldu.

10. Aşk, onları, (ilahî) sırlardan haberdar etti ve ilahî güzelliği seyretmeye layık kıldı.

2a

11. Cihanın gecesini süsleyen ışık aşktır; insanın onurlanma sebebi (de) aşktır.

12. Ey gök köşklerinin sahibi (olan) Hay, Hak, Muktedir, Ferd ve Huda!

13. Tertemiz aşkınla beni divane kıl (aklımı başımdan al); dilimi, aşkınla söyleyen (bir dil) kıl.

---

[1] Ön Söz'de hakkında bilgi verilen Menakıpname'ye ait varak numarası.

Risalet semasının güneşi, Hz. Hasan ve Hüseyin'in dedesi, insanların ve cinlerin peygamberi (Hz. Muhammed)ne övgü (Na't):

14. Çünkü her şeyden evvel Mevlâ'nın Resulü'nün övgüsü, bizim için çok daha önemlidir.

15-16. Na't bülbülü olup şevkle, ağlayarak hazretini zevk ile övüp (şöyle) diyelim: "Ya Ahmet! Günahlarımız çok olup onların adet ve sınırı yok (tur)."

17. İhsan ile bize şefaat et. Sana yakışan bir bağışlanıp ve affedilmemiz konusunda (bize) yardım et.

18. Kölelerine nimetler veren, onlara en güzel ihsanlarda bulunarak şereflendiren sensin; iltifat, iyilik ve keremde, senin eşin ve benzerin yoktur.

19. Ey, her söz ve isteği Allah tarafından makbul kabul edilen (Peygamber)! Mahşer gününde bizi mahcup etme (Orada, bizi yalnız bırakma, bize şefaat et).

Padişah Hazretleri (Allah, hilafet süresini uzun etsin)ne övgü:

20-21. Bundan sonra, âlemdeki sultanların sultanı, yani ki dinin yardımcısı, kerem sahibi, ülkenin her tarafını gözeten asker, (yeryüzünde) Allah'ın gölgesi ve âlemin padişahı Sultan Ahmet Han'ın övgüsüdür.

22. Padişah oğlu padişah, âlemin veziri (ve) insanların kalbinin sevgilisi.

23. O devletli zat, adaletiyle sanki yaşadığı çağın İskender (Aristo'dan ders almış çok ünlü bir sultan)'idir.

2b

24-25. Ey güzel huy sahibi (melek huylu) olan padişahlar padişahı! Sen, ilahî kudret kalemi ile en güzel şekilde resmedilmişsin. (Yaratıcı, seni özenerek yaratmış.) Ben, seni nasıl övebilirim.

26. Dergâhının en değersiz bir kuluyum; kullarının arasında çok aşağıda, en değersiz olan bir kimseyim.

27. Ey benim cihan padişahım! Güçsüzlüğümü, senin huzurunda, sana itiraf ediyorum.

28. Ey padişahlar padişahı! (Bizi) bize yardım et, kusurumuza bakma! Kötü davranışlarımızı affet.

29. Vasıflarına nihayet yoktur; Allah bilir ki kusurum çoktur.

30. Şimdi bana en gerekli olan, şevk ve zevkle ellerimi açıp dua etmektir.

31. Şöyle diyeyim: Ey eşi ve benzeri olmayan Samed, Vâhid, Mün'îm, Kâdir, Kayyûm ve Ehad!

32–33. Cihanın padişahının, yani Hazreti Ahmet Han'ın kalbini daima gül gibi sevinçli kıl. Her zaman, her yerde, nerede olursa olsun, daima ona yardım et.

San'ânlı Şeyh (Şeyh-i San'ân, Şeyh San'ânî, Şeyh San'ân) in Destanı (Allah'ın rahmet, bereket ve affı üzerine olsun)

34. Hazreti Şeyh Attar, Mantıku't-Tayr'da çok güzel hikâyeler nakleder.

35. Mutlak bir veli ve etrafını aydınlatıcı bir insan olan o Hak aşığı, aşktan dem vurur.

36. Meğer Harem-i Kâbe'de keramet gösteren yaşlı bir veli vardı.

37. Onun namı Şeyh-i San'ân idi; o (kişi) yaşadığı devrin en büyük bir velisi (kutup) idi.

3a

38. Onun dört yüz müridi vardı ve pek yüce olan Harem'in şeyhi idi.

39. Elli yıl Harem'de şeyhlik yapan o zatın kalbi, Huda'nın sırlarına ayna idi.

40. Onun bütün sofileri, ilimleriyle amel eden kâmil insanlardı.

41. Daima kötülükten korunur ve nefsinin kötü istekleri karşısında boyun eğmez ve onu terbiye ederdi. Kötülüklere yönlendiren nefs-i emaresine (riyazet ile) çok zahmetler çektirirdi.

42. Amelini ilmi ile bütünleştirmiş ve dilini (gönlünü) sırlı bir mahzen (her türlü değer biçilemeyen hazine ve defineleri koruyan mekân) hâline getirmişti.

43. O (Şeyh-i San'ân), ki elliye yakın Hac yapmış ve (bunun yanında yaptığı) umrelerle de bedeni zayıf düşmüştü.

44. Beş vakit farz namazları eda etmenin yanında her türlü sünneti ve nafile oruçları da icra ederdi.

45. Hak, ona öyle azametli bir yüz vermişti ki karşısına çıkan kimsenin dili tutulup (onunla) konuşamazdı.

46. Hem Arap ve Rum diyarını bilir, hem de kerametleriyle meşhur olan birisi idi.

47. Hem nefesi, Hazreti İsa'nın nefesi gibi (ölülere hayat verirdi); hem de etrafındaki hastaları tedavi ederdi.

48. Hem kalplerden geçenleri anlama yeteneğine sahip; hem de gayb sırlarını anlamak için bir yol bulmuştu.

49. O, her gece ibadethanenin bir köşesini feyiz ve bereket ışıkları ile doldururdu.

50. O pirin (Şeyh-i San'ân), öyle bir gece âdeti vardı ki geceyi, hep ibadetle ihya ederdi.

51. Kendisi için alışkanlık hâline getirdiği ibadetini yaparken uykusuz kalıp güç ve kuvvetten kesilirdi.

52.Gözlerini kapatarak uyudu ve (uykuda iken) daha sonra ruhu uyandı (Kalp gözü açıldı).

3b

53. Hemen o anda (rüyasında) kendisinin Rum diyarında olduğunu zannettiği şaşırtıcı bir olay gördü.

54. Sanki (rüyasında) kupkuru olan zahmetli çölü geçerek Rum diyarına doğru yola çıkmış.

55. Bir güzel kızın isteklerini durmadan yerine getirir ve ona secdeler edip ibadet eder.

56. O anda uyanıp kendine geldi ve ağlayarak feryat etmeye başladı.

57. Gözlerini kapatıp uykuya daldığı zaman, kendinden geçip mest oldu.

58. Bu olayı, defalarca gece rüyasında gördü ve bu yüzden düşüncelere daldı.

59. Şeyh, gördüğü bu olayı ağlaya ağlaya dostlarına anlattı.

60. Ah ki Huda'nın (yardım ettiği) Yusuf'u kuyuya düştü. Eyvahlar olsun, ben ne yapayım!

61. Gönül bahçemize, ukde (çözümü ve izahı çok zor olan bir düğüm) düştü. Ey günahları örten Rabbimiz! Yolumuzu şaşırdık.

62. Canımı gam ile dolduran bu rahatlıktan dolayı şimdi bende iman (ımı kaybetme) korkusu da var.

63. Nasıl ki cihanda genç ve yaşlı (gibi zıtlıklar) varsa benim için de Mevlâ bunu bana takdir etmiş.

64. Dünyada, ahiret yoluna düşenin gönlü gamdan eksik olmaz.

65. Sıkıntılara sabredilirse ahiret gününde huzura kavuşmak mutlaka nasip olur.

66. O üstat, sofilerine: "Size doğru bir yol göstereceğim."dedi.

67. Başımıza ne gelirse gelsin Rum diyarına (doğru) gidelim.

68. Rüyanın tabiri ortaya çıkınca Rum diyarına geçmeye çabalayalım.

4a

69. Dört yüz sofisiyle birlikte Rum diyarına gitmek için acele ettiler.

70. Pergel gibi Rum (diyarını)u dönüp dolaştı; cetvel gibi birçok şehri (en) uç (noktasına kadar)a kadar gezdi.

71. Yolu Kayseri'ye düşünce (Şeyhin) can ve gönlü aşk ile doldu.

Çok istekli Şeyhin, Kayseri şehrine giderek Hristiyan kızına âşık olması:

72. O en büyük halife, bedenine bir titreme gelince şehre girmek için acele etti.

73. Balkonda, yaslanmış vaziyette ay gibi (güzel) olan bir gönül düşkünü (sevgili, güzel) gördü.

74. Gökle aynı derecede büyük bir manzara ve o manzarada (da) çok güzel bir kız var(dı).

75. Alnı ay gibi parlıyor, yüzü (de) güneş gibi gözleri kamaştıracak derecede aydınlık idi.

76. (Âşığı kendisine esir eden güzel yüzlü kız), güzel gökyüzü âleminin Zühre yıldızı (âşığın gönlünü yağmalayan sevgili), sanki gökyüzünde güzellik ve ışığı hiç sönmeyen bir güneş gibi idi.

77. Onun güzelliği, sadece güneşle kıyas edilebilir ki Süha yıldızı bile (onun güzelliği karşısında) sönük kalırdı.

78. O peri yüzlü o nazik kız, meğer yaşlı bir meyhaneci (nin) kızı idi.

79. O, ay yüzlü bir Hristiyan kızıydı ve onun peygamberi (de) Ruhullah (Hz. İsa) idi.

80. Saçlarından etkilenerek ona gönülden bağlanan âşık bir kişi, çaresiz kalıp beline zünnar (papaz kuşağı) bağlardı.

81. (O sevgilinin) kırmızı dudaklarına talip olan hoca, gönülden istekli (ve) susuz olarak dünyada kalırdı. (Sevgilinin dudakları dışında başka bir şey, onun susuzluğunu asla gidermez)

4b

82. Leyla gibi (onun) bin Mecnun'u vardı; kâkülüne gönül vermiş olan da çoktu.

83. Eğer, seher yeli saçlarını açsa (rüzgârla saçların dağılsa), dünya misk kokusuyla dolardı.

84. Fitne sanatında (o güzel kızın) gözleri üstat, zalim gamzesiyle de (o), oldukça merhametsiz olan biriydi.

85. Kirpikleri, ay (yüzüne)a bir kemer kurmuş; o ayın nuru ile ufuklar (aydınlanmıştı). (Sevgilinin yüzü aya, yay gibi kaşları da kemere benzetilmiş).

86. (Sevgilinin) gözleri, muhatabına dikkatlice baksa, nice soyu temiz canları, (kendisine) av yapar.

87. Saçlarının altındaki o parlak yüz, gecenin karanlığında aniden ortaya çıkan bir güneş gibi idi.

88. Ağzı, kapalı, taze bir gonca; kısaca, şekerli, çok tatlı, güzel bir pasta (lokma, fıstık) idi.

89. Onun vasıf, nam ve şöhretini anlatabilecek bir söz yoktu. (Onun dudaklarının özelliğini anlatabilecek bir söz yok idi) O vasıflara sahip olan başka bir nam ve şöhret sahibi de yoktu.

90. Hak, öyle bir çene çukuru yaratmıştı ki ona bir kere düşen (bir daha oradan) çıkamazdı.

91. Çene (sinin) altındaki tazelik ve ıslaklıkta sulu şeftaliler yetişirdi.

92. Nice Yusuf'lar, o çukura düşse yaraşır, zira (ondan) daha güzel bir kimse yoktur.

93. Hem saçı, sümbül gibiydi. (Bu yüzden) pek çok insan ona meylederdi.

94. Şeyh, bakışlarını kıza yöneltti ve hemen gözleri hayretler içinde kaldı.

95. Hemen sonbahar yaprağı gibi titredi; az kalsın canı çıkıyordu. (Hayatını kaybediyordu).

96. Ah edip aklı başından gitti. Bir ara kendinden geçerek şaşkın şaşkın (bakarak) yattı.

5a

97. Aşk yüzünden hâli karmakarışık oldu. Dayanabilecek sabrı kalmadı, (sanki) yanan ateş oldu.

98. Sabır harmanı yağma edilmeye başlandığında ağlayıp ah vah etmeye başladı.

99. Varlığını aşk ateşi (ile) heba etti. Bu tahrik eden can yakıcı sevda, o şeyhi için için yaktı.

100. (Sevgili), saçlarının küfrü ile etrafa fitne salıp şeyhin imanına zarar verdi.

101. Gönlüne sevda yerleşti; nefsinin güçlü arzusu, onu mağlup etti.

Şeyhin durumundan haberdar olan dervişlerin, (şeyhe) nasihatleri:

102. Sofileri, şeyhin bu vahim hâlini duydu; Şeyh de içinde bulunduğu sıkıntılı durumdan dolayı kederli ve endişeli bir hâlde idi.

103. Şeyhe nasihat etmek için hepsi etkileyici sözler söylediler.

104. (Ona) çokça serzenişte bulunarak dediler ki (sana) bir kâfir sevmek yakışır mı?

105. Mürşit iken heves zincirine bağlanman sana yakışır mı?

106. Öncelikle (şunu ifade etmek gerekir) ki zıt olan unsurlar bir araya gelmez; bundan (sevgili) kurtulmanın bir yoluna bak.

107. Sen Müslümansın, o ise kâfir; böyle bir son, sana yakışır mı?

108. Ey kalbi Kâbe olan aydın kişi! Sana Menat'ın yeri yurdu yakışır mı?

109. Bu öğütler, ona bir fayda sağlamadı; bir yarasına merhem olmadı.

110. Dervişleri, ondan yüz çevirip çaresini Sübhan'dan istediler.

5b

111. Her biri, o gaflete düşen şeyhe nasihat etti; (ama) hiçbirisine kulak asmadı.

112. Her birisine şu cevabı verdi: "Bu bir alın yazısı idi ve bu şekilde ortaya çıktı."

Hristiyan güzeline âşık olan Şeyhin, çılgın aşkının etkisi ile yaptığı iniltiler:

113. Nasıl bu faydalı nasihatlere kulak versin. Onu, bambaşka bir sevda almıştı.

114. Âşığın derdine derman olmaz. Sevgiliye kavuşmaktan başka bir seçeneğimiz yoktur.

115. (Sevgiliye) gönül vermiş olan o yaşlı kişi, bu tehlikenin üzerine boyunu yay, ahını da ok etti.

116. Aşkın etkisi ile yol gibi boynunu burarak (sevgilinin) balkonunun altına varıp durdu.

117. Nice gündüz ve nice uzun gece, gözleri o manzaraya tekrar tekrar baktı.

118. Şeyh, her an ah eylerdi. (Bu yüzden) Gündüzü de gece gibi (çektiği ahlarla) siyah eylerdi.

119. Güneş batıp karanlık akşam vakti geldiğinde (o), yatağını kum, yastığını da taş ederdi.

120. (Nasıl) gece vakti, âlem nasıl siyah karanlığa bürünürse küfürden sonra da günah hemen (ortaya çıkar, insanın gönül dünyası karanlığa boğulur).

121. Geceleri, gönlündeki aşk (ateşi) daha da çoğaldı. Şüphesiz (bu durumundan dolayı) kendisini hayrette buldu.

122. Onda sabır, karar ve uyku kalmadı; Daima uykusuzdu.

123. Aşk, onu ıstırap ve sıkıntı ile inletti. Her defasında, bu iş için feryat edip ağladı.

124. Sonunda aşkın etki ve çılgınlığı ile aklı başından gitti; efsane sözler söylemeye başladı.

6a

125. Kendi kendisiyle konuşur ve yine kendisi cevap verirdi.

126. Dedi: "Ey Kâdir, Kayyum, Ebed! Varlık ve varlığı durağının yaratıcısı (olan) ey Hay, Ehad!"

127. Acaba bu gecenin sonu yok mu? Nerede feleğin güneşi? Görünmüyor.

128. Gün gelse gündüz kapısı açıldığında yine sevgilinin yüzü görünse…

129. Bu, ne gecedir ki sabahı gelmez. Böyle bir geceyi dünyada kimse bilmez.

130. Bir mum gibi yanmadan gözüme uyku girmiyor. Hüzünlü gönlümde ateş ve alev çok (tur).

131. Geceleri mum gibi yanmaktayım. Sabah olduğunda kanlara boyanmaktayım.

132. Her kimin gündüzü böyle olursa o gündüz, gönül yakan bir gece olur.

133. Bu can (ve) tenim, gece gündüz hummaya tutulmuş. Hâl dilim, daima ah eder.

134. İnleyen gönlümün ahı (ateşi), korkarım ki feleğin mumunu söndürür.

135. Acaba bu gece, ne şaşırtıcı ne acayip bir şeydir bu? Kıyamet olacaksa işte bu, kıyamet günüdür.

136. Acaba parlak, her tarafı ışığı ile aydınlatan güneş niçin doğmaz? (Belki) güzel (sevgili)in yüzünden utandı.

137. Bu karanlık gece, en uzun bir gecedir. Sevgilinin saçı gibi onun da sonu yoktur.

138. Aşk, bu gece canımı yaktı. İnilti ve feryatlarım feleğin son katına kadar ulaştı.

139. Kötü kader ise uyanık olmaz ve aşk gamı içinde (benim) dostum olmaz.

6b

140. Elim başıma gitmez, ne yapayım. Benim bu işime halk hayret eder.

141. Elden ayaktan düşüp hasta oldum. Acaba sevgiliye kavuşma, ne zaman nasip olur?

142. Sevgili nerede? (Gelsin) Bana şefkat göstersin. Bu halimi görsün (de) rahmet etsin.

143. Bari gece geçip gitsin de gündüz gelsin. (Ben de) aşk ile ah edip inleyeyim.

144. Veya tekrar aklım başıma geri gelse de bu güzeli başımdan atsa…

145. Bende ise ne akıl var ne karar ve ne (ben) kendime gelirim ne de sevgili (bana gelir).

146. Bu ne aşk ve bu ne belalı sevdadır (ve) bu ne garip karmakarışık bir kavgadır.

Dervişlerin, geceleyin toplanıp Şeyhe nasihat etmeleri:

147. Arkadaşları, yani can dostları olan sofiler gece onun yanına geldiler.

148. Biri ona: "Ey büyük derviş! Abdest al ve Huda'ya yalvar, dua et" dedi.

149. Şeyh ona: "Ben uzun bir süreden beri gönül kanı (aşk, ıstırap) ile abdest alıyorum." dedi.

150. Ey derviş! Sen habersizsin. Aşk kılıcıyla yüreği yaralı değilsin. Yürü (haydi)!

151. Yine birisi: "Seni ta tevhit halkasına çeken tespih (in) nerede?" dedi.

152. Dedi ki: "Ey dost! Belime papaz kuşağı bağlamak için (ben) tespihi terk ettim."

153. Yine birisi: "Ey büyük mürşit! Tövbe ederek bu işin tedbirini al." dedi

7a

154. Dedi ki: "Bu tövbeye tövbeler olsun. Aşkım, bu gönülde ilerleme bulsun."

155. Yine birisi: "Ey sırlı kâşif! Aklını başına alarak namaz kıl." dedi

156. Şeyh ona döndü (ve) dedi ki: "Ey dostum! Benim gönlümün mihrabı, sevgilinin kaşlarıdır."

157. Birisi nasihat etmeye başladı (ve ona): "Hakk'a secde et ve (Ona) yalvar." dedi

158. Dedi ki: "O güzel, acaba burada mıdır? (O zaman) Ben, ona içtenlikle secde edeceğim."

159. Sofilerden birisi, kılıç gibi keskin etkileyici sert bir sözle ona dedi ki:

160.“Acaba sende hiç pişmanlık yok mudur? Acaba bu Müslümanlık nereye gitti?”

161. Dedi ki: “Bu pişmanlık bende var (ama) ben (bu kadar da) âşık olmamıştım.”

162. Birisi şeyhe: “Seni, Allah yolundan uzaklaştıran pis şeytan kimdir?”

163. “Şeytan, seni kendisine uydurarak sonunda Rahman'ın düşmanı yaptı.” dedi.

164. Dedi ki: “Şeytan beni yoldan çıkarsın, o güzelin aşkıyla beni ayaklar altına alsın.”

165. Birisi de ona: “Ey âlim! Halk (bunu) duyarsa seni çok ayıplar.” dedi

166. Sana varıp derler ki “Mürşit iken bir gayr-i müslim görünce dayanamayıp (onu) kabul etti (âşık oldu.)”

167. Dedi: “Ben, ad ve sandan vazgeçtim; aşkın sarhoşluğu içinde aklımı kaybettim.”

168. “(Ben), ar şişemi taşa çaldım. Artık başıma ne gelirse gelsin (önemli değil).”

7b

169. Büyük dostlardan birisi: “(Dostlarının) gönülleri bu sıkıntıyla iki parçaya bölündü.” dedi.

170. Birisi de: “Ey can kıblemiz! Dostların, senin yolunu gözlüyor.” dedi.

171. Gel bu gece bir yerde tevhit getirerek Harem-i Kâbe'ye gidelim.

172. Dedi ki “Kâbe benim sevgilimin köyüdür. Bu can başka bir yere gitmek istemez.”

173. Birisi: “Yürü Beytullah'a (Allah'ın evine) gidelim. (Orada) özrünü Gafurullah (Affedici olan Allah)a dile.” dedi

174. Dedi: “Beni tutkulu bir şekilde seven, Hakk'a özür dilemek için bana yardımcı olan kimdir?”

175. Birisi dedi ki "Ey has mürşit! Gel kendini (bu beşeri) aşktan arındır."

176. Bu yola gitme ki (bu yolun sonunda) cehennem vardır. Er olan kimse o cehenneme girmez.

177. Dedi ki "Cehennem bana yoldaş olsa, aşk ile ne inlerim ne de ah ederim."

178. Birisi: "Cennet ümidi, sana bu yolda korku vermiyor mu?" dedi.

179. Şeyh ona: "O güzel, sağ oldukça cennet benden uzak olsun." dedi.

180. Birisi: "Gel Hak'tan utan! Kur'an oku! Belki aklın (başına) gelir." dedi.

181. Dedi ki "Bana aşkı Allah verdi. O vakit ki (beni) yaratıp can verdi."

182. Bende zerre kadar irade yoktur. Aşka sabretmeye güc (üm) yoktur.

183. İnsan, hiç kendisine bağırır mı? Ah ki bana ne oldu? Hiç bilmiyorum.

8a

184. Birisi: "Küfrü terk et. Hemen şimdi doğrulukla mümin ol." dedi

185. Şeyh ona ağlayarak dedi ki "Ey bana nasihatler eden dost!

186. Gönül, ağzına kadar küfür ile doldu. (Artık) benden İslam ve namaz (kılmayı) isteme."

187. Ona nasihatlerin hiç kâr etmediğini gördüler. Sonunda bezgin ve inler bir şekilde geri döndüler.

188. Sofiler, (şeyhlerinin bu hâline) çok üzüldüler ve gözleri kanlı yaşla doldu.

Şeyhin, sevgilinin köyüne gidip (ona) kavuşması:

189. Şeyhin gönlüne, aşk ateşi, düştü; gece ve gündüzler hep böyle geçti.

190. Şeyh, hemen sevgilinin köyüne gidip meyhane kapıcısı oldu.

191. Onların hanına konuk oldu ve köyün köpeği ile birlikte (onlara) kapıcı oldu.

192. Her gün (sevgilinin) gün yüzünü görmek için köyün başından hiç ayrılmazdı.

193. Gönül ve canı, sevgiliye kavuşmak için çok hırslı idi. Onun, kalp güneşi çok parlaktı.

194. Sonunda sevgiliden ayrı kalıp hasta olunca onun eşiğinde karar kıldı.

195. O vefalı ve güneş (yüzlü) güzeli gördüğü zaman (güzel kızın) ayağının tozu ona çare olmuş.

196. Âşık, gönül hastalığına yakalandığını biliyordu. Aşk derdinin etkisi ile çok zor bir durumda (sevgilinin kölesi) idi.

197. (Sevgili) şeyhin durumunu bilmezlikten gelip şeyhe dedi ki "Ey perişan vaziyetteki yaşlı insan!"

8b

198. Galiba sende aşk eseri var ve (galiba) aklını başından alan da aşktır.

199. Hangi güzel, seni sihri ile kendine bağlamış; (hangi güzel) saçlarına bağlayıp seni kendine mecnun etmiş?

200. İlginç! Acaba ne zamandan beri bu dünyada bir şeyh kilise kapısına gitmiş?

201. Ey San'ân (lı Şeyh)! Bana meyletmiş isen (artık) sana deli divane demek şart oldu.

202. Senin gibi aşk hastası, (bana) gönül vermiş binlerce aşk düşkünüm var.

203. Diğer rakiplerinden hiç sana sıra mı gelir? Ey yaşlı kişi! Benden vazgeç.

204. Sevgilinin yanağını görünce zevk ve sevinçten şeyhin canı ağzına geldi.

205. Ah ederek dedi "Ey kâfir kişi! Ne bu tarz, bu gidiş, bu yürüyüş?"

206. Ben, aşkın ile mecnun oldum. Beni bu hale koyan sensin, sen!

207. Aşkının gamıyla beni zayıf düşürdün. Ey yar! Halimi gör ve bana merhamet et.

208. Ey nazlı gonca! Beni gördüğünde (hemen) naz (etmeye) ve gurur (yapmay)a başlama!

209. Ya beni yâd et ya da bana şefkat göster. Ayrılığınla beni bitkin, yorgun argın bırakma!

210. Efendim! Benim aşkımı efsane sanma. Sevgiliye kavuşmak için çok yürüdüm, zahmet çektim.

211. Ey öteye beriye aceleyle gidip gelen tez canlı sevgili! Acaba dudak ve saçlarına kavuşma isteğime nail olabilir miyim?

212. Saçlarının (güzel) kıvrımlarıyla beni harap edip çileden çıkarma! Bakışlarının güzelliği ile gönlümü hoş tut, hatırımı yap.

9a

213. Ey ay gibi (güzel) olan (sevgili)! Gözümde yaş ve gönlümde ateş, Beni kimsesiz bıraktın.

214. Gözümün yaşı (o kadar çok aktı ki) yağmur gibi oldu. Buna rağmen gözlerim sana bakar oldu, senden ayrılmadı. (Ey sevgili! Senin dışında başka bir şey göremez hâle geldim).

215. Bu benim gördüğümü kim gördü. Bu belalar (benden başka) kime yüzünü gösterdi.

216. Gönül kanı (sevgi), bana gıda olana kadar (sevgiliye kavuşuncaya kadar) ciğer kanı (üzüntü, gam keder), canımı beslesin.

217. Cefa hançerini canıma vurma! Kerem et! Gönül ülkesini yakıp yıkma!

218. Zaman, hep seni beklemekle geçip gitti. Ey gönül belam! Bana merhamet et.

219-220. Ey ay yanaklı (yüzlü), alnı Zühre yıldızı gibi parlak (sevgili)! Ben miskin (âşık), her gece (senin) köyünün başında kalıp sen ay yüzlü, Zühre alınlı sevgilinin yolunda yüzümü toprakta eskiterek daima ayrılık acısıyla ağlarım.

221. Ben, (sana) muhtaç (bir şekilde) hep ağlamaktayım. Kerem et, bana kavuşma (vuslat) kapısını aç!

222. Ey yüzü gül bahçesinin gülü (gibi olan sevgili)! Bana bir nefes ver ki bu ihsanınla beni mutlu et.

223. Gölge gibi toprakla bir oldum. Kurumuş yaprak gibi sararıp soldum.

224. Sevgili, üstüme gölgesini salınca (benimle ilgilenince) makamım, gök ile aynı rütbede (çok yüksek) olur. (Âşık, sevgilinin kendisi ile ilgilenmesini makam ve rütbelerin en yükseği olarak görür.)

225. Güneşinin aydınlığı beni yaktı. Ah edersem bütün varlık âlemi yanar.

226. Aşkından dolayı ben sıkıntıya düştüm. Merhamet eyle ve gözümün yaşını sil.

227. Sultanım! Senin arzunla az kalsın canım tenimden çıkacak(tı).

9b

228. Şeyh, sevgiliye yalvarınca, gonca ağızlı da yeniden nazlanmaya başlayarak kendini ağırdan satmaya devam etti.

229. Dedi: "Ey çaresiz ve inleyen âşık! Sana kâfur ve kefen var. (Al bunları da) (haydi) yürü."

230. Sen yaşlısın, gençliğe ve gençlik hâllerine meyletme. Soğuk nefesinle (de) beni incitme.

231. Ey kocamış kişi, (artık bundan sonra) sana mezar, hatta kefen lazımdır.

232. Ey kocamış adam! Yaşlılık seni gözden düşürmesine rağmen sen şah olduğunu söylüyorsun (iddia ediyorsun).

233. Şeyh ona: "Ey lale bahçesi (gibi güzel), hakkımda ne söylesen söyle, onun bir sebep ve hikmeti var." dedi.

234. Ey servi boylu ve gonca ağızlı! Lâkin kârlı aşk pazarında senin erkeğin (aşkın) benim.

235. Yaşlı veya genç, kim ki aşk yolunda ise (âşıksa) ikisi de şah gibidir. (Aralarında fark yoktur.)

236. 237. O Hristiyan çocuğu (kızı) şeyhe tekrar (şöyle) dedi: "Ey güzelliğime tutkulu bir şekilde âşık olan (pir)! Eğer aşkımın yolunda (kararlı) isen sana dört konuda rehber olayım." (Kızın, evlenme hususunda dört şart ileri sürmesi):

238. Putları kabul ederek ona secde et ve hatta Kur'an'ı bile ateşte yak.

239. Birisi şarap içmek ve diğeri de imanını unutmaktır.

240. Şeyh, ona: ''Ey sevgili, şarap içmeye tabi ki imkân var." dedi.

241. Lakin diğer üç iş, çok ağır ve pek zordur. Ey yar! Ben, bu (kötü) işleri yapamam.

10a

242. O kâfir kişi tekrar Şeyhe: " Eğer âşık isen küfrü, imana değiş." dedi.

243. Âşığım diye söz söylüyorsun, o zaman emrime bir zerre (kadar bile) karşı çıkma.

244. O piri, aşkın sarhoşluğu almıştı. Artık yeri göğü fark edemezdi.

245. Ey sevgili! Bana her ne dersen söyle, hemen yapayım.

246. Ben, sana kulağı halkalı, küpeli bir köleyim. Ey gümüş tenli! Sen, benim sultanımsın.

247. Aşkın için saf şarap içerek zayıf canımı (senin için) kebap edeyim.

248. Kız, şeyhten kabul alınca iki sevgili birlikte meyhaneye gittiler.

Aşk hâli içinde bulunan Şeyhin mest olup meyhaneye gitmesi:

249. Eşyalarının tümü eğlence için hazırlanmış düzenli, hoş bir meclis gördü.

250. Şeyh, büyük, görkemli meclisi görünce (o meclise) katılma konusunda çok istekli oldu.

251. Beraber oturup şarap meclisi yaptılar, yani içkili eğlence yaptılar.

252. Güzel kız, dolunayı ayıplamak için meclisin ta en güzel yerine (baş köşeye) geçip oturdu. (Ay, onun güzelliğini kıskanıyordu).

253. Güzel, şarabı içtikçe artan cazibesi ile Şeyhi (kendisine) aşkı ile mecnun eyledi.

254. O avare (âşık), sevgilinin yanağını seyrettikçe bir hoş oluyordu.

255. O can belası sevgili, büyük dolu kadehi eline alıp, San'ân (lı şeyh)'a sundu.

10b

256. Şeyh-i San'ân, kızın aşkı için bir kadeh şarabı hemen içti.

257. Şeyh, şarabın tesiriyle öyle bir hâle geldi ki şarap, şeyhin gönlündeki derin aşkı daha da alevlendirdi.

258. Zevkten canına ateş düştü ve şeyh, yeniden en başta olduğu gibi yanıp tutuştu.

259. O ay yüzlü güzel, şive ve nazla ona bir kadeh şarap daha sundu.

260. San'ân (lı şeyh)'a, sarhoş olana kadar ona defalarca dolu büyük kadeh (lerle şarap) sundu.

261. Şarabın keyfiyeti (etkisi) başına çıktığı için o pirin duyguları gül gül oldu.

262. Saf şarap, şeyhin başını ısıtıp (şarabın çileden çıkaran etkisi ile) kendinden geçince söz söylemeye başladı.

263. Hemen o an, sahip olduğu bu kadar ilim ve ezberindeki Kur'an, hafızasından silindi.

264. Kalp ve gönlünde yazılı olan irfan (sezgi ve ilhama dayalı bilgi ve güzellikler) gitti ve şarap, onu kara cahil etti.

265. İçki içmenin sonu işte böyledir. İnsanın varını (yoğunu) yağma eder.

266. Aşkı, gittikçe artarak daha da kökleşti ve avare gönlü dertle doldu.

267. Şeyhin o an şehveti kızınca (alevlenince) hemen kıza sarıldı.

268. O an kız, sofiyi reddedip: "Ey aşkını (kendini) bilmez soysuz." dedi.

269. Âşık olan kişi mert olmalı; hevasına, nefsinin coşkulu istek, arzu ve hallerine set çekip ona engel olabilmeli.

270. Eğer sevgiliye kavuşmak istersen, hırslı ve aç gözlü olmak sana bir fayda sağlamaz.

11a

271-272. Eğer bana gerçekten âşık isen aşk sözünde sadık isen sen de benim gibi bir kâfir ol, sonra bana sahip olma yolunu bul.

273. Eğer burada bana tabi olmazsan, işte yol, işte değnek, işte şal.

274. Şeyh, meyhaneye gittiği zaman müritlerinin çoğu, onu takip etmişti.

275. (Müritlerinin) hepsi, şeyh niçin bu hâle uğradı (diye) ah edip inlediler.

276. Eyvahlar edip (şeyhe) dediler ki "Şeyh, ne oldu sana? Ne olur gözünü aç!"

277. "Hani iman? İslam'a ne oldu? Ey şöhretli Şeyh! Sakın gafil olma!"

278. Şeyhi, şaşkın eden aşkı idi. Sofilerine: "(Beni değil) kadınları ayıplayın" dedi.

279. Huda (Allah) hakkı için beni (kendi) hâlime bırakın. Hak tarafından, bana olacak olan oldu.

280. Kalbi gaflet ile doldu, ibadet ve takvadan hiç bir eser kalmadı.

281. O, Hristiyan oldu, Allah bizleri korusun. Allah bunu kimseye vermesin.

282. Yıllanmış şarap, onun aklını başından aldı; (onu) sonunda böylesine (kötü) bir belaya sürükledi.

283.(Şeyh) taze bir genç midir? Yaşlı bir kişi için böyle kötülük olabilir mi? İnsan, buna nasıl sabredebilir?

284. Şarap onu sarhoşlukla harap etmişti, sevdiğine yalvararak (şöyle) hitap etti.

285. Dedi ki "Aşk, beni perişan ve güçsüz etti, bedenim, boyum bosum ayrılık (acısı) ile nun (harfi) oldu (Ayrılık acısı ile belim nun harfi gibi eğildi)."

11b

286. "Söyle, bana daha bir iş var mı? Ferman buyur! Canla başla çalışıp yapayım."

287. "Kur'an'ı, aklım başımda iken yakmadım, sarhoş olmuş iken işte şimdi onu yakayım."

Şeyhin, aşk sarhoşluğu içinde iken imanını kaybetmesi:

288. Kız, ona dedi ki "Gönlünü hoş tut. Bundan sonra bana kavuşma konusunda da daha çok istekli ol.

289. Bundan önce aşk konusunda hamdın, işte şimdi şarap seni olgunlaştırdı, pişirdi."

290-291. Kâfirler, bu utanmazın putperest olduğu haberini işitince yeminini iyice sağlamlaştırsın diye onu kiliseye götürdüler.

292. Şeyh, sarhoş bir vaziyette kiliseye girince beline (Hristiyanlığın sembollerinden olan) bir zünnar bağladılar.

293. Fitne ve belaya tutulmuş olan o mecnun, putperest olunca hemen hırkasını ateşe atarak yaktı.

294. Hristiyan (olan) güzel kızın aşkı, ona kâr kaldı ve (beşeri) aşk, onu hayırlı güzel yolundan saptırdı.

295.Şeyh-i San'ân, sevdiği güzele: "Ey bu asrın dolunayı!" dedi.

296. (Şimdiye kadar) Bana her ne dediysen onu yaptım, (haydi) sen de sana düşen neyse onu yap.

297. Şarap içerek putperest oldum. Benim gibi hangi şeyh, ayıpları ortaya çıkarılarak rezil edildi ve maskara oldu?

298. Ey nazlı gül! Gönlümün evi, beş yıldan beri sır hazinesi oldu.

299. Aşk zerresi, gizlendiği pusudan çıktı; gönlümdeki bütün varımı (yoğumu) yaktı.

12a

300. Sana kavuşmaya lâyık (bir âşık) olabilmek için, aşkın ile tehlikeli bir gönül hastalığına yakalandım.

301. Uzun bir süreden beri ayrılık ateşi ile yanmaktayım, maksadım sevgiliye kavuşmaktır.

302. O kız, eda ve naz ederek: "Ey musibet isteyen, belasını arayan ve hep olumsuz düşünen pir!" dedi.

303. Benim nikâh bedelim, ağırlığım böyle pek ağır oldu, (işte) benim karşılık ve törenim böyledir.

304.Ben, güzel ve zengin bir felek sultanıyım, sen ise habbeye muhtaç bir fakir.

305. Bana kavuşabilmek için bir hayli altın ve gümüş gerekir, sende bunlar yoksa (boşuna) emek çekme.

306. Ey avare! Git kara (dertli) başına (bahtına, kaderine) çare ara, çünkü sende gümüş ve altın yok.

307. Yürü, güneş gibi yalnız ol, aşkımın derdine sabret, mert ol.

308. Ah edip ayağına yüz sürerek, ağlayıp yalvararak inleyerek…

309. ''Ey şefkatsiz sevgili, sultanım! Ahdini bozma, kerem et, (bana) lütufkâr davran'' dedi.

310. Ben bir garibim ki kimsem yoktur; gönlümde, aşkın ile derdim pek çoktur.

311. Ey sevgili! Her zaman çeşitli acılarla beni ümitsiz yarınlara (belirsizliğe) salmak reva mıdır?

312. Ey yar! Senin aşkının yolunda malımı ve dinimi feda ettim.

313. Ey zalim! Ayrılık (acısı) ne zamana kadar devam edecek? (Çok kuvvetli ayrılık acısı ile) gönül ve canımın neler çektiğini hiç bilmedin ki (yardım et).

314. Bütün eski dostlarım, benden kaçıp bana düşman oldular.

12b

315. Bende, ne gönül, ne can, ne de kuvvet kaldı. Sen ise işte böyle bunun gibi bir afet…

Şeyhin, nikâh bedeli biriktirmek için domuz çobanlığını kabul etmesi:

316. O ay yüzlü güzel, şeyhte bu telaşı görünce ona hemen (ona) merhamet etti.

317. "Ey inleyen âşık! Benim için tam bir yıl domuz çobanlığı yap" dedi.

318. Bu meslek sana kazanç sağlasın ki yaptığın iş, benim nikâh bedelim olsun. (Kazandığın para ile nikâh için gerekli olan maddi bedeli verirsin).

319. O sene, tamamen son bulunca (sana) kavuşarak seni memnun edeyim.

320. O gonca ağızlı güzel, şeyhe bin naz ederek bu işi buyurdu.

321. Şeyh, büyük bir şevkle çalıştı, domuzları güden bir çoban oldu.

Sofilerin, Şeyhten ümitlerini keserek Kâbe'ye dönüşleri:

322. İhtiyar şeyhi, bu kıyafetle (domuz çobanı kıyafeti ile) görünce dervişlerin ciğerleri yanıp dağlandı.

323. Şeyhlerinin aşkla inlediğini, böyle tutkun (âşık) olduğunu gördüler.

324. Hepsi, hemen bir yerde toplanıp ağlaya ağlaya sofinin yanına geldiler.

325. Şeyhin bu kötü, uğursuz iğrenç ve sarhoş hâline bakınca hepsi ağladı.

326. İçlerinden biri, ihtiyar pirin yanına varıp (ona) yalvararak yüzünü yere sürdü.

327. "Ey kerameti devamlı olan Şeyh! Gel, Kâbe'ye gidelim." dedi.

13a

328. Ey felakete uğrayan ihtiyar! Kederli, hüzünlü bir alay olan biz, şimdi ne yapalım?

329. Kâbe'ye doğru gitmeye mi niyet edelim, (yoksa) biz de mi küfre girip (burada mı) kalalım?

330. Biz, eğer seni her defasında böyle görürsek gözümüzden akan yaş sel olur.

331. Gidelim de itikâfa girelim. Yoksa (hep) bu sıkıntıyla mı uğraşalım.

332. Şeyh, o sofisine hitap ederek şu şekilde cevap verdi:

333. Dedi ki "Ben bu derde esir oldum ve âşık olmakla da belamı buldum.

334. Beni bu halimle başa baş bırakarak nereye isterseniz oraya gidiniz.

335. Tenimde bu can varken bütün köyler bana mekândır.

336. Derdimi ve kederimi bilmeden her vakit beni rencide ediyorsunuz.

337. Bu zor iş, eğer sizin başınıza gelseydi, beni hiç azarlamazdınız."

338. Sofiler, hem gidip hem de onu gözeterek (gözleri arkada kalarak) ve ağlayarak döndüler.

339. Allah'ın evi (Kâbe)nin yolunu tutup sabrettiler ve ah edip inleyerek gittiler.

340. Şeyhleri, Rum diyarında tek (başına) kaldı. Hem domuz çobanı hem de Hristiyan oldu.

341. Sofiler, utançtan yüzlerine kara peçe astılar.

13b

342. Meğer şeyhin, yüce Kâbe'de çok kerametleri olan bir müridi varmış.

343. Çokça kerameti görülen bu şahıs, Şeyh-i San'ân'ın kıymetini iyi bilirdi.

344. Meğer Şeyh, Rum diyarına yola çıktığında o sofi, Kâbe'de değilmiş.

345. Allah'ın o mert kulu Kâbe'ye geldiğinde tekkeyi sessiz buldu ve şeyh (de) orada yoktu.

346. O ihlâs sahibi sofi, şeyhini sordu: " O hakiki mürşit nereye gitti?''

347. Sofileri feryat edip "Şeyh-i San'ân'ı, niçin sorarsın? O kâfir oldu." dediler.

348. Bir kızı, vakitsiz sevdi. Ah ki (o kıza sahip olmak için) şeyhimiz putperest oldu.

349. Bir gayr-ı müslim kızın hayranı oldu, yani onun avare aşığı oldu.

350. Sevgilinin saçının haline meftun olup din (ve) imanını çiğnedi.

351. Aşkı yüzünden sonunda çaresiz, beline papaz kuşağı bağlayıp kâfir oldu.

352. Onda, takva ve ibadetten eser kalmayınca o saatten sonra (bir de) domuz çobanı oldu.

353. O veli, bu haberi duyunca ah edip gönlü kanla doldu.

354. Sofilere dedi ki, Ey bilmezler! O an onu, niçin terk ettiniz?

355. Yaptığınız, mert işi değildir, (sizin) cümbüşünüz hile ve aldatmacaymış.

356. Başını kılıç ile kesseler bile, sevdiğini gerçekten gönülden seven kişi, (yolda) sevgilisini terk etmez.

14a

357. Çünkü San'ân(lı Şeyh), papaz kuşağı kuşandı; size de layık olan, onun yaptığını yapmaktı.

358. Belinize, papaz kuşağı bağlayıp onun her günahına siz de ortak olmalıydınız.

359. Çünkü o kâmil şeyh, aşkından dolayı aklını kaybedip putperest oldu.

360. Hepiniz (onun gibi) Hristiyan olmalıydınız; gerçekten doğru olan, yapılması gereken ve size layık olan bu idi.

361. Ey söylediği yalanda ısrar edip duranlar! Acaba siz (dostunuza yaptığınız bu vefasızlıktan dolayı) zerre kadar utanmıyor musunuz?

362. Bu nasıl dostluk! Bu nasıl aynı düşünce, yol (baş koyma) yemini! "Size münafık, vefasız ve nifak ehli deseler." yeridir.

363. (Gerçek) dost, şeyhinin en zor vakit ve gününde onun uğrunda canını serpmek (vermek, feda etmek) ister.

364. Sevgili, timsahın damağına düşse de niçin âşık (gerçek mürit) hâlâ canını terk etmez?

365. O mürit, bu nasihate başlayınca hepsinin aklı başından gitti.

366. Ona şöyle dediler: "Ey sadık dost! Bizi, boş yere azarlama."

367. O an, biz de imanımızı terk etmeye niyet ettik.

368. Şeyhin, günah fiillerine şahit ve ortak olmakla (biz de onun yolunda giderek) ibadet ve takvamızı harap ettik.

369. Büyük şeyhe, ne kadar çok naz ve niyaz ettik; o, bizi günahına ortak etmek istemedi.

370. Büyük şeyh, çaremiz nedir? O, bizi (beşeri) aşk cevherine layık görmedi.

371. Hepimiz, ona rıza ile teslim olmaya geldik, ama şeyh bizi adam yerine bile koymadı.(Sözümüzü hiç dinlemedi).

14b

372. O mert ve sadık mürit, sofilere dedi ki "Allah, değerimizi arttırsın."

373. Gelin! Sizinle kârlı bir iş yapalım; en sonunda şeyh (de) içinde bulunduğu beşeri aşk işinden kârlı çıksın ve ondan kurtularak ilâhi aşkı kazansın.

374. Eşi benzeri olmayan, çok şefkatli, kendisine çok sevgi beslenen, çok bağışlayan ve çok ihsan eden O yüce Allah'ın dergâhı, feryat ehlinin niyazına kapalı değildir.

375. Allah, bizim böyle durup dinlenmeden didindiğimizi, feryat ettiğimizi görürse belki şeyhin kalbine İslâm'ı ilham eder.

376. Yüce Mevla'nın dergâhına hemen yüz sürüp can u gönülden inleyelim.

377. Zulme uğramış bir kişi gibi kâğıdı elbise olarak giyip (onu) ateşte mum gibi yakalım. (Şeyhin hidayeti için her türlü fedakârlığın yapılması talep edilmektedir).

378. Rum tarafı (Anadolu)na gitme hususunda çok istekli olup, gece gündüz daima köşelerine çekilip ibadet ve dua meşgul oldular.

379. Kırk gün, kırk geceyi ibadet ve oruçla geçirdiler.

380. (Kırk gün, kırk gece)yi hep uykusuz, ibadet ve feryat ederek geçirdiler.

381. Onların, içten gelerek samimi inleyiş ve feryatları karşısında melekler âleminde bir sarsıntı, titreyiş, dalga ve hareketlenme başladı.

382. Sema sakinleri ve yeryüzündeki insanların hepsi, (müritlerin bu hâline eşlik ederek) matem tutup inlediler.

Çileye giren dervişlerin, Hz. Peygamberi rüyada görmeleri:

383. Kırk gece tamam oluncaya kadar yüce yaratıcı Allah'a pek çok niyaz ettiler.

384. Sonunda maksatlarına ulaştılar; dualarına (ulu dergâhtan) cevap verildi.

385. (İçlerinden) Birinin gözleri uykuya daldı ve (biraz sonra gönül gözü) uyandı.

15a

386. Ay devrinin Peygamber'ini gördü; onun, ufku ve her yanı aydınlatan güzel yüzünü (gördü).

387. O ki ümmeti için rehber ve en güzel yolun tarif edicisi; resuller kervanının başı ve sonuncusu olan mühürlü peygamber…

388. (Ey) Batha (Mekke)nın akıl ve edep öncüsü Mustafa! Zayıf ve güçsüzlere yardım eden, onların elinden tutan seçilmiş kişi!

389. O, insanların övünç kaynağı ve âlemlere rahmet olarak gönderilen; parlak, göz alıcı âlem bahçesinin yaratılış sebebi.

390. Salınıp tebessüm ederek geldi, gül gibi ağzını gülerek açtı.

391. Melekler, insanlar, cennetteki güzel kız ve oğlanlar O'nun güzelliğini görse hayran olurdu.

392. Sofi, Hz. Peygamber'i gördüğü an dedi ki "Ya Muhammed! Yardım et, elimden tut!

393. Ey sevap yolunun kılavuzu! Ağlamakla gözüm harap oldu.

394. İsyankâr şeyhimiz San'ânî, kâfir olmuş, ah aman ne yapalım?

395. (Şeyhimizin) elinden yut, ona yardım et, derdine derman ol ki tekrar Müslüman olsun.

396. Ey zayıfların affedilmesi için onlara yardım eden (şefaat eden), cihanın övünç kaynağı, senin ihsan (her türlü iyilikler, güzellikler) denizinin sonu yoktur.

397.(Ey zayıflara yardım eden ve dünyanın övünç kaynağı)! Senin rahmet ve ihsan denizinin sahillerinin sonu yoktur. (Orada herkes kendisine bir yer bulabilir.)

398. Her şeyi, her varlığı, keremi ile bezeyen, bağışlama denizinin kaynağı! Şeyh, bilmeden, yanlışlıkla bir hata etti ise bunda ne var?

399. Onu affet! Günahına bakma, yaşlıdır (onu) cehennem ateşinde yakma."

400. Hz. Peygamber dedi ki "Ey iyi huylu, ahlaklı (kişi), sana müjdeler olsun ki şeyhine yardım edeceğim. (O şeyh, Rum kızına kölelikten kurtulacak ve tekrar hidayete kavuşacak.)

15b

401. O sofi, böyle bir manevi yardım ve desteğe nail olarak kalbi İslam'la tertemiz oldu.

402. Şeyh ile Allah arasında, (sadece) kudretin tecelli yeri olan siyah bir toprak vardı. (Şeyhin, manevi derecesinin tekrar yükseldiğine ve kendisine rahmet kapılarının açılacağına işaret edilmektedir).

403. Küfür ve isyan dilinden gitti ve tövbe, onun kalbini tertemiz etti.

404. Sofi, bu müjdeye çok şaşırdı, dehşete kapıldı ve coşkulu bir vaziyette iken yüksek sesle bağırdı.

405. Bütün sofileri (bu durumdan) haberdar olup şevk ile (şeyhin yanına gitmek için) süratle koşarak yola çıktılar.

406. Sofiler (şeyhin yanına ulaştıkları zaman), hemen bir yerde, şevkle sürekli ağlayan mürşit (lerini) buldular.

407. Şeyhlerini, yanıp ateş olmuş ve hâl ve duyguları korku ile karmakarışık olmuş bir vaziyette gördüler.

408. O veli, küfrün kural ve kabullerini terk ederek (beline bağladığı) Hristiyan kuşağını da kesip attı.

409. Şeyh, vakitsiz bir anda arkadaşlarını gördü ve (o anda) sinesini yırtarak derinden bir ah çekti.

410. Gözlerini, gam gözü eyleyip (gözlerinden) yaş yerine kan döktü.

411. Onlara ve şahsına karşı, yaptığı kötü işlerden dolayı çok çok utandı.

412. O pir, bütün vücudu tir tir titreyerek ahını gökyüzüne sütun etti. (O kadar derinden ve içten gelerek ah etti ki ah ve inleyişleri gökyüzüne kadar ulaştı).

413. Bu kadar hikmet, Kur'an, haber ve güzel bilgi, gönlünden ansızın yok olup gitmişti.

414. O anda, herkes, yaptığı her şey, (şeyhin) aklına geldi ve hemen secdeye kapanıp tövbe etmeye başladı.

415. Yüzünü, su misali toprağa sürerek o ışıklı, parlak tertemiz güzel yüzünü toz toprak etti.

16a

416. Sofileri, şeyhin Hristiyan kuşağını keserek tekrar İslâm'a girdiğini gördüler.

417. Ağlaya ağlaya (onun) huzuruna geldiler ve hemen şükredip (şeyhin) ayağına kapandılar.

418. Dediler ki ey gönülleri aydınlatan mürşit! Bu bir kaza idi (kaderdi) ve bu şekilde ortaya çıktı.

419. Sana müjdeler olsun ki senin Hak yolundaki rehberin, yine (Hz.) Peygamber'dir.

420. Minnet Allah'a ki bugün bu hidayet ihsanını, (Hz. Peygamber) sana layık gördü.

421. Tövbe ateşinle (senin) günahını yaktı ve (önceleri) küfür işaretleri takılmış olan boynuna (şimdi) güzel, manevi iman süslerini tekrar taktı.

422. Hepsi, o an şeyhin hikâyesini kısa keserek Kâbe'nin yolunu tuttu.

423. Şeyh, gusül abdesti aldı ve nafile şükür namazı kıldı.

424. O sırlı kâşif, dört yüz sofisi ile birlikte şevk ve neşe içinde Hicaz'a doğru yola çıktı.

Hristiyan kızın, rüyasında İslâm'a girdiğini görmesi:

425. O genç kız (rüyasında), kucağına çok parlak bir güneşin girdiğini gördüğü çok güzel bir olay (rüya) gördü.

426. O (rüyasında gördüğü), parıltılı ışık, Hakk'ın kudretiyle ona çok düzgün ve güzel bir şekilde hitap ederek onunla konuştu.

427. Dedi ki "Ey kutlu, güzel yüzlü Sultan! Bu rahatlık, güzellik, günah ve gaflet ne zamana kadar devam edecek."

428. İnleyerek ve koşarak şeyhin peşine düş, (sen de onun) yoluna gir, gözünü aç, durma!

429. Sen, ona zünnar bağlatmıştın. Şimdi sen de onun mezhebine (yoluna, İslam'a) gir.

16b

430. Şimdi sen de onun dinine gir. Bilesin ki (senin) şerefin imandadır.

431. Ey ay (yüzlü)! Sen, onun yolunu kestin. O, senin için bunca günah işledi.

432. Sen de onun arkasından gidip bütün doğruluk samimiyetinle (şeyhin) önünde hemen iman et.

433. Uykusuzluktan güç ve dermanı kalmadı. (sonra) imanın aydınlığı ile kalbi doldu.

434. İnleyen gönlüne dert düştü. Şeyhi talep etmede (istemede) kararlı oldu.

435. Sarhoş canına, ateş düştü. Coşkun dalgalar başından aştı.

436. Canı ve gönlü, sabırlı ve kararlı oldu. Şeyhi, ah ile inleyerek andı.

437. O güzelin kederli hâline (ortak olabilecek, derdini açabileceği) bir arkadaşı (da) yoktu.

438. (Önceleri) bu kadar nazla beslenip büyütülmüş ve bağlık bahçelik yerlerde (refah içinde) idi.

439. Gönlü dertle dolu (o ay yüzlü) şeyhin gittiği istikamete doğru yola çıktı.

440. Ah ederek elbisesini çak etti (parçaladı). Toprağı gözyaşlarıyla ıslattı.

441. Gözyaşlarına boğulup bulut gibi, dağ çöl demeden acele (yoluna devam) etti.

442. O an (da) yüce yaratıcı Allah'tan gönlünün derdine merhem isteyip (ona) niyaz etti.

443. Dedi ki "Ey göklerin ve yerlerin Yaratıcısı! Her dertlinin ah ve inleyişini duyan (Allah)!"

444. (Ben bir) kadınım! Hâlime, acı, merhamet et. Ya Rab, bana yardım et.

17a

445. Bilmeden hatalar yaptım. Yanılarak yanlış yollara saptım.

446. Ey adil olan Şah! Eğer ziyadesiyle her şeyi yakıp yok edici olan ateşin coşarsa (günah, isyan ve küfürle ebedî âleme göç edersem) benim hâlim harap olur.

447. Ya Rab! İhsan kapına geldim. Gazap kılıcının rızkını bana reva görme.

448. Ey bağışlayıcı Rabbim! Sana geldim, sana! Kerem et, günahlarımı affet.

Hristiyan kızın, ilahî bir ilhamla İslâm'ı seçmesinin Şeyh tarafından bilinmesi:

449. Genç kız, inleyerek Hakk'a dua edince herkes tarafından bilinemeyen onun bu gizli hâli, şeyhe göründü.

450. Hak, onun (şeyhin) kalbine genç kızın her hâlini ilham etti. (Kızın içinde bulunmuş olduğu ruh hâli, şeyhe malum oldu).

451. (İçinden bir ses, Şeyhe şöyle dedi): "Geri dön ve (sana kavuşmak üzere yola çıkıp) geleni (eski eşini) bekleyici ol. Sevdiğin güzeli bırakma, onunla can dost ve arkadaş ol."

452. Şeyh, o anda geri döndüğünde arkadaşlarında (bu hâl karşısında) yine bir üzüntü, şaşkınlık, ümitsizlik ve durgunluk hâli görüldü.

453. Şeyhe dediler ki "Yine ne oldu? (Yoksa) acaba yine (şeyhin) kalbine bir vesvese mi geldi?

454. (Şeyh), Acaba tövbesini bozar mı? Aşk şarabıyla yine mi sarhoş oldu?

455. Şeyh, o an sevgilisinin yüzünü sonbahar (yaprağı) gibi (sapsarı) gördü.

456. Güzel kıvrımlı saçlarının kokusu, toz toprak olmuş ve o güzel, yüz sararıp solmuş.

457. (Kız), o kargaşalı zamanda ve karışık duygular içinde şeyhi görünce hemen ayağına sarılıp yüz sürdü.

458. Tekrar şeyhin yüzüne bakınca bahar bulutu gibi coşup ağladı.

17b

459. Ona, vefa güneşinin yeminini etti. "Ölünce sana kul olayım" dedi.

460. Ey benim şeyhim! Şimdi can ve tenim, seninle ilgili karmakarışık duygularla ateşlerde yandı. (Sevgili, önce kocası sonra şeyhi olan büyük bilge kişiyi, kötü yola sürüklediği için vicdan azabı ve pişmanlık içindedir).

461. Bana kerem et, imanı anlat ki vücudumu cehennem ateşi yakmasın.

462. Şeyh ona İslam'ı telkin edince hemen doğrulukla Müslüman oldu.

463. Bütün dostları o güzelin imana geldiğini görünce (sevinçten) bağırıp çağırdılar.

464. Hepsi gül gibi sevinçliydi. Sanki orası gülistan meclisi oldu.

465. O güzel, imanını elde edince onlarla yoldaş olup yolculuğa devam etti.

466. İmanın zevkiyle o naz ile yürüyen sevgili, Kâbe'ye gitmek istedi.

467. Meğer o nazlı gül bahçesi (gül gibi nazik güzel) hasta idi ve şeyhe yalvarmaya başladı.

468. Dedi ki "Ey keramet(ler) gösteren! Hastalığımı Mevla artırdı."

469. Bu illetten (dolayı) güç ve kuvvetim kalmadı. Sıkıntıdan dudaklarıma bir can geldi. (Sevgilinin, ancak dudaklarını kıpırdatabilecek kadar gücü kalmış. Sevgili, kendisine ebedî hayatı ve saadeti kazandıracak olan şehadet kelimesini, dudaklarını kıpırdatarak söylediği için dudaklarına can geldiğini belirtiyor).

470. Elveda ey gül bahçesinin vefalı gülü! Elveda (gönle) coşku veren deniz!

471. (O) tez canlı (güzel) ıstırap ve sıkıntı çekmektedir. Bu yüzden dünya şimdi bana zindan oldu.

472. Dilimde söz kesildi. Ah ki ben, (artık) ahirete gider oldum.

473. Sana hiç vefa etmedim (o yüzden) şimdi bana kerem et ve (bana hakkını) helal eyle.

18a

474. Böyle söyledikten hemen sonra o ay yüzlü (sevgili)nün canı, cennet hazineleri (bahçeleri)ne uçtu.

475. O, bir ay ve güneş idi, şimdi battı. Sanki güzel yüzüne siyah bir bulut çekti.

476. Dünya konağı böyledir. Ona konuk olan (kimse), en sonunda işte böyle (dünyadan) göçüp gider.

477. Ya İlahî! Benim yardımcım sadece sensin. Bana, son nefesimi imanla vermeyi nasip eyle.

Hikâyede, insanın daima dünyevi güzelliklere yani masivaya meyilli olduğu ve içindeki bu yönelişin kesret âleminden vahdet âlemine doğru yönlendirilmesi gerektiği anlatılmak istenir. İnsanoğlu, mecazî sevgilideki geçici güzellik ve lezzeti tattıktan sonra aradığı gerçek mutluluğun bu fani güzellik ve lezzetler olmadığı gerçeğini idrak ederek baki güzelliğe (vahdete) yönelir.

İnsanoğlu, yaşadığı bazı olumsuz deneyimlerden sonra ilahî güzelliğe yönelir. Tasavvuftaki seyr ü sülûk süreci, insandaki fani varlık ve güzelliklere olan eğilimin yüzünü sonsuzluğa çevirmek açısından önemlidir. Bütün bunlara rağmen insanoğlu, nefsin etkisinde kalarak fani dünya ve içindeki güzellikleri sevmeye meyilli ve hatta çok istekli olan bir varlıktır.

Yûnus Emre, insanın bu özelliğini şöyle dile getirir:

Bu dünyâ bir gelindür yeşil kızıl donanmış
Kişi yeni geline bakubanı[2] *toyamaz*[3]

[2] bakıp bakıp

[3] Mustafa Tatcı, **Yunus Emre Dîvânı Tenkitli Metin**, Ankara 1990, s. 116.

DİZİN

(Özel İsimler ve manzum metin içinde geçtikleri beyit numaraları):

A

Âdem, 57
Allah, 57, 58, 59, 68, 69, 75, 79, 80, 81, 82, 83, 85, 86
Arab, 13

B

Beyt, 42
Bihişt, 26

E

Ehad, 59, 65

H

Hak, 57, 59, 60, 63, 69, 75, 85, 87
Hakk, 67, 69, 85, 87
Harem, 59, 60, 68
Hz. Peygamber, 83, 85

İ

İskender, 10, 58
İslâm, 81, 84, 85, 87

K

Kâbe, 59, 64, 68, 78, 79, 80, 85, 88
Kâdir, 59, 65
Kayseri, 3, 62
Kayyûm, 59
kudret, 48, 59

M

Mekke, 3, 82
Mevlâ, 57, 58
Muhammed, 58, 83

R

Rabb, 53
Rûmî, 2

S

Samed, 59

V

Vâhid, 59

KAYNAKÇA

Akyüz, Ali, "*Abdürrezzâk es-San'âni", Türkiye Diyanet Vakfi İslam Ansiklopedisi, C.I,* s. 298-299, İstanbul 1998.

Alp, Ali Rıza, **Büyük Osmanlı Lûgatı,** İstanbul 1958.

Devellioğlu, Ferit, **Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat,** Ankara 2001.

Erdem, Sadık, **Neyyir ve Dîvânı, İnceleme- Tenkildi Metin-Sözlük**, Isparta 2002.

Feridüddin-i Attar, **Mantıku't-tayr,** Çev. Abdülbâki Gölpınarlı, İstanbul 1990.

Güneş, Mustafa, **Menâkıb-ı Şeyh San'ânî,** İstanbul 2010.

Gölpınarlı, Abdulbaki, **Yunus Emre ve Tasavvuf**, İstanbul 1961.

----------, **Yunus Emre Risâlat al-Nushiyya ve Dîvân,** İstanbul 1965.

Karahan, Abdülkadir, **Türk Kültürü ve Edebiyatı,** İstanbul 1992.

Kestelli, Raif Necdet, **Resimli Türkçe Kamus,** Haz. Recep Toparlı vd. Ankara 2004.

Levend, Agâh Sırrı, **Türk Edebiyatı Tarihi**, Ankara 1984.

Muallim Naci, **Lûgat-ı Nâci,** İstanbul 1987.

Mütercim Âsım Efendi, **Burhân-ı Katı**, Haz. Mürsel Öztürk vd. Ankara 2000.

Ocak, Hamza Yaşar, **Kültür Tarihi kaynağı Olarak Menâkıb-nâmeler,** Ankara 1997.

Püsküllüoğlu, Ali, **Türkçe Deyimler Sözlüğü**, Ankara 2004.

Redhouse, Sır James W., **Turkısh and English lexicon New Edition,** İstanbul 2006.

Şemseddin Sami, **Kâmûs-ı Türkî**, İstanbul 1987.

Tatcı, Mustafa, **Yunus Emre Dîvânı Tenkitli Metin C. II**, Ankara 1990.

Türk Atasözleri ve Deyimleri, (Haz. Milli Kütüphane Başkanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı Yay) Ankara 2001.

Türkçe Sözlük (Haz. Hasan Eren vd.), Ankara 1988.

Yazar, Sadık, "*Mütercimi Belirsiz Bir Şeyh-i San'ân Mesnevisi"* Turkish Studies International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume 5/4 Fall 2009, s. 1572–1631.

SÖZLÜK

A

'abâ-pûş (a. f. b. i.) : aba giyen, derviş
'acz (a. i.) : beceriksizlik, güçsüzlük, yapamamak, kuvvetsizlik
'abusu'l-vech (a. b. i.) : asık suratlı
'adû (a. i) : düşman
'ahd (a. i.) : söz verme, vefa
âferîn (f. f.) : yaratmak
'afv (a. i.) : sucunu bağışlama, affetmel
âgâh (f. s) : bilgili, uyanık
âgâz (f. i.) : başlama
âlây (f. f.) : bulaştırmak
'âmil (a. s.) : sebep, işleyen
âmil (a. s.) : isteği ola
ahkâr (a. s.) : en hakir, değersiz olan
ahyânen (a. zf.) : ara sıra, vakit vakit, zaman zaman
a'mâ (a. s.) : kör, cahil
'amâ'(a. i.) körlük, bilgisizlik
ârâm (f. f.) : dinlenmek
ârây (f. f.) : süslenmek
a'nî (a. e.) : yani, şunu ifade etmek istiyorum
âsitâne (f. i.) : büyük dergâh
âşüfte (f. s.) : çılgınca seven, baştan çıkmış, iffetsiz kadın
aşûb (f. i. f.) : kargaşalık, karıştırmak
'atâ' (a. i.) : bağışlama, bahşiş, iyilik yapma, ihsan
'Attâr (ö. i.) : meşhur mutasavvıf
'âvdet (a. i) : geri dönüş
âyîn (a. i.) : merasim, dinsel tören, örf âdet, gelenek görenek
'ayş (a. i.) : yaşama, yiyip içme, zevk ve safa

B

ba'de(a. zr.) : sonra

ba'de-zâ (a. zr.) : bundan sonra

bâde'-i nâb (f. s. t.) : saf şarap

bâb-ı nehar (a. b. i.) : gündüz, aydınlık kapısı

ba'îd (a. s.) : uzak, ırak

bâdiye (a. i.) : çöl, ova, kır, sahra

bâis (a. s.) : sebep olan, gönderen, icap ettiren

bâliğ (a. s.) : buluğa ermiş, yetişmiş, olgunlaşmış, kemale ermiş, varmış, ulaşmış

Bâr (f. i.) : Allah

-bar (f. e. f.) : yağdıran serpen, döken, yağmak

Bathâ (a. i.) : Mekke'de dağ arasında bulunan bir dere

bâz (f. f.) : oynamak

bâzû (f. i.) : güç, kuvvet

bâzergân (f. b. i) : bezirgân, tacir, ticaret ehli

bende-nüvâz (f. b. s) : kölesini taltif eden, ona iltifat eden, iyi davranan.

bedr (a. i.): ayın on dördü gecesi (mâh-ı bedr)

bed-rekâ (f. i.) : delil, rehber, kılavuz

Behişt (f. i.) : cennet, uçmak

bend (f. i. f.) : bağlama, kayıt, kendi hükmü altına almak

bende-nüvâz (f. b. s.) : kölesini koruyup ona taltifte bulunan

bennâ (a. i.) : bina eden, yapan, mimar

berg-i keh (f. b. i.) : kuru yaprak

bernâ (f. s.) : yiğit, delikanlı, genç

berg-i hazân: (f. t.) : sonbahar yaprağı

be-gûş (f. s.) : kulaklı, işiten, dinleyen

beng (f. i.) : esrâr

ber (f. f.) : götürmek, kesmek

berg-i keh (f. i.) : kuru yaprak

beste (f. s. i.) : bağlı, bağlanmış merbût, kapalı vb.
bî-âr (f. a. b. s.) : arsız, utanmaz
bî-ârâm (f. b. s.) : durup dinlenmeyen
biât (a. s.) : kabul ve tasdik muamelesi
bî-çûn (f. b. s.) : eşsiz, eşi benzeri olmayan Allah
bîdâr (f. b. s.) : uyanık, uyumayan, uykusuz
bîhemta (f. b. s.) : eşi benzeri olmayan
bî-huş (f. b. i.) : şaşkın, sersem, deli
bî-kes (f. b. i.) : kimsesiz
bister (f. i.) : yatak, döşek
biiznillah (a. b. zf.) : Allah'ın izniyle
bîmâr (f. s.) : hasta
bîn (f. f.) : görmek
bûs (f. f.) : öpmek
bûy (f. f.) : koklamak

C

câme (f. i.) : elbise, çamaşır
cânib (a. i.) : taraf, cihet
cây-ı memât (a. i.) : ölüm yeri, kabir
cây-ı Menât (a. i.) : cahiliye dönemi Menat putununun bulunduğu yer, eskiye dönüş
cây-gîr (f. s.) : yerleşen, oturan, pâyidar
cebîn (a. s.) : alnı geniş (Zühre-cebîn: alnı Zühre gibi parlak olan sevgili)
cedd (a. s.) : babanın babası veya annenin babası, dede, büyüklük (cedd-i a'lâ: yüce, ulu olan, en yüksek soy, ata)
Celîl (a. i.): büyük, celadet sahibi, azim, yüce Allah
cerr: (a. i. f.) : para, çekme, eşya vesaire çekme, geçim, öteden beriye çekmek
cûş (f. i. f.) : coşma, kaynama

civânî (f. i.) : gençlik

Ç

çâh (f. i.) : kuyu
çâh-ı zegân: çene çukuru
çâr (f. i.) : çare'den ister istemez
çâr-deh (f. b. s.) : on dört (ayın ondördü gibi güzel, dolunay)
çarh (f. i.) : gök, felek
cây(f. i) : yer, mekân
cây-gîr (f. s.) : yerleşen, oturan, pâyidâr
çeh (f. i.) : kuyu
çemân (f. s.) : naz ile salınarak yürüyen, hırâmân, piyale, şarap kadehi
çemen-zâr (f. b. i.) : çimenlik, bağlık, bahçelik
çerh (f. i.) : sema, felek, kader, talih
çü (f. e.) : çünkü gibi (teşbih ve talil edatı)

D

dâd (f. i.) : adalet
dânâ (f. s.) : bilen, bilici, âlim
dârende (f. s.) : tutan, saklayan, getiren, ulaştıran, bir kimsenin bir şeyi tamamen elinde tutması
dâr (a. i.) ev, yer, yurt
darr (a. i.) : zarar, sıkıntı, bela
da'vî (a. i.) : bir kimsenin hakkını araması
denî (a. i.) : alçak, soysuz, rezil
der-bân (f. b. s.) : kapıcı, kapıya bakan
der-kâr (f. b. s.) : işin içinde bulunan, ayan, âşikâr
derd-nâk (f. b. s.) : dertli
dilîr (f. s.) : cesur, yiğit
dem (f. s.) : an, vakit, son, kan vb.

dest-mâl (f. b. i.) : elbezi
devân (f. s.) : koşan, seğirten
dırâz (f. s.) : uzun
dil-ber (f. s.) : gönül alan güzel, mahbube
dil-dâde (f. b. s.) : gönül vermiş, âşık
dil-dâr (f. b. s.) : birinin gönlüne malik olan, gönül tutan maşuka
dil-nüvâz (f. b. s.) : gönül okşayan, hoşa giden güzel
dil-rîş (f. b. s.) : yüreği yaralı
dil-sûz (f. b. i.) : gönül yakan
dil-i mahzûn (a. b. i.): gönlü hüzünlü
dil-i nâlân (f. b. i.) : gönlü inleye
dilîr (f. s.) : yürekli, cesur, yiğit
dîv (f. i.) : şeytan, cin
duhter (f. i.) : kız, kız çocuğu
dûzâh (f. i.) : cehennem
dü-nîm (f. s.) : iki parça, ikiye ayrılmış, bölünmüş
düşvâr (f. s.) : güç, zor

E

ebnâ (a. i.) : oğullar
ebr (f. i.) : bulut (ebr-i bahar: bahar bulutu)
ebter (a. s.) : hayırsız, faydasız, nesli kesilmiş olan
ef'al (a. i.) : işler, ameller, fiiller
efgen (f. s. f.) : düşündüren, yıkan, yere atan, atıcı, yıkıcı, düşürücü, düşünmek
efgende (f. i.) : çıkartılmış, arıtılmış, bayılmış, sarhoş olmuş, aklı başından gitme, düşkün, çaresiz
eflâk (a. . i.) : felekler, gökler, zamanlar, kaderler
efşân (f. s.) : saçmak
efzûn (f. s.) : fazla, çok, yukarı, aşkın
ekl (a. i.) : bir şey yeme, yenilme

ekser (a. s.) : daha ziyade
el'ân (a. z.) : şimdi, şu anda
elzem (a. s.): daha lazım, çok lazım
emân (a.i.) emin olma, korkusuzluk (tû emân: hiç korkmama)
emrâz (a. i.) : illetler, hastalıklar
emvâc (a. i.) : dalgalar
enbâz (a. f. s.) : ortak, eş, lâkaplar, zerre, nokta, nebze
encâm (a. i. f.) : nihayet, son, bitiş
endîş (f. f.) : düşünmek
endîş (f. f.) : düşünmek
engîz (f. f.) : koparmak
englü (t. s.) : buğday tenli, güzel yüzlü sevgili
enîn (a. i.) : inilti inleyen
eşk (f. i.) : gözyaşı
evâhir (a. i.) : sonlar, ayın son günleri
evâil (a. i.) : ilk vakitler, önceler
evc (a. i.) : yüce, yüksek (evc-i felek: feleğin en yüksek noktası)
etmek (t. i.) : ekmek
evfâk (a. s.) : muvafık, pek uygun
evkâr (a. i.) : kuş yuvaları
ezîn(f. s.) : tören, dini- tasavvufi merasim, nezaket, şatafat
ez (f. e.) : -dan -den

F

fâ'ik (a. s.) : üstünde bulunma, manevi olarak üstünde olan, başın boyun ile bitiştiği yer

fâriğ (a. s.) : vazgeçilmiş, çekilmiş, rahat, âsûde, boş kalmış, işini bitirmiş, işsiz

fem (a. i.) : ağız (feveh veya fâh'dan)

fer (f. i.) : ışık, parlaklık, zinet, süs, ağır başlılık

fer‘ (a. i.) : dal, budak, şerefli, meşhur, iki nizalı kişinin arasına girip ıslah etme, koruma altında olan

ferâmûş (f. i.): unutma, hatırdan çıkarma

fart (a. i.) : aşırı, aşırılık, taşkınlık, ifrat

fâyikü'l-akrân: akranlarından üstün

ferâgat (a. i.) : vazgeçme, el çekme

ferâmûş (f. i.) : unutma, hatırdan çıkarma

Ferd (a. s. i.) : tek, yalnız olan şey, eşi ve benzeri bulunmayan (Allah'ın güzel isimlerinden) şahıs, kişi

fersûde (f. s.) : yıpranmış, eskimiş, aşınmış, eski, yırtık

-fermâ (f. s.) : emreden, buyuran, âmir (kerâmet-fermâ: keramet gösteren)

ferzân (f. i.) : ilim ve hikmet

ferzâne (f. s.) : hakîm, feylesof, nefsin kötü isteklerine set çekmiş olan derviş

fesâhat (a. i.) : sözün, açık, anlaşılır ve akıcı olması, düzgün ve açık söz söyleme yeteneği

fetret (a. i.) : iki peygamber veya padişah arasında peygambersiz veya padişahsız geçen zaman, iki olay arasındaki zaman

fevr (a. zf.) : acele, hemen, derhal

fevt (a. i.) : bir daha ele geçmemek üzere kaybetme

fi'l-hal (a. b. zf.) : bu anda, hemen, şimdi

firâzende (f. s.) : yükselten, ref' eden

fürûş (f. f.) : satmak

fütâd (f. s.) : düşmüş, ölmüş, günahkâr, kötü yola girme

G

gat (a. s.) : batırma, dalma, düşmek, tehlikeli bir girişim

gark (a. i.) : suya batma, batma, boğulma, boğma

gerd (f. i.) : toz, toprak

gerden (f. i.) : boyun

germ (f. s.) : sıcak

gılmân (a. i.) : cennette hizmet veren gençler, delikanlılar

gîrân (f. s.) : ağır

girân (a. s.): arkadaş çevresi, topluluk, ittihat

giriftâr (f. s.) : unutulmuş, yakalanmış, esir, düşkün, uğramış, tutkun

giryân (f. s.) : ağlayıcı, ağlayan

gîsû (f. i.) : omuza dökülen saç, uzun saç, saç örgüsü, kâkül

gonce-dehân (f. b. i.) : ağzı konca gibi küçük ve güzel olan, gonca ağızlı

görklü (t. s.) : güzel, gösterişli

gubâr (a. i.) : toz

gulgule (a. i.) : bağrışıp, çağırma

gûş (f. i.) : kulak (be-gûş: dinlemek, kulak vermek)

gussa (a. i.) : keder, kaygı

gufrân (a. i.): affetme, merhamet etme, yargılama

gûş (f. i.) : kulak, işitme, dinleme

gûy (f. f.) : söylemek

gûyâ (f. s.) : söyleyen, söyleyici, benzetme edatı, sanki

gül-bün (f. i.) : gülfidanı, gül ağacı

güster (f. s.) : yayan, döşeyen, gösteren (keramet-güster: keramet gösteren)

güzer (f. f.) : geçmek

H

hâb' (f. i.) :gizli, saklı

hâb (f. i.) : günah, suç

ḫ̆āb (f. i. f.) : uyku, rüya, uyumak

hadd (a. i.) : sınır, kenar, derece, gerçek değer, ceza

hâlî (a. s.) : hâle mensup olan, şimdiki

hâk (f. i.) : toprak

hakkâ (f. i.) : doğrusu, hakikaten

hâk-i pâ (f. b. i.) : ayağının toprağı, ayağının tozu

hâli (a. s.) : boş, sahipsiz, ıssız, içinde bir şey olmama (noktasız h ile şimdiki)

ḫ̆ān (f. i. f.) : okuyan, okuyucu, okumak

hamr (a. i.) : şarab

haslet (a. i.) : insanın yaradılıştan huyu, tabiat

haşyet (a. i) : korku, korkma

hâtır (a. s.) : tahlikeli, korkutucu

hâtâen (a. zf.) : yanlış olarak, yanlışlıkla

hâzık (a. s.) : işinin ehli, usta, uzman

hecr (a. i.) : ayrılma, terk etme

hem-dem (f. b. i.) : arkadaş

hem-pâye (f. s.) : bir derecede, bir hal ve ayarda

hemtâ (f. b. s.) : benzer, denk

her-bâr (f. zr.): daima, her defa

hevâ (a. i.) : heves, istek, arzu, beşeri aşk

hıred (f. i.) : akıl, us

hırmân (a. i.) : mahrumluk, mahrum olma, ümitsizlik

hicâb (a. i.) : utanma, sıkılma

hidîv (f. i.) : vezir

hilâf (a. i.) : karşı, zıt

hod (f. zm.) : kendi, baş

hor (f. i.) : güneş

ḫ̆ār (f. f.) : yemek

hud'a (a. i.) : oyun, safdil, bir kere aldanmak, herkese aldanan, hile yaparak aldatma, düzen

hûk-bân (f. b. i.) : domuz çobanı

hûk (f. i.) : domuz

humar (a. i.) : içkiden sonra gelen baş ağrısı, sersemlik

hum-râh (f. b. i.): meyhane arkadaşı

hûn-dil (f. b. i.) : keder, tasa, kaygı

hûn-dil (f. b. i.) : gönül kanı

huşk (f. s.) : kuru
huşk-ter (f. b. i.) : daha kuru
huşk-tîr (f. b. i.) : kuru ok
hümâyun (f. s.) : mübarek, kutlu, padişaha ait olan

I

ıklîm (a. i) : memleket, ülke, diyar
ısgâ' (a. i.) : kulak vererek söz dinleme, sözü dinleyip kabul etme
ıssı (t. i.) : sıcak, sıcaklık, fayda

İ

ibâ' (a. i.) : çekinme, razı olmama, tiksinme
ibn (a. i.) : oğul
ifâkat (a. i.) : iyi olma, iyiliğe dönme
ihdâs (a. i.) : meydana getirme, ortaya çıkarma
ihvânî (a. i.) : sadık, samimi, candan dostlarım
ihzâr (a. i.) : huzura getirme
iktidâ' (a. i.) : tâbi olma, uyma
iktizâ (a. i.) : lazım gelme, gerekme
in(f. s.) : bu
ins (a. i.) : insan
intizâr (a. s.) : eyleyen, gözleyen, bekleyen
'irfân (a. i.) : bilme, anlama
irşâd (a. i.) : doğru yol gösterme, uyarma
İskender: Makedonya kralı Phylippe'in oğlu olup, Aristo'dan ders almış ve yirmi yaşında hükümdar olmuştur. Divan edebiyatında İskender-i Zü'l-karneyn ve İskender-i Rumî şeklinde de geçer (İskender-i Zü'l-karneyn: Kur'an-ı Kerim'de adı geçen büyük bir hükümdar adı, iki zülüflü veya doğu ve batıya hâkim bir sultan olduğu için bu unvanla anıldığı bilinir)
istiğfâr (a. i.) : Allah'tan günahın bağışlanmasını isteme

iş'âr (a. i.) : kibir ve gururla surat asma
iştigâl (a. i.) : meşgul olma, bir şeyle uğraşmalar
iştihâr (a. i.) : şöhretlenme, şöhret bulma
irtikâb (a. i.) : kötü bir iş yapma, rüşvet verme
i'tikâf (a. i.) : bir yere kapanarak ibadetle vakit geçirme
izlâl (a. i.) : hakir görme, küçük görme, alçaltma

K

kâbîn (f. i.) : akit sırasında, zevcin zevceye (güveğin geline) taahhüt ettiği akçe, ağırlık, para, eşya, mihr-i müeccel, mehir, karşılık
Kâdir (a. s.) : kudret sahibi; kuvvetli, güçlü (Allah'ın isimlerinden birisi)
kâfir-kiş (a. f. b. s.) : dinsiz, imansız kimse
kâfûr (a. i.) : Uzak Doğu'da yetişen bir çeşit hekimlikte kullanılan beyaz ve yarı saydam, kolaylıkla parçalanan ıtırı kuvvetli bir madde
kaht (a. i.) : kıtlık, kuraklık
kân (f. i.) : bir şeyin kaynağı
kâr (f. e.) : faaliyet, iş ve kazanç belirtir
kâzib (a. s.) : yalan söyleme, yalan, uydurma
kemîn(a. i.) : pusuda gizlenmiş, belirsiz, gizli yer
kemter (f. b. s.): daha aşağı olan, aciz
kerâmet (a. i.) : velilerin hayatında yer alan olağan üstü haller, bağış, ikram
kerâmet-fermâ (a. f. b. i.) : kerem emreden, kerem buyuran
kesret (a. i.) : çokluk, bolluk, tasavvufta Alllah'tan başka her şey
kevn ü mekân (a. i.): kâinat, varlık ve durağı
kile (a. i.) : ölçek, tahıl ölçeği
kilk (f. i.) : kalem, kamış (kilk-i kudret: güç kalemi, kader, ilim, varlığın ezeli ve ebedî kudret (Allah) tarafından yaratılıp vücut bulması)
kirâm (a. s.) : soydan gelenler, soyu temizler

kişver (f. i.) : iklim, memleket, ülke, vilayet (gönül kişveri: gönül ülkesi)

kûh (f. i.) : dağ

Kutbu'l-aktab (a. i.) : tasavvuf ekseni olarak kabul edilen ve kendisine tasarruf gücü verilen en büyük veli kişi(Abdülkadir Geylânî), diğer bir adıda Gavs'tır

kuy (f. i.) : köy, mahalle, sokak, yol, semt

kühen (f. s.) : yaşlı, ihtiyar, eski, yıpranmış, modası geçmiş olan

kûtâh (f. s.) : kısa, kısa kesmek

L

leb (f. i.) : dudak

leb-ber-leb (f. zf.) : dudak dudağa, ağzına kadar dolu

leyl (a. i.) : gece

leyl-i dırâz (a. f. i.) : uzun gece

leyli-veş (a. i.) : gece gibi

libâs (a. i.) : giysi, elbise

likin (f. e.) : lâkin

likâ' (a. i.) : yüz, çehre, sîma, kavuşmak, görüşmek

M

mabeyn : (a. i.) : aradaki şey, aralık

mahz (a. i.) : halis, katkısız, sade

mahbûb (a. s.): muhabbet olunmuş, sevilmiş sevilen, sevgili

mahrem (a. i.) : haram, izdivacın caiz olmadığı akraba, mecazî anlamı: birinin sırlarına ve özel haline vâkıf olma, içli, dışlı olan, gizli sır, çok samimi, içli dışlı olma hâli

mâh-likâ (mehlikâ) (f. b. s.) : yüzü ay gibi güzel, gayet güzel ve parlak, ay yüzlü

mahrem (a. s.) : nikâh düşmeyen, evlenilmesi yasak olan, samimi, (mahrem-i esrâr: sırdaş), (nâ-mahrem (a. s.) : nikâh düşen)

mahz (a. s.) : halis, katkısız, sade

mahzâ (a. s.) : tam bir hikmet, ancak, yalnız sade, tek

manend (f. i.) : benzer, eş

manende (f. s.) : benzeyen

mansûr (a. s.) : Allahın yardımıyla galip, üstün gelmiş

ma'ruf (a. s.) : herkesçe bilinen, tanınmış

mâlî (f. s.) : dolu

maşrık-ı din: dinin doğduğu yer

medhûş (a. s.) : dehşete uğramış, şaşırmış

mefruzât (a. i.) : farzlar, vacip olan görevler, elzem

meftûn (a. i.) : fitneye düşmüş, sihirlenmiş, gönül vermiş, tutkun, vurgun

meh-rû (f. b. s.) : ay yüzlü, güzel

meh-veş (f. s.) : ay gibi, ay gibi güzel

melekût (a. i.) : büyük mülk, saltanat, gayb âlemi, meleklere mahsus olan âlem, ruhlar âlem

memât (a. i) : ölüm, ölme

memdûh (a. s.) : övülmüş, makbul, övgüye layık

Menâf (a. ö. i.) : cahiliye devrinde, Kâbe'ye konulan sanem, put

Menât (a. ö. i.) : İslam'dan önce cahiliye devrinde Hüzeyl ve Huzâa kabilelerinin tanrısı olmak üzere Kâbe'ye konulan sanem, put

merdüm (f. i.) : İnsan, adam

merkad (a. i.) : mezar

mesdûd (a. i.) : yummak, kapamak örtmek, yolunu kesmek, yasaklamak susturmak, engel, mâni olmak.

mesdûd (a. s.) : seddolunmuş, kapanmış, kapalı, tıkanmış, tıkalı

mesned (a. i.) : dayanılan şey, rütbe, mansıb, istinat yeri

mesrûr (a. s.) : memnun, sevinmiş

mesned (a. i.) : isnâd edilen, dayanılan şey, rütbe, derece, paye

meş'al-i mâh (a. f. i.) : ay ışığı

metrukât (a. i.) : miraslar

mevsûf (a. s.): vasfolunmuş, vasıflanmış

meyyâl (a. s.) : çok meyleden, çok istekli, düşkün

mey-gede (f. b. i.) : meyhane

mezîd (a. i.) : artma, artırma, çoğalma

mihr (f. i.) : güneş

min'âm (a. s.) : çok bağışlayan, çok bağışta bulunan

min'el (a. s.) : çok bağışta bulunan

minnet (a. i.): yapılan bir iyiliğe karşı kendini borçlu kabul etme, teşekkür etme

mir'at (a. i.) : ayna

mu'attar (a. s.) : ıtırlı, güzel kokulu

muğ-beçe (f. b. i.) : gayr-i müslim çocuğu, meyhaneci çırağı, eski İran'da, evinde şarap satan mecusî çırağına verilen isim

muharrik (a. s.) : tahrik eden, hareket veren

mu'îd (a. i.) : inzibat teminine memur olan kişi, yardımcı

mukaddem (a. s.) : önce gelen, önceki (zamanca)

mu'tâd (a. s. i.) : alışılmış, itiyad edilmiş, adet olunmuş

mu'terr (a. s.) : dilenmeyen fakir

musavver (a. s.) : tasvirli, resimli

musâhebet (a. i.) : sohbet etme, konuşma

musâfaha (a. i.) : tokalaşma, selamlaşma, karşılama

murâkabe (a. i.) : kendi iç âlemine bakma, yönelme

Mustafâ (a. ö. i.) : güzide, has, seçilmiş, Hz. Peygamberin isimlerinden birisi

mu'tekif (a. s.) : bir ibadethaneye çekilip namaz, niyaz ve ibadetle meşgul olan, Ramazan ayında camide itikâfa çekilen kimse

mu'temedün aleyh (a. b. s.) : güvenilen, itimat edilen kimse

mücâvir (a. s.) : yurt ve diyarına komşu

Mümidd (a. s.) : uzatan, uzatıcı, çok yardım eden ulu Allah

müctebâ (a. s.) : seçilmiş, seçkin

müdevven (a. s.) : kitap haline konulmuş, bir araya getirilip çeki düzen verilmiş

mükerrem (a. s.) : muhterem, aziz, sayın, saygıdeğer

mümtâz (a. i.) : imtiyazlı, ayrı tutulmuş, üstün

münîr (a. s.) : nurlandıran, ışık veren

müretteb (a. s.) : tertib olunmuş

mürûr (a. i.) : geçme, bir yandan girip diğer yandan çıkma, geçip gitme sona erme

müşevveş (a. s.) : teşvir edilmiş, belirsiz, karışık

müşg (f. i.) : misk

Müte'âl (a. s.) : yüksek, yücelerin yücesi olan Allah

mütemekkin (a. s.) : yerleşen, yerleşmiş

mütemessik (a. s.) : bir şeyi sımsıkı tutan

müteveccih (a. s.) : bir tarafa gitmeye kalkan, yönelen

N

nâ-bâliğ (f. a. b. s.) : buluğa ermemiş nurlandırılan, ışık veren, parlak

na-bedîd (f. b. s.) : görünmez, kayıp

nâgâh (f. b. s.) : vakitsiz, ansızın

nâhib (a. s.): yağmacı kadın, âşığı kendine esir alan, yağmalayan

nâhid (a. s.): yeni yetişmiş, genç, Zühre (Venüs) yıldızı

nâk (f. e.): eklendiği kelimlere, lı-li-lu-lü anlamını verir

nâ-kâm (f. i.) : isteğine kavuşmama

nakz (a. i.) : bozma, çözme, kırma

na're (a. i.) : yüksek sesle bağırma

nasîhat (a. i.) : susamış gönüllerin susuzluğunu gideren faydalı öğüt

nasrü'd-dîn: (a. t.) : dinin üstün olanı, galibi, dinî hayatın canlanmasına yardım eden (Sultan)

nâlân (f. s.) : inleyen

nefh (a. i.) : üfürme

nehâr (a. i.) : gündüz

neheng (f. s.) : timsah

nem-nâk (f. b. i.) : nemli, yaşlı

neuzübillah (a. i.) : Allah korusun

nevbet (f. i.) : belli vakitlerde çalınan davul, mızıka, sıra ile görülen iş, nöbet, sıra

neyyir (a. s.) : nurlu, parlak, güneş (neyyir-i tâb: parlak güneş veya ay)

nısfu'l-leyl: (a. t.) gece yarısı

nifâk (a. i.) : münafıklık, iki yüzlülük, arabozuculuk, tefrika

nigâh (f. i.) : bakış, bakma

nigerân (f. i.) bakıcı, bakan

nîk (a. s.) : iyi, güzel, hoş (nîk-nihâd: iyi huyluluk)

nihâd: (f. i.) huy, tabiat, hilkat, yaratılış

nikâb (a. i.) : peçe, yüz örtüsü

nîk-âsâr (a. f. b. i.) : güzel eserler

nikrân (galat s.) : bakan, nâzır

nîrân (a. i.) : cehennem, ateş

nisâr (a. i.) : saçma, serpme

nişîn (f. s. f.) : oturan, oturmuş, oturmak

nizâr (a. s.) : arık, zayıf, zebun

nûf (f. i.) : tatlı, bal, içki, işret

nûş (f. f.) : içmek

P

pâ-der-gil: ayağı çamurda, mecâzî anlamda: davranamaz, sıkıntıda

pâ-mâl (f. b. s.) : ayakaltında kalmış, çiğnenmiş

pâ-efkende (f. b. i.) : yere düşme, sarhoşluğun tesiriyle yürüyememe, ayağını atamama

pâ (y) (f. i.) : ayak

pâ-efgende (f. s.) : düşkün, biçare, yürüyemeyen

pâyân (f. i.) : son, nihayet

pelîd (f. s.) : pis, murdar, kötü
per (f. f.) : uçmak
penç (f. s.) : beş
penç- sâl (f. b. i.) : beş yıl
pend (f. i.) : nasihat, öğüt
pes(f. i.) : arka, geri
pesen (f. f.) : beğenmek
pest (f. s.) : alçak, aşağı
pey-rev (f. b. s.) : izinden giden, uyan, ittiba eden, arkası sıra giden
pîç ü tâb: (f. i.) Izdırap ve sıkıntı
pister (f. i.) fıstık
pister (f. i.) : yatak
-pîşe: alışılmış, iş, meşguliyet, meslek, huy, tabiat,
pû (f. i.) : araştırma (tekâpû: telaşlı bir şekilde, öteye beriye koşma, araştırma, kavuk sallama, gösteriş)
pûş (f. f.) : örtmek, giymek
pûyân (f. i.) : koşucu, genellikle insan hakkında kullanılır
püşt (f. i.) : arka, sırt
pür (f.s.) : dolu, çok fazla, sahip, malik
püşt ü pâ (f. i.) : taban, çok yürümek, sıkıntı

R

râ'î (a. s.) : çoban, sığırtmaç
râh (f. i.) : yol
Rahmân(a. i.) : dünyada her canlıya merhamet eden Allah
rahne (f. i.) : yıkık ve bozuk yer, yırtık, zarar
rahşân (f. s.) : parlak
rahşende (f. s.) : parıldayan, parlayıcı
râz (f. i.) : sır gizli şey
rebi'ü'l-evvel (a. b. i.) : ilkbahar, Arabî ayların üçüncüsü
rencûr (f. s.) : hasta, mariz

refik (a. i.): arkadaş yoldaş

res (f. s.) :yetişen, erişen

resân (f. s.) : yetiştiren, götüren

resîl (a. i.) : elçi

resûl (a. i.) : kendisine kitap gönderilen peygamber

resûlu's-sekaleyn: insanların ve cinlerin peygamberi

revş (f. i.) : gidiş, yürüyüş

rıhlet (a. i.) : göç, göçme, ölme

ribât(a. i.) : han gibi konaklanacak yer, tekke, bağ, ip, sağlam yapı, konak

ridâ (a. i.) : belden yukarıya mahsus örtü, şal

rîk (f. i.) : kum

risâlet (a. i.) : elçilik, peygamberlik

riyâzet (a. i.) : nefsi kırma

rû (f. i.) : yüz, çehre

ruh (f. i.) : yanak, yüz

rûh (a. i.) : hayat kaynağı olan can, kuvvet, öz, madde-i hayat olan vedi'a-ı ilahiyye

rûşen (f. s.) : parlak, açık, ayan, aydın

rûz (f. i.) : gün, gündüz

rûze (f. i.) : oruç

rûz-ı mahşer (f. b. s.) : mahşer günü

rücu' (a. i.) : dönme, geri dönme

rüsul (a. i.) : resuller (resûl'un çokluk şekli)

S

ṣa' b (a. s.) : zor, çetin, güç,

sabg (a. i.) : kökleşme, hakiki, yerleşme, boyama

ṣa' b-nāk: zorlu, güçlü, daha ileri boyutlara ulaşmak

sahbâ (a. i.) : şarap

sân (f. s.) : benzer, andırır

sa'y (a. i.) : çalışma, çabalama

sâî (a. i.) : çalışan, haber götüren, koğuculuk yapan

sâl (f. i.) : yıl, sene

savma'a (a. i.) :ibadethane, dergâh, tekke

sataş- (t. f.) : rastlamak, tesadüf etmek

savb (a. i.) : taraf, cihet, yön

sayd (a. i.) : av

sâyim (a. s.) : oruç tutan, oruçlu

seg (f. . i.) : köpek

sehâb (a. i.) : bulut, karanlık

sehv (a. i.) : yanlış, yanılma

selâsil (a. i.) : güzel saçlar, zincirler, zincirleme giden şeyler, sıra dağlar

semâne-mie: sekiz yüz

ser-bâz (f. b.s.) : cesur, yiğit

ser-beste (f. b. s.) : örtülü, gizli, kapalı

ser-gerdân (f. b. i.) : başı dönen, şaşkın, perişan, âvare, şaşkın

ser-hayl (f. b. i.) : kervan veya kafile başı, başkan

ser-mest (f. b. s.) : sarhoş

ser-nüvişt (f. b. s.) alın yazısı, başa gelen mukadderat

seyl (a. i.) : sel, şiddetli gelen şey

sezâ (f. s.) : münasip, uygun, yaraşır

sıbteyn (a. s.) (sıbt'tan) torunlar, ceddü's-sıbteyn: iki torunun (Hz. Hasan ve Hüseyin) dedesi veya atası olan Hz. Muhammed

sıbğ (a. i.) : içine kumaş vb. şeyler batırılan boya, vaftiz

sımak (t. m.) : kırmak, bozmak (ahdi sımak: sözünden dönme, sözünde durmama)

sidre (a. i.) : en yüksek olan makam, varlık âleminin son bulduğu nokta

sîm (f. i.) : gümüş

sipihr (f. i.) : gökyüzü, sema

siyâm (a. i.) : oruç

siyyemâ (lâsiyyemâ (a. e.) : özellikle, her şeyden çok, en çok

subha (a. i.) : tesbih

sûd (f. i.) : kazanç, kâr

sübül (a. i.) : sebiller, yollar

südde (a. i.) : vücuttaki tutkunluk

Sühâ (a. i.) : göğün güneyinde olan ve gözü kuvvetli kimselerin görebileceği küçük bir yıldız (Divan şiirinde sevgilinin bazen bu yıldıza benzetilir)

Ş

şâhnişîn (f. i.) : odanın dışarı çıkıntı kısmı, bu bölümden üç taraftan dışarı görünür, sultanların oturduğu yüce makam

şâm (f. i.) : akşam (şâm-ı târ: karanlık gece, şâm-ı târîk: karanlık akşam)

şâyeste (f. s.) : yakışır, yaraşır, uygun

şeb (f. i.) : gece

şeh-nişîn (f.b.i.) : sokağa nazır oda çıkması, balkon

şehinşâh (f. b. i.) :en büyük padişah, padişahlar padişahı

şekîb: (f. i.) : sabır, tahammül

şenbih (f. i) : cumartesi

şem' (a. i.) : mum

şem'-i şeb-ârâ: geceyi aydınlatan, süsleyen mum

şemşîr (f. i.) : kılıç

şerm (f. i.) : utanma, hayâ, edep, mahcubiyet (şerm-i hicâb: hayâ perdesi)

şevket (a. i.) : büyüklük, heybet

şeydâ (f. s.) : meftun, divane

şîfte (f. s.) : kaçık, tutkun

şîfte-hâl (f. b. s.) : düşkün, tutkun, şeyda, meftun, gönül vermiş

şîfte-mâl (f. a. b. s.) : varlık düşkünü

şîkest (f. s.) : kırılmış, kırık

şitâb (f. i.) : acele, sür'at
şîve (f. i.) : naz, eda
şûm (f. s.) : uğrusuz, (şûmî: uğursuz olan, uğursuzluk getiren)
şûr (f. s.) : tuzlu, kekremsi
şûr (f. f.) : karıştırmak
şûr-fiken (f. b. s.) : karışıklık çıkartan, karmakarışık yapan

T

ta'âm (a. i.) : yemek, aş
ta'at (a. i.) : ibadet
tâb (f. i.) : güç, kuvvet, aydınlık, ışık
tâb-ı zulf (f. b. i.) : perçemin kıvrımı, sıkıntı, eziyet
tâbende (f. s.) : parlayan, ışık veren, parlak, ziya neşreden
tâbi' (a. i.) : birinin arkasından giden, uyan, itaat eden
tâbi'în (a. i.) : Hz. Peygamberi görüp kendilerinden hadis dinlemiş olan, sahabelerle görüşerek onlardan hadis dinlemiş olanlar
tahrîr (a. i.) : yazmak, yazılmak, kaydetmek, hürriyete kavuşturmak
tâk (a. i.) : kubbe, kemer (tâk-ı ebrû: kemer şeklindeki kaş)
tâli' (a. s.) : baht, kader, kısmet
tal'at (a. i.) : yüz, sima güzellik
tâmi' (a. s.) : tamahkâr, tamah eden
ta'n (a. i.) : yerme, ayıplama
ta'ne (a.i.) : sövme, yerme, zemmetme
târîk (f. s.) : karanlık
taşra (t. i.) : dış, dış taraf
tayy (a. i.) : dürüp bükmek, bırakmak, geçmek
tecâhül (a. i.) : cahil gibi görünme, bilmezlikten gelme
tebâh (f. i.) : bozuk, çürük, harab, mahvolmuş
teb'îd (a. i.) : uzaklaştırma, uzağa sürme, kovma
teb-zede (f. b. s.) : hummaya, sıtmaya tutmuş
tef (f. i.) : sıcaklık, buhar

teg (f. i.) : koşma, seyirtme

tergîb (a. i.) : arzu ettirme, istek verme, şevklendirmek, isteklendirme, ümitlendirme

tersâ (f. i.) : hristiyan

tersa-beçe (f. b. i.) : hristiyan çocuğu (kızı)

teşne-dîl (f. b. s.) : can ve gönülden istekli

teşvîş (a. i.) : karıştırma, karmakarışık etme

tevaggul (a. i.) : devamlı olarak uğraşma

teveccüh (a. i.) : çevirme, yönelme, doğrulama, bir yere doğru hareket etme, güler yüz gösterme, sevgi

tev-emân (a. i.) : ikiz, ikizler

tezellül (a. i.) : alçalma, küçülme, zillet

te'vil (a. i.) : sözü çevirme, söze ayrı mana verme

tîr (f. i.) : ok (tîr-i maksûd: emel, istek oku)

tîğ (f. i.) : kılıç (tîg-ı zebân: keskin, dokunaklı ve etkili söz)

tu'me (a. i.) yiyecek, rızık, lokma

tû (f. i.) : kat kat, katmerli, katman

U

'ukbâ (a. i.) : âhiret, ebedi olan âlem, ceza, bâkî olan âlem

'ukde (a. i.) : düğüm, bağ, hilafet ve velayet için verilen söz, karışık ve müşkil olan iş

'ulûm (a. i.) : ilimler

'ulyâ (a. s.) : pek yüce, yüksek olan

'umûmî (a. i.) : genel, herkesle ilgili

'urûc: (a. i.) : yukarı çıkma, yükselme

'uryân (a. i.) : çıplak

Ü

üftâde (f. s.) : düşkün, âşık, hoca
üleşdirmek (t. f.) : paylaştırmak
üş- (t. f.) : toplanmak

V

vâfir (a. s.) : çok, bol, birçok
Vâhid (a. i.) : bir, tek, eşi benzeri olmayan Allah
vâ-veylâ (a. i.) : çığlık, yaygara
vech (a. i.) : yüz, çehre, üslüp, tarz, sebeb, tarz
vecihî (a. s.) : güzelle ilgili
Vedûd (a. i.) : kendisine çok sevgi beslenen Allah
vifâk (a. i.) : uygunluk, aynı düşüncede olma
vuzû'(a. i) : abdest, abdest alma

Y

yağmâ(f. i.) : zorla mal kapma, gasp
yâhûd(f. e.) : veya iyisi
yakîn (a. i.) : sağlama, sağlam bilgi
yav (f. i.): saçma, manasız
yek-sek(f. zr.) : tek başına
yemm (a. i.): deniz, derya, umman
Yezdân (f. ö. i.) : Allah
yu- (t. f.) : yıkamak, temizlemek

Z

zalâm(a. s.) : karanlık
zebân (f. i.) : dil, lisan
zegân (a. i.) : ağzın altında iki kemiğin birleştiği yer (çâh: kuyu, çâh-ı zegân: çene çukuru)

zenân (f. i.) : kadınlar

zıllulah (a. t.) : Allah'ın gölgesi (Divan şiirinde, Sultanlar Allah'ın gölgesi olarak kabul edilir)

zîr (f. i. s.) altta, alt, aşağı ki

zühd (a. i.) : takva, kötülüklerden uzaklaşıp ilahi emirleri yerine getirme

Zühre (a. ö. i.) : Venüs, Çobanyıldızı

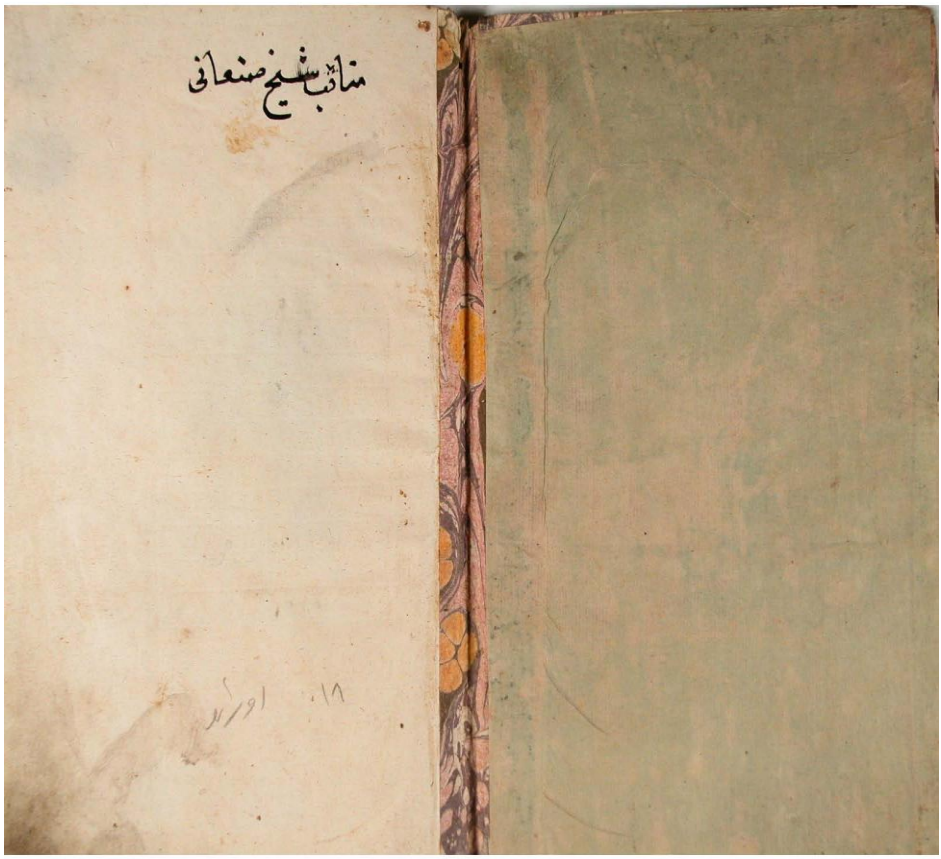
Zühre-cebîn (a. b. s.) : yüzü Zühre yıldızı gibi parlak olan

Zülkerem (a. t. ö. i.) : kerem ve ihsan sahibi olan, her türlü iyilik ve güzelliği yarattığı varlıklardan, özellikle insandan hiç esirgemeyen Allah

Zünnâr (a. i.) : Hristiyanlıkta papazların bellerine kuşandıkları uçları sarkık, ipten örme kuşak

zu'afa (a. s.) : zayıflar

TIPKIBASIM

مناقب شیخ صنعانی

Süleymaniye Kütüphanesi
Kısım Lâleli
Eski Kayıt No 1939

في توحيد الباري عز شأنه وجل جلاله وعم نواله ولا الغير

حمد اول خالق بي همتا يه — واحد وقادر اولن مولا يه
يوغيكن خلق ايدوب دنيايي — دخي دنياده اولن اشيايي
مشعل ماه هر شب اول شاه — عالمي روشن ايدر اولسه سياه
مهر روزه ويروب نيرنه نور — كلشن عالمي پر نور ايلر
خلق ايدوب قدرتله انساني — نفخ ايدرا كاوخالق جاني
ويروب عرفان انسانه شرف — هم كرامت ايله يي اشرف
ذاكنه عاشق ايدوب انساني — عشقله يي مكرم جاني
آدمه عشقله ويردي شهرت — آدمه عشقله يي حرمت
عشقله اولدي نبيلر ممتاز — عشقله اولدي وليلر سرباز
نوري محرم اسرار ايتدي — انوري لايق ديدار ايتدي

عشقدر شمع شب آراي جهان — عشقدر باعث فخر انسان
اي فرآزنده آيوان سما — حي رحيق مقتدر و فرد خدا
عشق بالكله بني شيدا قيلدي — دلي عشقيله كويا قيلدي

نعت رسول الثقلين جد السبطين خورشيد سپهر رسالت

سيما نعت رسول مولا — جلد دنا اولدي بزه چون اولا
بلبلي نغمه اولوب شوق ايلر — مدح ايدوب حضرتني ذوق ايلر
ديدم اغليه رق يا احمد — يوق كنا هيمزه هيچ حد وعد
ايت شفاعت بزه احسان ايلر — كرم ايت لايق غفران ايلر
سن بسن اول پادشه بنده نواز — سكا يوق لطف وكرمده انباز
روز محشرده قبوري زيل — اي اولن هر سوزي مقبول جليل

درستايش حضرت پادشاه دوران خلد الله خلافته

بعده ذامدح شهنشاه جهان — يعني كم ناصر دين احمد خان
شه ذوالاكرم وسيار سپاه — عالمك پادشهي ظل الله
خان بن خان خن يوعالم — ذاتي محبوب قلوب آدم
عدلله ذاتي هايوني آنك — صانكا اسكنه بهر دور آنك

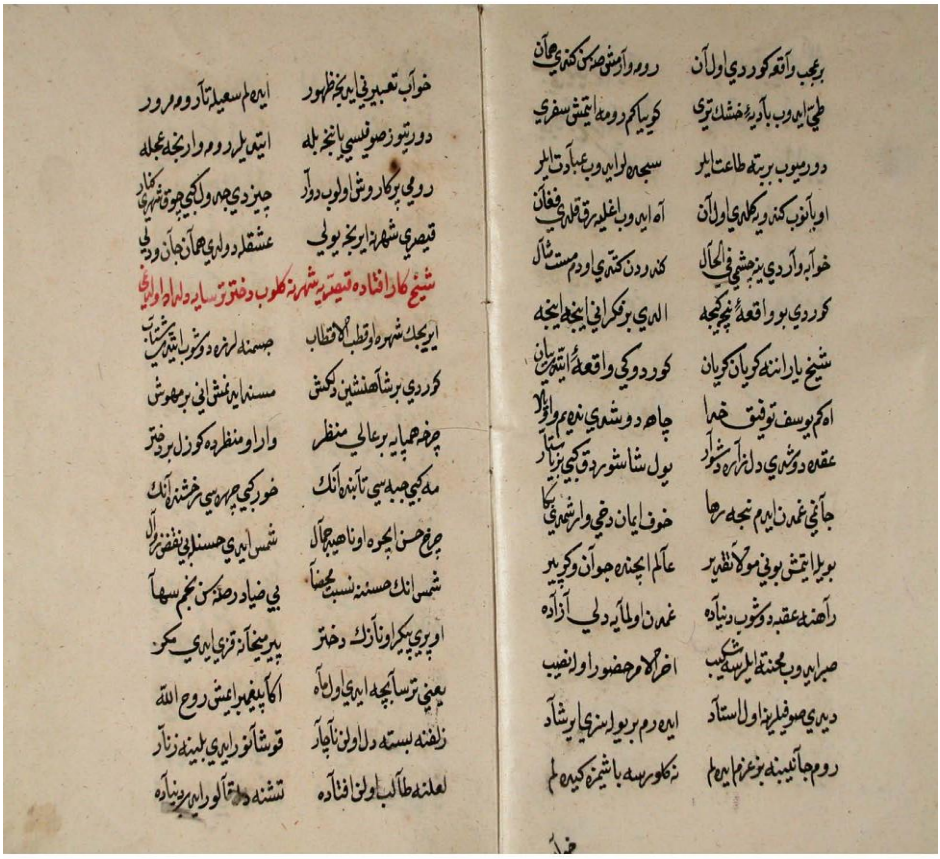

ای شهنشاه مالاریک خصلت ذات محمد وحکی کلک قدرت
ایلمش نور مصور تصویر مه یکی بنجه ایدم تحریر
بنده دور کهکشک احقیر تو لیرسنک قیتی پک کثیر
عجزمه معترفم سلطانم ای بنم پادشه دورانم
ایتمه لطفکله قصوریمه نگاه عفوایت جرمی ای شاهنشاه
وصفکزده اریاآن یوقدر بلوراللهٔ قصورم چوقدر
بوددر الزم اولن شهریکا شوق وذوقیله اچوبدر دعا
دیم ای واحد و یکتا و وحید منعم وقادر وقیوم واحد
قلبنی پادشه دورانک یعنی کم حضرت احمد خانک
دائما کلبی مسرور ایله فتحه کم عزم ایده منصور ایله

داستان معرفت شیخ صنعان علیه الرحمة والغفران

نقل ایدر حضرت شیخ عطار منطق الطیر ده اولمش آثار
دم اورمش عشقدن اول عاشقی ریشه ناس ولی مطلق
عزم کعبه ده وار ایدی یکر بر ولی پیر کرامت کستر
شیخ صنعان ایدی نامی آنک اول زمان قطبی ایدر دورانک

شیخی ایدی حرم علیا آنک دور تصوف ایدی آرایه آنک
الهی یا شیخ حرم اولوب اوزات قلبی اسرار خدا آیه مرآت
جامع صوفیلری چاکامل ایدی علما عالم اولوب عامل ایدی
دائما زهد و ریاضته ایدی نفس امارده محنته ایدی
عمل علی ایله یارا تمش دینی محزن اسرار ایتمش
الهی مقدار ایدوب حج شریف عمر دن اولمش ایکیوز ضعیف
خمس مفروض سنی ایدوب ادا سنت وصولی ایدردی اجرا
حق کلامی یرمشدیر سیت جاه قرشوسینه کلمز اولور ایله کمال
عرب و روم ده معروف ایدی اوکرامتله موصوف ایدی
نفسی حضرت عیسی آسا پخته رنجوری ایدردی احیا
مالک کشف قلوب اولمشدی سر غیبیتیه یول بولمشدی
کوشه صومعه سن اولمز شب نور ایله ایدی لب برلب
برکیجه عادتی اوزره ایدر کن طاعت ایدوبن شاهی عباد ثامنیر
عادتی اوزره ایدر کن طاعت اولدی ایکوبی کلوب بی طاقت
واردی چون خوابه آندی شیطانی اویودی کندی اویاندیرجانی

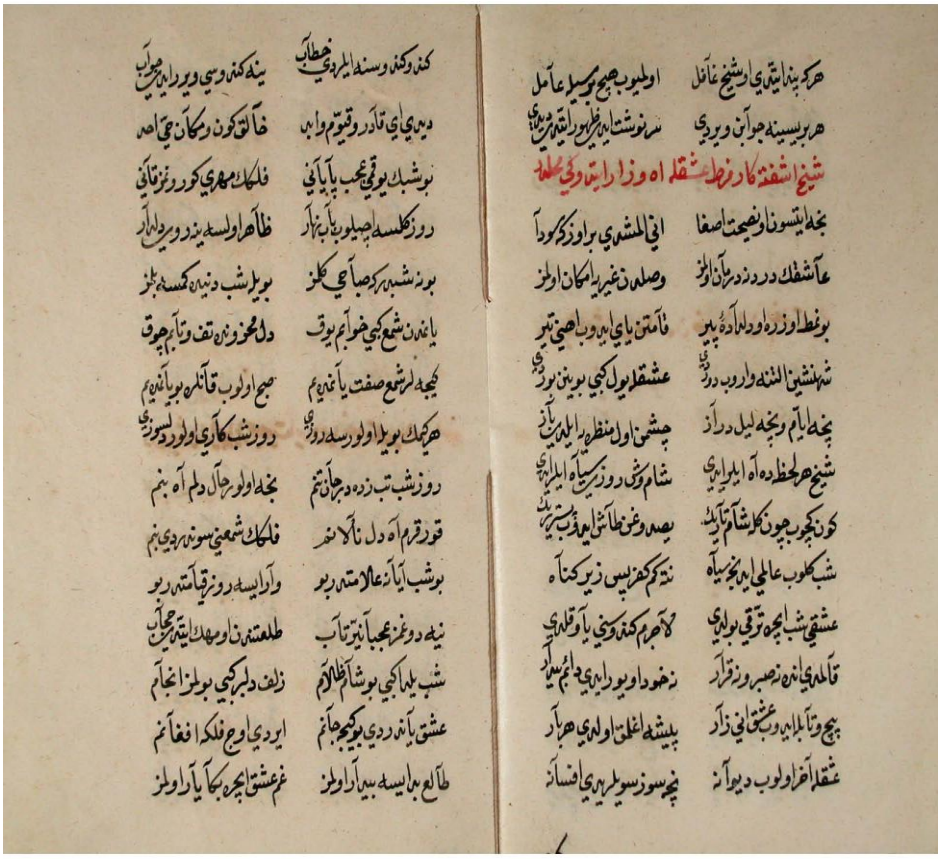
برعجب آتقه کوردي اول آن رورو وآمش صرکن کتدي جان
طي ايده وب بادهٔ خشك تري کويا کم رومه اتمش سفري
دورميوب بر نه طاعت ايله سبحه لوايده وب عبادت ايله
اويانوب کتدي کلدي اول آن آه ايده وب اغلديرقه قلدي فغان
خوآبه وآردي بزمشي في الحال کتدردن کتدي اودم مست شال
کوردي بو واقعهٔ پنجکجه الدي برفکراني اينجه اينجه
شيخ يارانه کويان کويان کوردوکي واقعهٔ اتيقرران
اه کم يوسف توفيق همما چاه دوشدي نده يم واويلا
عقده دوشدي دلنه آه وشوآر يول شاشوردوکيي يارسيتار
جانمي غمدن ايدم نجه رها خوف ايمان دخي وارشهدي بکا
بويله اتمش بوني مولا تقدير عالم ايچنده جوان وکوپير
راهنه عقبه دوشوب دنياده غمدن اولمايه دلي آزاده
صبر ايدوب محنته ايرسه شکيب اخرالامر حضور اولينصيب
ديدي صوفيلرنه اول استاد ايده رم بويله سني ايرشاد
روم جانمبينه بوعزم ايدم نه کورسه باشيمه کيده لم

خواب تعبيرني ايدي ظهور ايده لم سعيد تا آدوومرور
دورتيوز صوفينسي بانجه بله ايتدي يارد ومدار نجه عجله
رومي برکار وشي اولوب دوآر چيزدي جمدولکيي چوق شهري کذار
قيصري شهرنه ايرنجه يولي غشقله دولدي همان جان ودلي

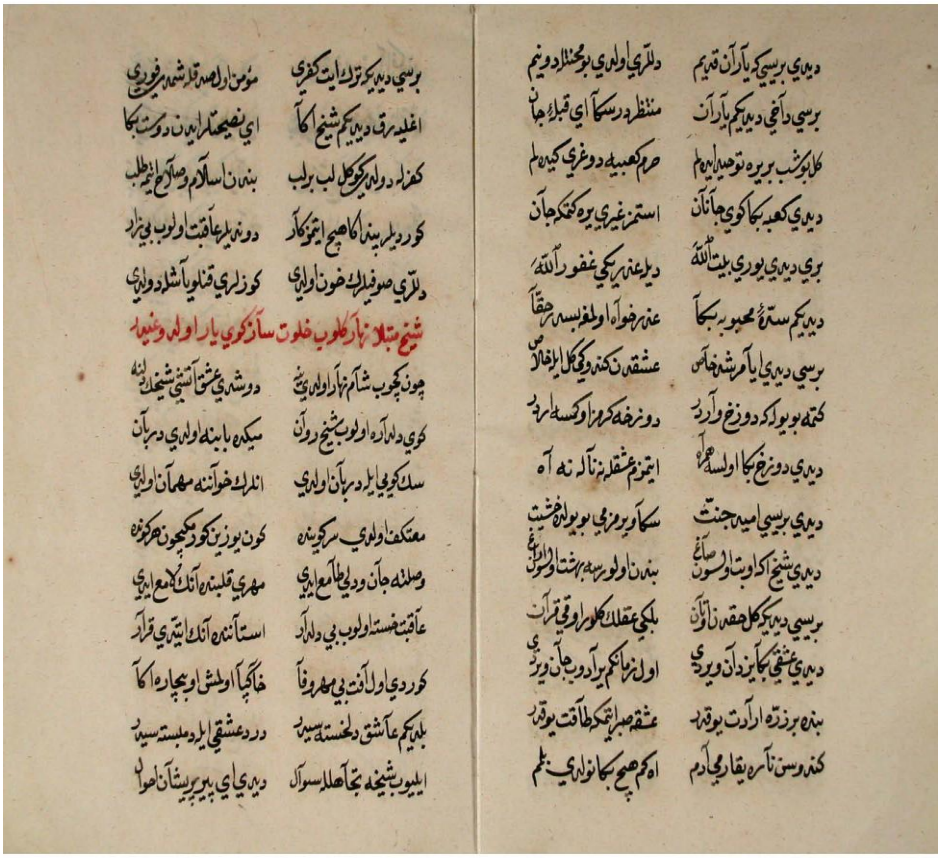
شيخ کار افتاده قيصريه شهرنه کلوب وفتورسايه ده اولياني کورمکله ايرمکي

ايريکك شهره اوقطب الاقطاب جمسنه لرنه دوکوب باتدي شتاب
کوردي برشاآهنشين دلکشي مسندايه نشي اني برمهوش
چرخ همپايه برعالي منظر وارداومنظره کوزل بردختر
مه کبي جبه سي تابنده آنك خورکبي چهره سي فرخنده آنك
چرخ حسن ايچره اوناهيد جمال شمس ايدي حسنلري نفضل زوال
شمس انك حسنه نسبت محضا بي ضيادر صفه کس نجم سما
اوپري پيکر اوناز دختر پيرميخانه قزي ايدي مکر
يعني ترسا بچه ايدي اول آه اکا پيغمبر ايشي روح الله
زلفنه بسته دل اولن آچار قوشاتوزايدي بلينه زنار
لعلنه طالب اولن افتاده تشنه دل تا لوايدي بنياده

دیدی بر سیسی کہ یار آن قدیم
دلبری اولدی بو محنلاد و نیم

بر سیسی دانمی دیدیکم یار آن
منظر در سکا آی قبلۂ جان

کل بو شب بر یره تو حید ایدہ لم
حرم کعبیه دوغری کیده لم

دیدی کعبه بکا کوی جانان آن
استر غیری یره کتمک جان

بری دیدی یوری بیت اللہ
دیدیغنه یکی غفور اللہ

دیدیکم ستۂ محبوبه بکا
غنه هوا و الغرض بسه حقا

بر سیسی دیدی یا مرشد خاص
عشقه دن کنه وکی کل ایله اخلاص

کتمه بو یولکه دوزخ وار در
دونرخه کرمز او کسه یار در

دیدی دونرخ بکا اولسه گرک
ایتمزم عشقدن ناله نه آه

دیدی بر سیسی امید جنت
سکا بر مزی بو یولده خشت

دیدی شیخ اکا بوسته او صاغ
بنه دن اولو رسه بهشت اوسول اوراغ

بر سیسی دیدیکه کل حقه دن آن
بلکی عقلک کلور اوقی قرآن

دیدی عشقی بکا یزدان ویردی
اولدن ایکم یراد ویرجان ویردی

بنده بر زره ارادت یوقدر
عشقه صبر ایتمک طاقت یوقدر

کنه وسن تا سره یقار مجادم
اه کم هیچ بکا نولدی بلم

بر سیسی دیدیکه ترک ایت کفری
مؤمن اولمه قدر شهد میر دی

اغلیه رق دیدیکم شیخ اکا
ای نصیحتلر ایدن دوست بکا

کهزله دولدیکوکل لب برلب
بنه دن سالام وصالم ایچه طلب

کوردیلر بنه اکا هیچ ایتمز کار
دونه یلر عاقبت اولوب بی یار

دلبری صوفیلرک خون اولدی
کوزلری قانلو آشدی ولدی

شیخ مبتلا نهار کلوب خلوت ساز کوی یار اولمه وغیدر

هوز کچوب شام نهار اولدی
دوشدی عشقا آشتی شیخک دینه

کوی دلدار اولوب شیخ روان
سیکره بابنه اولدی دربان

سلک کوی اولدی دربان اولدی
انلرک خوانچه مهمان اولدی

معتکف اولدی سر کوینده
کون یوزن کور دیکجه کوزنده

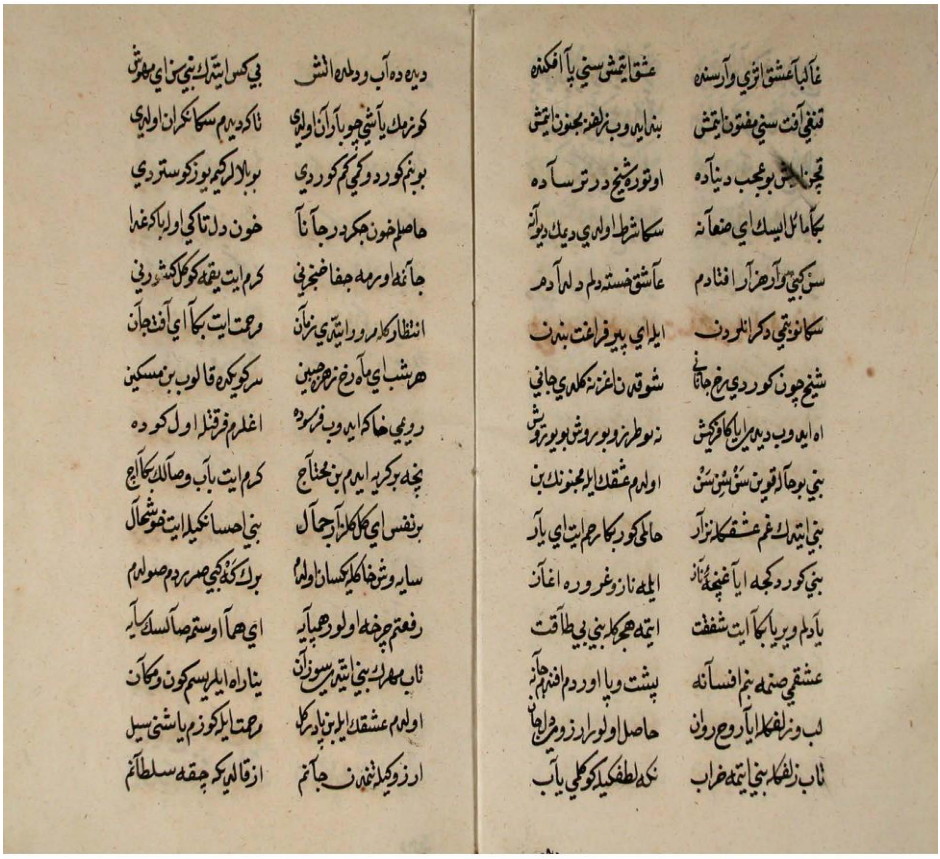
وصلنه جان ودیعا طامع ایدی
مهری قلبنه آنک لامع ایدی

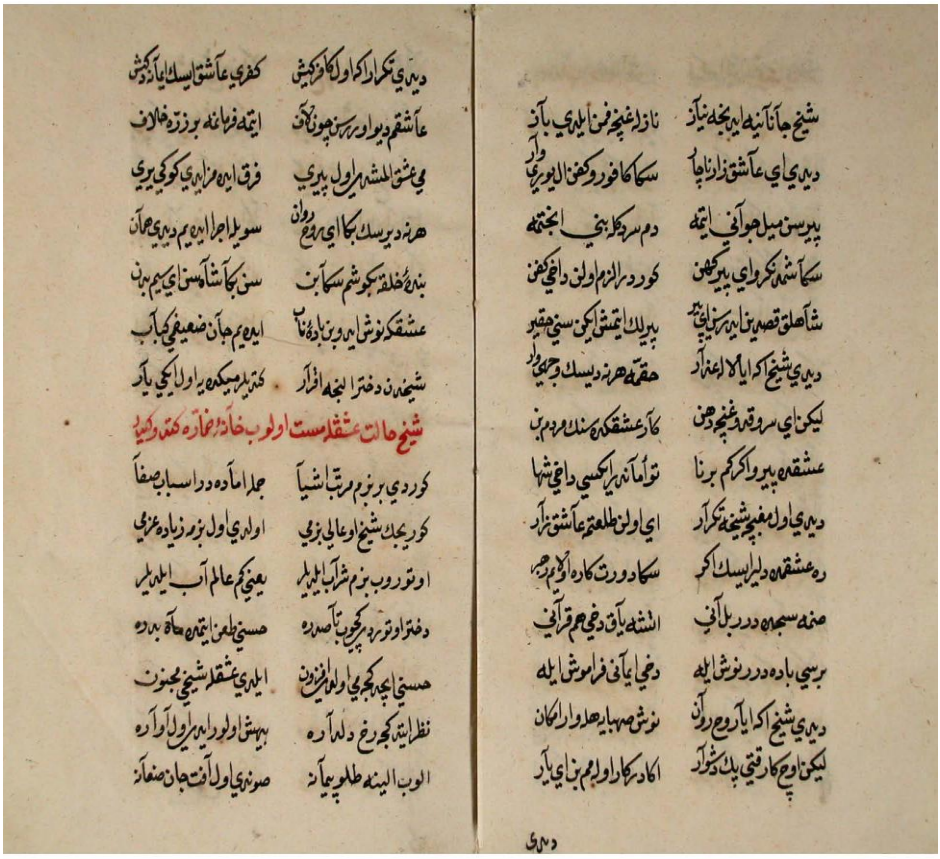
عاقبت خسته اولوب بی دلدار
استا آنده آنک ایتدی قرار

کوردی اول آفت بی مهر وفا
خاکپا اولمش او بیچاره اکا

بلدیکم عاشق دلخسته سیدر
درد عشقی ایله وابسته سیدر

ایلیوب شیخنه بجا اهل سوال
دیدیلر ای پیر پریشان احوال

شیخ جانا نیه ایدیجه نیاز ... ناز ایتمه جفا ایلدی باز
دیدی ای عاشق زار ناچار ... سکا کافر و کفن الیور یار
پیرسن میل هوا نفی ایتمه ... دم سرد کلبنی انجتمه
سکا آشفته کر ای پیر کهن ... کور در ازلم اولن دانی کفن
شا اهلق قصه یی ایدر زنار پیچ ... پیرلك ایتمش ایکن سنی هیچ
دیدی شیخ که ایا لا اعذار ... حقه هرنه دیسك وجهی وار
لیکن ای سرو قدر غنچه دهن ... کاز عشقکه یوق دم زدن
عشقده پیر و اکر کم برنا ... تو اما نه یر ایکسی دانی شها
دیدی اول مفیچه شیخه تکرار ... ای اولن طلعتم عاشق نواز
ره عشقده دلیر ایسك اکر ... سکا دورت کاره اولم ضرر
صنه سجده در بل آنی ... الله یاق دفی هم قرآنی
برسی باده در نوش ایله ... دفی یا آنی فراموش ایله
دیدی شیخ که ایا روح روان ... نوش صهبا یه هلوا ارکان
لیکن اوچ کار قنی پك دشوار ... اکا در کار اولم بنا ی یار

دیدی

دیدی کی تکرار که اولکا فر کیشی ... کفری عاشق ایسك یا آه درویش
عاشقم دیوانه هرسن چون کاهن ... ایتمه فرمانه برزده خلاف
می عشق المشهر اول پیری ... فرق ایده مزایدی کوکی یری
هرنه دیرسك بکا ای روح روان ... سویلیه جرا ایده یم دیدی همان
بنده خلقه سکو شم سکا بن ... سن بکا شاه سن ای یم بن
عشقکه نوش ایدوب باده ناب ... ایده یم جان ضعیفی کباب
شیخ دن دفترا لنجه اقرار ... کتیره میکده یه اولا یکی یار

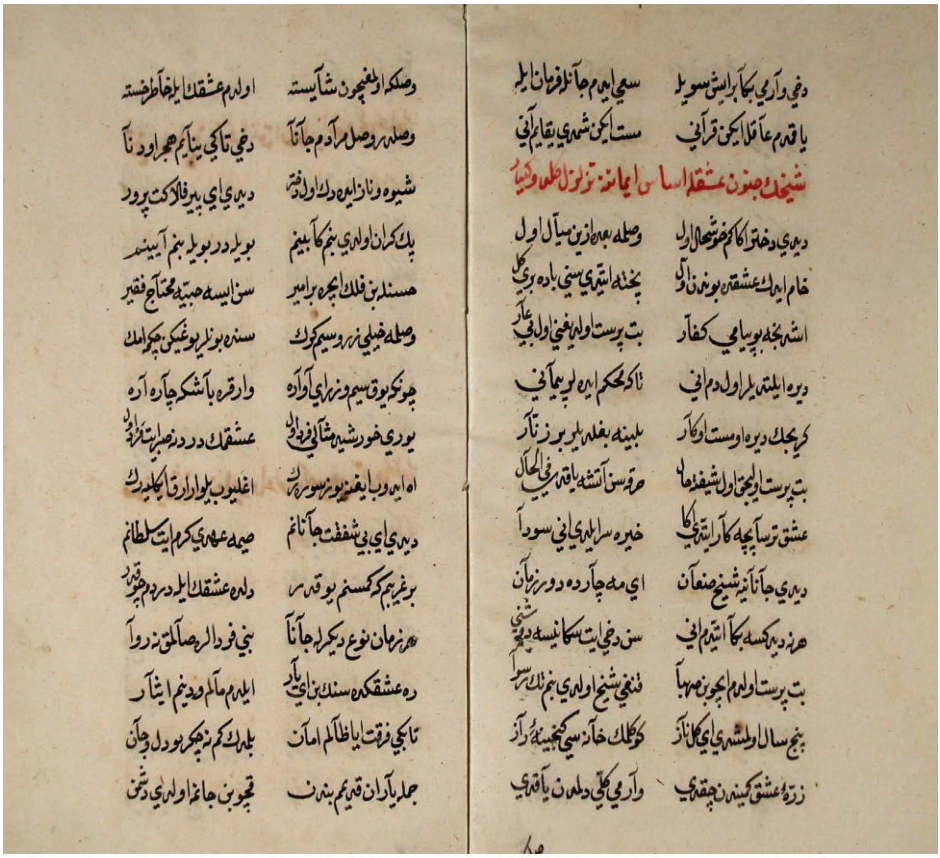
شیخ حالت عشقه مست اولوب خانه خمارده کتدوکیچه

کوردی بر بزم مرتب اشیا ... جمله اما ده دو اسباب صفا
کوردی بك شیخ اوعالی بزی ... اولدی اول بزمه زیاده عزی
اوتوروب بزم شرابه ایلدیلر ... یعنی کم عالم آب ایلدیلر
دفتر اوتوره رکجوب تا صدره ... صسنی طعن ایتمه حاکه بدره
صسنی ایچه رکجی اولور مزدن ... ایلدی عشقه شیخی مجنون
نظر ایتدی کجو رخ دلدا ره ... بهش اولوب ایدر اول آواره
الوب الینه طلو پیمانه ... صونه دی اول آفت جان صفا نه

دختر ترک عشقنه شیخ صنعان ... برتدیع بآده نوشایته یرمیان
بریره کلمه‌ی چو عشقنه شراب ... دلینا ایله‌ی شیخک پرتاب
جانته شوقدن آتش دوشدی ... یکی باشدن یره شیخ طوطیدی
برقدیع بآده دیمی صونمدی اکا ... شیوه وناز اول ماه لقا
پی به پی صونمدی طلوپ یمانه ... تا که سرخوش اولیجه صنعانه
باشنه چقه‌ی چوپ کیفیت مل ... رخداری اولیر اوسیرک کل کل
کلمسن کرم ایدیجک بآده‌ی صاف ... مست اولوب بشدی شیخ اوزره کوف
بوقدر علله حفظ قرآن ... کتدی یآدندن اودم اچره جان
لوح قلبنده کی عرفان کتدی ... انی بآده قره جاهل ایتدی
بویله درحاصل نوش صهبا ... ادمك وآرمی ایلیه یغما
عشقی کتدیکجه صعنآك اولدی ... دل آوآره سی دردناك اولدی
کرم اولوب شهوه تی شیخك اولدی ... چوکه دختره صارلدی هرآن
رد ایدوب زاهدی اولدم دفتر ... دیدی ای عشقنی بلز ابتر
عاشق اولن کشی مردازکرك ... وجد وحالا تلرفرازکرك
عاشقه رحم وطمع اولمز کار ... وصلنی لطف ایده مکرله آر

بکا کرچه هکلك ایله عاشق ایسك ... لکن عشقکه اکرصادق ایسك
سنده بنم کبی برکا فر اول ... حرم وصله صکره یول بول
اقتدآ ایتمز ایسك بونه بکا ... اشته یول اشنه عصا اشته رآ
شیخ میخانیه کیدرکه سکر ... بلکه تشدی مریدان یکسر
شیخ چون اوغره دی بویله آه ... ایدوبن جلسی اه ونآله
دیدیلر جاغر شوب وا ویلا ... کوزلك اچ نولدی مهر شیخ کا
قنی ایمان بخچه اولدی یا سلام ... غافل اولدصفی ای شیخ بنام
شیخی عشق اتشدی سرکردان ... دیدی صوفیلر بطعنه زنان
بنی هاکیده قویلك حق خدآ ... صوب حقدن اولاکحق اولدی بکا
قلبی غفلت ایله اولوب مآلی ... زهد دن قالمشی ایله اولمالی
اولدی ترسآ اونعوذ بالله ... دیرمسون کسیه بونی الله
کی کهنه آنك عقلن آلدی ... عاقبت بویله بلآیه صالدی
اولدی کرهنه دیمی تازه جوان ... نه شکل صبرایده بیلور انسان
انی ای تشدی مست خراب ... بلوادوب دلبره نایته خطاب
دیدیکم عشق بنایتدی زبون ... قاتم قرقلدا ولدی چوبون

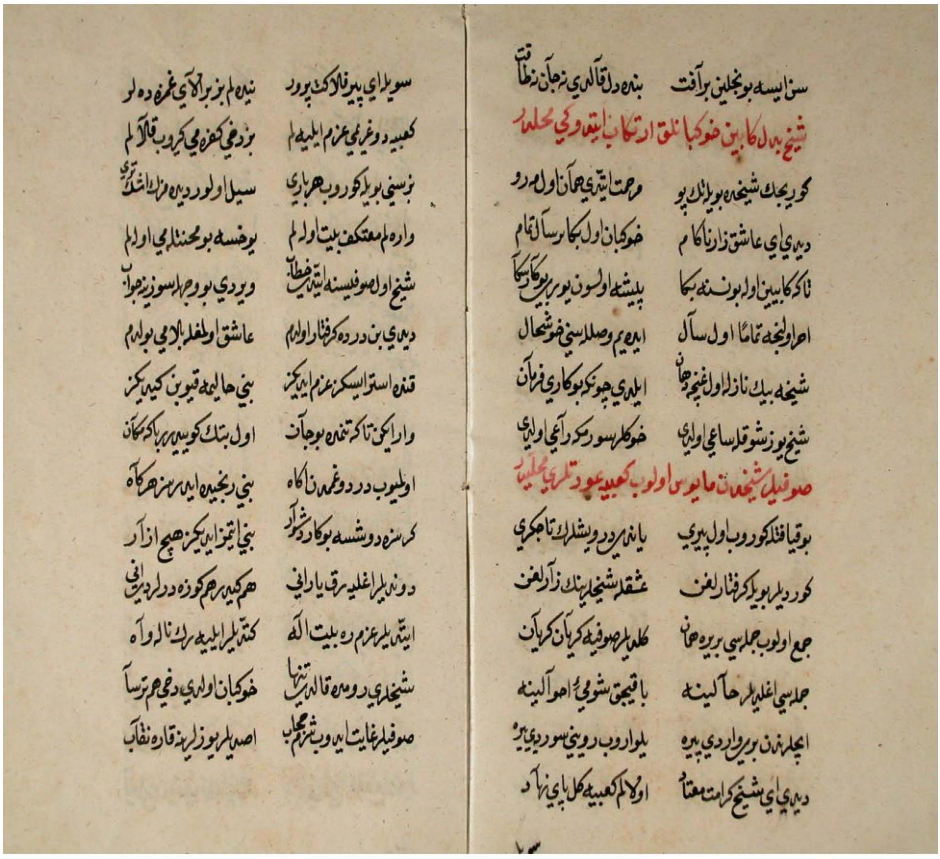

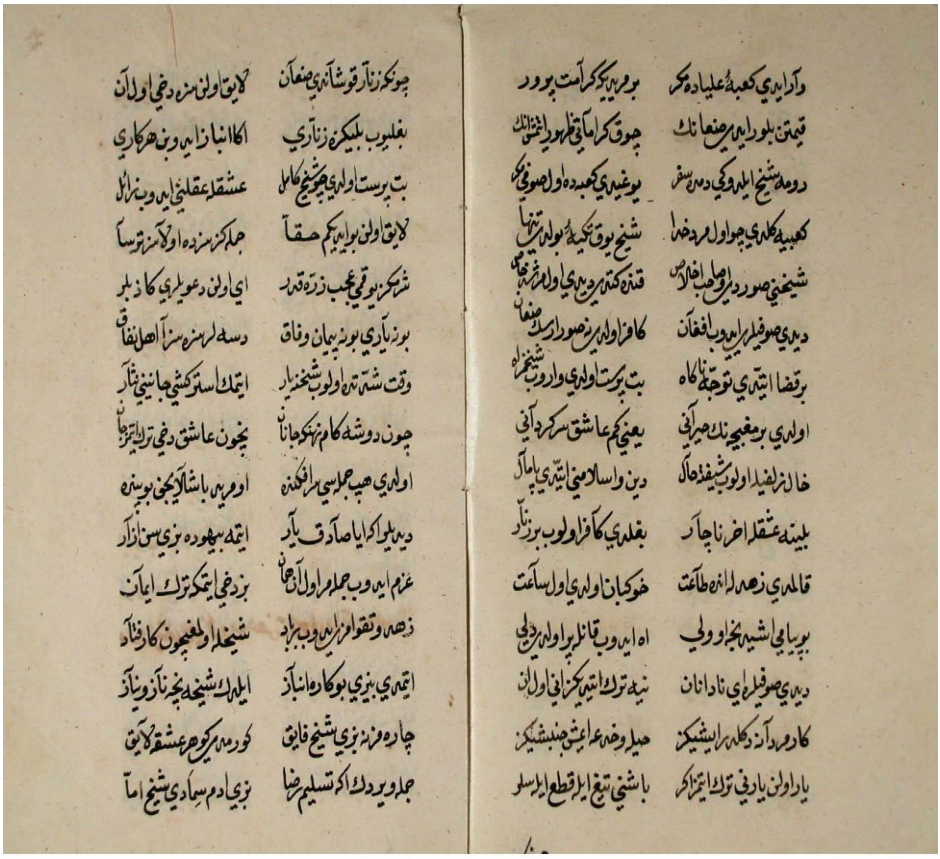
دغي وآري بكا آراسش سويله سعي ايدم جانا فرمانا يله
باقدم عاقبا ايكن قرآني ستايكن شهري يقايم آني

شيخك وصفون عشقله اساس ايمانه تزلزل طاري كيار

ديدي دخترا كاكم خوشحال اول وصله بعد ازين سيال اول
خام ايدك عشقه بو نه نادانلق بخنه ايتدي سني باده بري كل
اشه بخه بو سيامي كفار بت پرست اولدي غي اول بي عار
ديره ايلتدي يلر اول دم اني ناكه لحكم ايده بو پيمانه
كربجك ديره اوستا وكار بلبنه بغله يلر بو زنار
بت پرست ايدي مجوس اول شيفته حال حرقه سن آتشه ياقه رحق الحال
عشق ترسا بچه كار ايتدي كا خيره سر ايلدي اني سودا
ديدي جانا نه شيخ صنعان اي مه چاره ده دور زمان
هر زده كسه بكا آتيم اني سن دغي ايت سكا نيسه ديم شني
بت پرست اولدم اچوب صهبا قنغي شيخ اولدي بنم تاك سرا
بنج سال اولدي بي كلنار كوكلك خاذ سي كنجينه اسرار
زره عشق كينه ز چقدي وآري كلي ولدن ياقدي

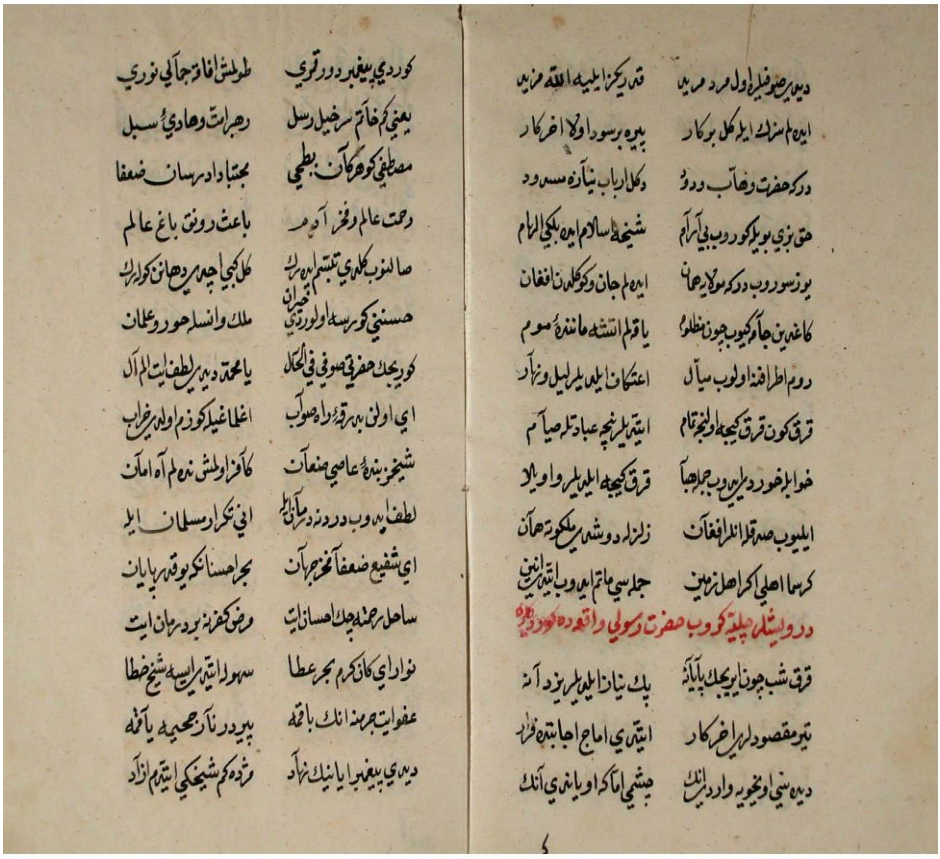
وصلكه ارلغيچون شا آيسته اولدم عشقك ايله خاطر خسته
وصله هر وصل مراد م جانا دغي تاكي بنا آيم هجر اودنا
شيوه و نازايده دك اول دفعه ديدي اي بيوفا لاكت پرور
پك كران اولدي بنم كا بينم بويله در بويله بنم آيينم
مسند بن فلك ايچره برامير سن ايسه حبه محتاج فقير
وصله ضيلي زهر وسيم كوك سنده بو نلر يوغيكن هوكمك
چونكه بو قسيم و نزاي آواره وارقره باشكه چاره آره
يودي خورشيد شاكي فرد اول عشقمك درد نه صبر ايتسه اول
اه ايدوب يانغين يوز سورمك اغليوب بيلوارقا يكلديرمك
ديدي اي بي شفقت جانا نم صيده عهدي كرم ايت سلطانم
برغريبم كه كسنم بوقدر دلده عشقك ايله درد و حيرتدر
هر زمان نوع ديكر له جانا بني فرد الرصا ملتزروا
ره عشقكده سنك بن اي يار ايلدم ماتم و ديم ايتا آر
تا بكي فرقت يا ظالم امان بلمك كم نه هكر بو دل و جان
جمله يآران قديم بندن قچوبن جانغا ولدي دشمن

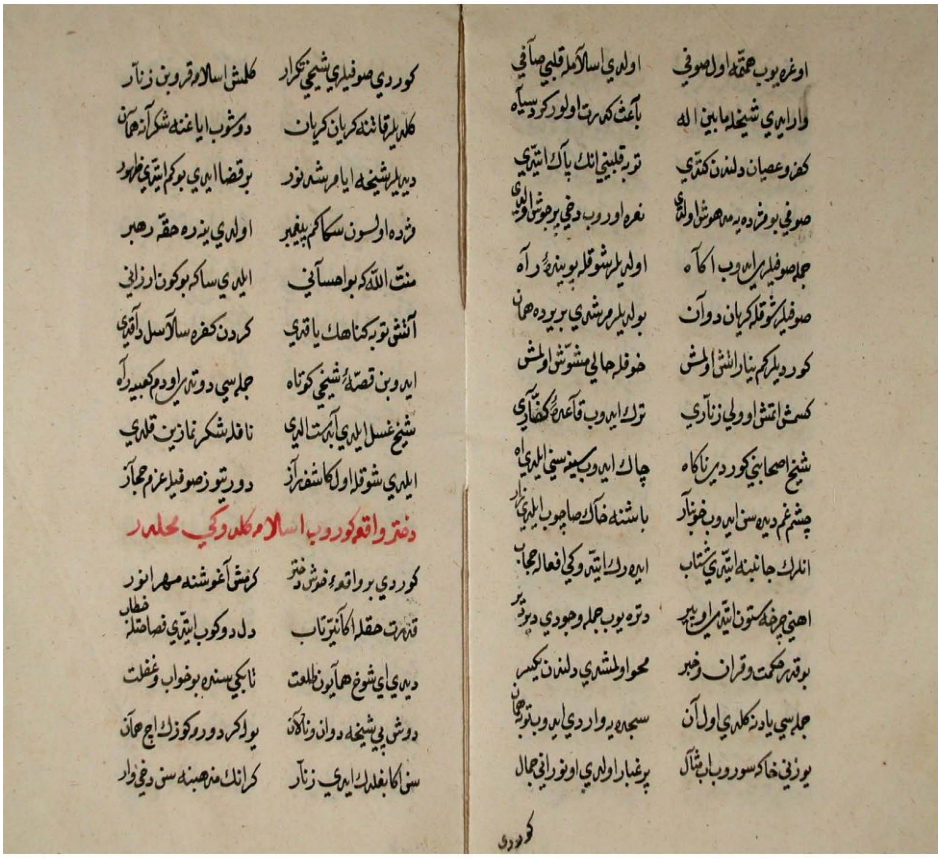

وآرايدي كعبهٔ عليا يه بكر — بر مريد يكه كرامت پرور
قيمتن بلور ايدر صنعاتك — چوق كرامات ظهوره اتشك
دومه شيخ ايله وكي دمر سفر — يوغيدي كعبده اول صوفي بكر
كعبيه كلدي چو اول مرد خدا — شيخ يوقيكيه بولمديلر تنها
شيخ مخي صور ديلر اصحاب اخلاص — قندنه كتدي بو ديدي اول مرشد خاص
ديدي صوفيلر ايدوب افغان — كافر اولدي بر صورت ايله صنعان
برقضا ايتدي توجه ناگاه — بت پرست اولدي واروب شيخ يانه
اولدي بر مغبچه نك صيرآني — يعني كم عاشق سرگردانی
خال زلفيله اولوب شيفته حال — دين و اسلامي ايتدي يا مآل
بلديه عشقله اخر ناچار — بغلدي كافر اولوب بر زنار
قالمدي زهد له طاعت — خوكبان اولدي اول ساعت
بو يه يايي شيخ بخارولي — اه ايدوب قالدي پر اولدي دلي
ديدي صوفيلر ي نادانان — نيه ترك ايتدي كرانی اولان
كاردر آذر كلهر ايشيكز — حيله وخدعه ايشي جنبشيكز
يار اولن يارني ترك ايتمز اكر — باشني تيغ ايله قطع ايله سلو

چونكه زنار قوشاني صنعان — لايق اولن مزه دكي اولدان
بغلوب بلكه زنار — اكا انبار ايدوبن هر كاري
بت پرست اولدي چوشيخ كامل — عشقله عقلني ايدوب زائل
لايق اولن بو ايدي كم حقا — جمله كز سزده اولكه سز ترسا
شكر بو قمي عجب ذره قدر — اي اولن دعوليري كاذبلر
بوزنار ي بوزه بيان وفاق — دسه لر سزه سزا اهل نفاق
وقت شته نه اولوب شيخ يار — ايتمك استر كشي جانيني نثار
چون دوشه كام نهنگ جانان — بكون عاشق دكي ترك ايتمز جان
اولدي هپ جمله سي سر افكنده — اومريه باشلايكي بوسنده
ديه يلو اكر ايا صادق يار — ايتمه بيهوده بزي سن زار
عزم ايدوب جمله اول آن — بزدكي ايتمكه ترك ايمان
زهد و تقوا مزايدوب برباد — شيخله اولمغجون كار فتاد
ايتمدي بزي بو كاره انباز — ايلمك شيخه بخه نازو نياز
چاره مز نه بزي شيخ فايق — كوره مز كوره عشقه لايق
جمله ويردك اكه تسليم رضا — بزي ادم سمادي شيخ اما

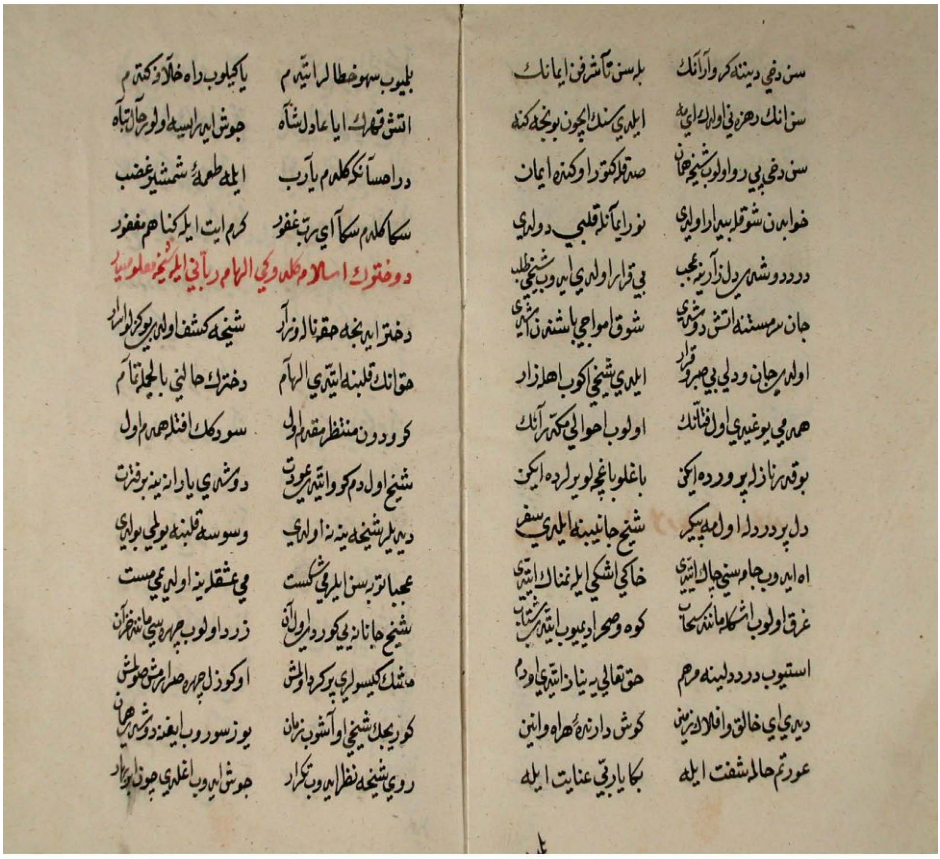
اوغره يوب همّتله اول صوفي — اولدي سالكلر قلبي صافي
وار ايدي شيخك ما بين الله — باغث كثرت اولور كوردي سياه
كفر وعصيان دلدن كتدي — توبه تلبيني انك پاك ايتدي
صوفي بو مژده يه مدهوش اولدي — نعره اوروب دخي بر خوش اولدي
جمله صوفيلر بر اوب اكا آه — اولدي لر شوقله بو يله راه
صوفيلك شوقله كريان دوآن — بولدي لر مرشدي بر يرده همان
كوردي لركم نار العشق اولمش — خوفله جاني مشوّش اولمش
كمش اتمش اولي زنار دي — ترك ايدوب قاعده گكتار دي
شيخ اصحابني كوردي رناگاه — چاك ايدوب يكيسني ايلديار
چشم غم ديده سن ايدوب خونبار — باشنه خاك صاچوب ايلدي زار
انلرك جانبنه ايتدي شتاب — ايده رك ايتدي وكي فعال حجاب
اهيچ خفه كستون ايتدي ايريلمه — دوره يوب جمله وجودي دوندرمه
بو قهر حكمت وقران وغير — محو ايلمشدي دلدن يكسر
جمله سي ياد ذكلري اولدي آن — سجده يه واردي ايدوب توبه همان
يوزني خاكه سورديلر بالتمام — پر غبار اولدي اونوراني جمال

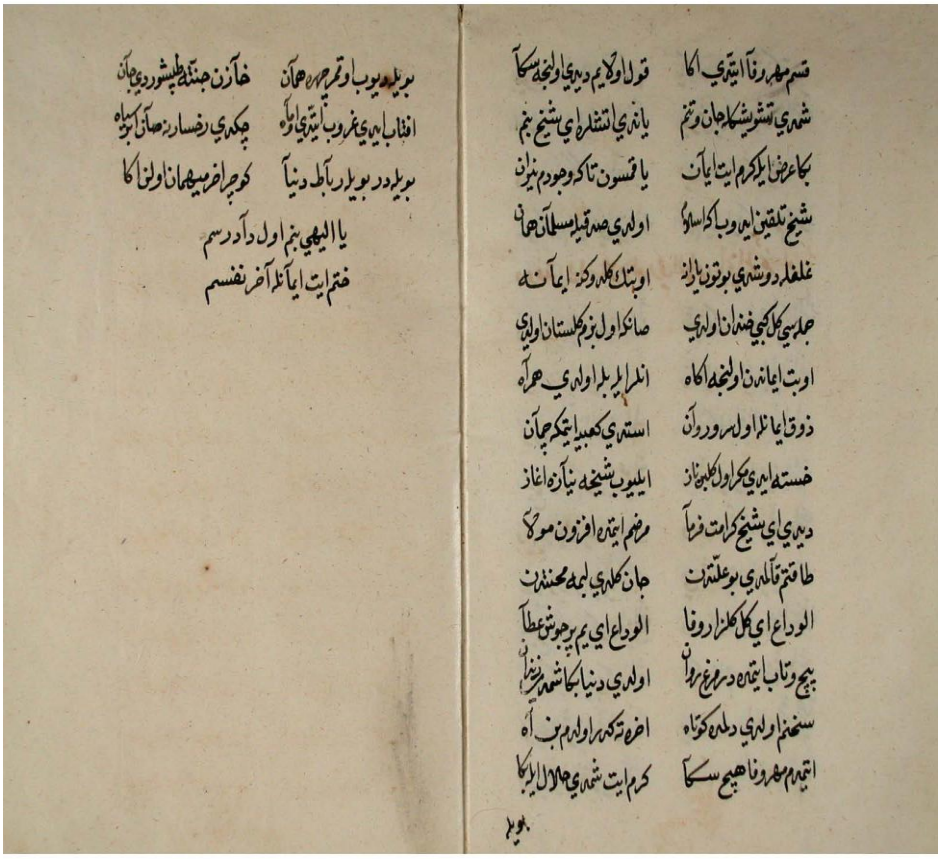
كوردي

كوردي لر صوفيلري شيخي تكرار — كلمش اسلامه قرون زنار
كلدي لر قاشنه كريان كريان — دوكوب ايا غنه شكر آزهمان
ديديلر شيخه ايا مرشد نور — بر قضا ايدي بوكم ايتدي ظهور
فرده اولسون سكا كم پيغمبر — اولدي يزده حقه رهبر
منّت الله كه بو اصل آني — ايلدي ساكه بوكون ارزاني
آتشي توبه كناهك ياقدي — كردن كفره سلاسل دوقدي
ايدوبن قصه شيخي كوتاه — جمله سي دوندي لر اوده كهيده آه
شيخ غسل ايدي بهر تالدي — ناقد شكر نازين قلدي
ايلدي شوقله اول كاشفه آز — دوردي لر صوفيلر عزم حجاز

دختر واقعه كوردوبه اسلامه كلدوكي محلدر

كوردي لر واقعه خوش دفتر — كرمشي آغوشنده مهر انور
قهرت حقله اكا اتي تاب — دل دوكوب ايتدي فصاحتله خطاب
ديديلر اي شوخ هما يون طلعت — نا كهي سنده بو خواب وغفلت
دوشي پي شيخه دوان دوناكه — بولاكر دوردوكوزك اچماكه
سن اكا بغدك ايدي زنار — كرانك مذهبنه سن دخي دار

قسم مهر وفا آیتی اکا
قول اولایم دیی اونجه سکا

شهری تشویشکه جان وتخم
یانهی انتظاری شیخ بنم

بکا عرض ایلکرم ایت ایمان
یا قسون تاکه وجودم نیران

شیخ تلقین ایدوب اکا اسلام
اولدی صدقه اسلمان هان

غلغله دوشدی بوتون یارانه
اوپتك کلدی کنه ایمانه

جمله سی کلجی فندان اولدی
صانکه اول بزم کلستان اولدی

اوبت ایمانه ن اونجه اکاه
انلر ایلر بلر اولدی همراه

ذوق ایمانلر اول سرور وان
استدی کعبه ایتکه جان

خسته ایدی محرم اول کلبن ناز
ایلیوب شیخه نیازه اغاز

دیدی ای شیخ کرامت فرما
مرهم ایتده افزون موما

طاقتم قالمدی بو علتدن
جان کلدی لبمه محنتدن

الوداع ای کل کلزار وفا
الوداع ای یم پرجوش عطا

پیچ وتاب ایتده درمرغ روان
اولدی دنیا کا شهر زندان

سخنم اولدی دلده کوتاه
اخره ته کهر اولدیم بن آه

ایتدم مهر وفا هیچ سکا
کرم ایت شهری جلال ایلکا

بویله یوب اوتمیه رهمان
خاکزن جنته طپشوردی جان

افتاب ایدی غروب ایتدی ایکه
چکدی رخساره سنه سیاه

بویله در بویله رباط دنیا
کوچر اخر میهمان اولنلکا

یا الهی بنم اول وآخر نفسم
ختم ایت ایمانله آخر نفسم

MENĀḲIB-I ŞEYḪ-İ ṢANʿĀN

(Metin, Günümüz Türkçesine Aktarım ve Tıpkıbasım)

Dr. Mustafa GÜNEŞ

EĞİTİM akademi

Eğitim Yayınevi
Rampalı İş Merkezi 1. Kat - No: 121 / Konya
Tlf: 0 332 351 92 85

internetteki kitapçınız
www.kitapmatik.com.tr

ISBN: 978-605-4392-35-3